

Liberal education: Potential solution to educational problems?

An analysis of transition problems between educational institutions in the Netherlands and
the influence of liberal education

Esther van der Pol (S4104498)

University College Fryslân, University of Groningen

Bsc. Global responsibility and Leadership

CFB063A10: Capstone project

Dr. Indira S.E. van der Zande

June 10th 2022

Abstract

Dutch education experiences many troubles in today's society. Especially the transition between secondary school and higher education brings along differences and problems. Liberal education could potentially be among the solutions to soften these differences and problems and provide a better transition. This research focuses on how the transition from secondary school to higher education can be connected more effectively in the Netherlands and how liberal education can be a potential solution to help connect the two further. This research was done through a literature review and qualitative interviews. The results show that secondary schools and higher education should improve their communication and clarity in students' expectations, along with added alternative assessment methods in secondary school education. Furthermore, liberal education is seen as a viable alternative for common higher education. Adding certain aspects of liberal education to secondary school could prove to be beneficial to students' development. However, there are still significant knowledge gaps in clarity of expectations, sufficient knowledge of liberal education institutions and transition difficulties related to liberal education that still need more attention.

Keywords: Liberal education, transition secondary school to higher education, potential solutions, communication, teaching assessment, Dutch educational system.

Table of content

Introduction	4
Methodology	7
<i>Literature review</i>	7
<i>Interview analysis</i>	8
Literature review	11
<i>The dutch educational system</i>	11
<i>The transition from secondary school to higher education</i>	14
<i>Potential solutions</i>	15
<i>What is liberal education</i>	16
<i>Critiques and benefits of a liberal education</i>	20
<i>Added benefits of liberal education to dutch educational systems</i>	22
Interview analysis	25
<i>Profile choice</i>	25
<i>Study choice preparation</i>	26
<i>Communication and initiative</i>	27
<i>Transition and differences</i>	28
<i>Liberal education</i>	30
Discussion	32
Limitations and further research	36
Conclusion	38
References	39
Appendix A: Interview Guide	46
Appendix B: Codebook	48
Appendix C: Transcripts	51

Introduction

Education has been changing and evolving since the beginning of time. Since the stone age, people have learned to hunt and gather. Schooling on its own is a relatively newer concept, as humans used exploration and playing. To be able to hunt and gather, one needed extensive knowledge of plants and animals to survive, and they also needed to craft useful tools. When agriculture became more prominent, necessary qualities for life changed, and farmers had to learn how to plant, plough, and successfully harvest crops (Gray, 2008). Throughout the years, the needs and wants of the people changed, and how people taught themselves also changed with it. When someone is looking at today's education system, it is evident that the people's wants and needs are extremely diverse, with all kinds of different ways countries approach education. However, in certain countries, it does seem like education might be falling behind the change of the people's wants and needs. Educational systems, especially in many western countries, have stayed very similar to their counterparts from over a hundred years ago (Dujardin, 2019). It is important that education keeps evolving with current times and adapts to the society it is surrounded by. Otherwise, it will be very difficult to help students prepare for jobs and living in today's society.

The world is experiencing an educational crisis, with students attending schools and not learning efficiently to accomplish their full potential (Worldbank, 2019).

The Netherlands is a country that is also experiencing a decline in academic performance. While they are still up to par compared to other countries globally, their performances compared to 20 years ago are significantly decreasing (Van der Steeg et al., 2011). They also experience issues with the transition between institutions. Several problems can arise, Whether it concerns the transition between primary school and secondary school or secondary school and higher education. In many school initiatives, for example, AP classes in

American high schools, students do not necessarily perform better in college classes they took in high school. The Netherlands experiencing these kinds of problems is something that should be addressed, and potential solutions to the problem should be developed. One approach that is relatively new in the Netherlands but has been present for centuries that could potentially help solve some of these problems is Liberal education.

Liberal education is defined as an approach to undergraduate education that promotes the integration of learning across the curriculum and co-curriculum, and between academic and experiential learning, in order to develop specific learning outcomes that are essential for work, citizenship, and life (Association of American Colleges and Universities, 2022). This definition is specifically focused on higher education (college and university).

According to the AAC&U (Association of American Colleges and Universities), liberal education is focused on responding to larger changes worldwide, and it promotes inclusivity and change as prominent factors. For this goal, they developed the LEAP framework (Liberal Education and America's Promise). This framework shapes the curriculum necessary for liberal education and forms curricula for universities and colleges, mostly in America but is also seen in several other countries worldwide (Association of American Colleges and Universities, 2011).

Liberal education has been received very positively worldwide, with many educational institutions applying its framework and general ideas to their universities. Liberal education institutions are especially praised for their ability to include global problems relevant to society and help students achieve critical thinking skills (Cardol, 2021).

Next to certain critical aspects, liberal education as an educational approach is also still limited to higher education, specifically colleges and universities. While there are instances of liberal education in certain private secondary schools, liberal education is not seen much in primary and secondary education. The transition towards higher education in a

liberal education institution also leaves many difficulties for students. For example, the critical thinking necessary for university or college students is not taught in high school to the necessary amount needed for higher education, which is an important skill required in liberal education (Poiner, 2016). It is therefore important to note that in many cases, high school students are not fully prepared for college or university, concerning liberal education and other educational programs. To find possible solutions to all of these problems, the following two research questions were developed:

How can the transition between high school education and higher education be connected more effectively in the Netherlands?

How can liberal education be a potential solution for problems seen in the transition between secondary school and higher education in the Netherlands?

After looking at these specific issues, this research will focus on a literature review on elaborating what the dutch education system looks like, how it currently operates, the transition from secondary school to higher education, and potential solutions to problems that occur in how the current system operates and the transition. After that, liberal education will be further explained, critiques and benefits of liberal education will be discussed, and how this would benefit dutch education will be analyzed. After the literature review, interviews will be conducted with six participants that are involved in the transition between secondary school and higher education, and these interviews will be analyzed and discussed.

Methodology

In this research, a mixed-method approach was used. Two different research methods were included: a literature review and a semi-structured qualitative design by conducting interviews.

A mixed-method was chosen because to efficiently conduct the interviews; it was first necessary to conduct specific research into the topic. The literature review focuses on liberal education, education in the Netherlands and the transition between different educational institutions. Interviews were chosen because they allow a deeper understanding of the topic. They also give formed opinions from participants working in the field that the literature review focuses on, which derives valuable practical perspectives.

Literature review

For the literature review, a traditional literature review was chosen. The traditional approach was the best fit for the research because a traditional literature review focuses on giving a comprehensive overview of the research available on the topic, as well as explaining why certain websites or topics were included (Griffith University, 2022). For researching specific articles, screening was undertaken. Articles were found by three different methods, starting from searching for specific keywords on Smart Cat. Keywords include “liberal education”, “criticism on liberal education”, “high school students preparation for university”, or “high school transition”, a similar approach was used with google scholar, but with more specific sentences and questions. These keywords were used in both Dutch and English. The Liberal Education-related keywords were researched in English, and the Dutch education-based keywords were researched in Dutch. Next, certain articles were also found by browsing through google, which included articles by educational institutions or bigger newspapers, to also allow national opinions and a broader scope that cannot always be found

through Smart Cat or Google Scholar. Finally, other articles were found by looking through the references of articles that were already included.

Interview analysis

For the interviews, a qualitative research design was used. Interviews were semi-structured, with key categories and questions pre-defined by the interviewer, with the possibility of exploring certain areas further throughout the interviews (Gill et al., 2008).

Interviewees were contacted in three different ways. First of all, with the help of the Campus Fryslan network that is in contact with local secondary schools. People already participating in the interviews were also asked for any personal contacts they might know that could also contribute to the research. Finally, other interviewees were contacted through personal contacts and social media platforms like Linked In. Interviewees were contacted based on their close involvement with aiding students in transitioning from secondary school to higher education. Because this research focuses on the Netherlands specifically, this was also a requirement for the participants.

In total, six interviews were conducted. All participants were born in the Netherlands. Furthermore, all participants teach in the North of the Netherlands, which includes Friesland Groningen and Drenthe. The interviews included male and female participants, ranging from around 35 to 65 years old. Out of the six participants, four are currently deans, in charge of the system the school sets in place to coach students towards a fitting study. Two participants helped the students transition through the role of “teamleider”, who is in charge of the deans and look more towards the complete picture. After their role as “teamleider”, one participant also became the school director, who was then in charge of the entire school. All participants have been in the educational field for at least 10 years, ranging from 10 to more than 30 years of teaching.

Interviews all took around 45 minutes to an hour to complete on average. Interviews were conducted in person.

Participants were asked questions on several key topics. First, participants were asked questions specific to the students, their transition from high school to university, and the process of choosing a program. These questions were chosen because teachers and deans have a significant influence on study choices, as well as significant knowledge on students' motivation of choices (van den Branden, 2020). Secondly, participants were asked about possible points of improvement in systems preparing high school students for university, as well as to comment on things that are going well. Furthermore, they were asked to comment on the transition and the curriculum changes that occur when a student moves to higher education.

Finally, participants were given information on liberal education, if they did not have much previous knowledge about liberal education. Participants were asked their opinion on how this approach fits high school education and how to improve this connection between the two educational systems. This information was given because liberal education is not a generally known topic in the Netherlands; therefore if extra information was necessary, this was given to the participant. The interview guide that was used during the interviews can be found in appendix A.

After the interviews were conducted, the interviews were analyzed using qualitative content analysis. This approach focuses on finding deeper underlying interpretations of the interviews and frequencies in which certain things are mentioned (Jansen, 2022). This approach was chosen because it can grasp the underlying key issues of the interviews well. Additionally, it is also very useful in analyzing the data using specific codes. These codes were used to identify common ground in participants' answers. After the interviews were conducted, transcripts were made for each interview. Furthermore, the transcripts were

analyzed using Atlas to create specific codes and find patterns. A specific codebook was created for analyzing the interviews, which can be found in appendix B.

To conduct the interviews ethically, consent agreements were sent out before the interviews, but participants were also asked again orally before the interviews. Participants were asked agreement on the following:

Permission to use audio recording, anonymization of the participants, confidentiality, as their answers would only be used in this specific research study, and if otherwise, their approval would again be asked for.

Literature review

The Dutch educational system

The Dutch education system is divided into three major categories, starting with primary school. Primary school is from age 4 to 12. It focuses mostly on learning the basics such as reading, writing, and mathematics and the start of most other subjects (Centraal Bureau voor de statistiek, 2022).

After finishing primary schooling, students go on to secondary school, which has many different educational levels, 7 in total. Which level of education you go to is decided by tests the students take throughout the years in primary school, but most importantly in the last year. After deciding the level of education a student is capable of, students then go to secondary school (Nationale Onderwijsgids, 2022). Here, students receive a very broad education, including a total of around 10-12 subjects. Around the halfway point of their education, students then choose an educational profile with subjects that they are interested in pursuing. With this, they are allowed to drop the subjects they are not interested in. Finally, secondary school ends in examinations primarily in the last year of schooling, after which students can study in either MBO, HBO, or University, depending on which level of education they finished.

This research paper focuses specifically on HBO and WO and their corresponding levels in secondary school; HAVO and VWO.

WO is the equivalent of a research University and educates students for jobs as scientists or for a job where they can apply their scientific knowledge. HBO is focused more on practical implications and preparing students for working life.

The current state of the educational system

The current Dutch educational system is achieving relatively high results in educational level compared to the global average. This is shown in high test scores, reading levels, and high participation levels in higher education (Geus, 2017). However, even though Dutch education does experience a high position in comparison to other countries around the world, the educational level in the country has experienced a decrease. Specifically, in the last 20 years, the biggest concerns include reading levels in primary schools and the mathematics level in secondary schools (Van der Steeg et al., 2011). It was also observed that the top students in the Netherlands are not performing as well as top students globally, while students that are performing in the bottom 10% are performing significantly better in the Dutch system than in other countries globally. Where this distinction in performance comes from is not completely clear, but experts did conclude that the early level selection rate between secondary and primary school could be a factor. Along with this, deans, who are in charge of the preparation to help students transition towards higher education, have also expressed doubt about the profile choice in secondary school, that is usually around 9th grade (14-15 years old). Deans and teachers explained that this could potentially be too young, where students experience much stress and lack of knowledge when choosing, which might result with students choosing a profile that leaves all the options open instead of what they are interested in (NOS, 2021).

It is therefore important to identify the causes of the decline in academic performance.

First, teachers' performance has been put under pressure throughout the last decade. The PABO, which is the Dutch study that prepares primary school teachers, experienced a much bigger inflow of students coming from MBO. Students coming from MBO overall received lower levels of education in high school. They can struggle to gain the same academic performance as students coming directly from high school from a higher level.

These students struggle primarily with their mathematical level compared to other students, which results in many students failing the mathematical requirements, or having trouble comprehending the material completely (Van der Steeg et al., 2011). It was observed that this could decrease the teacher's ability to teach primary education at the appropriate level. Next to concerns about the educational level, there has also been a decrease in students interested in a teaching degree. Throughout the last decade, the amount of students choosing a degree in teaching has significantly dropped, leading to future problems in teacher quantity (Van der Steeg et al., 2011).

Furthermore, recent studies have also shown growing inequalities in the educational system. Because the educational divide between students already starts at a young age, so educational inequalities are very hard to avoid. However, recently these inequalities have grown significantly. Inequalities have been observed specifically concerning the socioeconomic status of parents (Theisens, 2014). Many children from parents with a lower socioeconomic status should potentially be on higher educational levels but are not given the opportunity (NOS, 2016). Next to socioeconomic inequalities, there has also been inequality based on ethnicity. Children from non-dutch backgrounds have fewer opportunities compared to Dutch children (NOS, 2018).

It has also been observed that many students do not have all the skills necessary to study certain fields in the 21st century. Specific skills very important to the 21st century are currently not incorporated to a satisfactory level in secondary school. One of these is technological skills. It is questionable if current secondary school students get sufficient education that helps them develop skills regarding programming and dealing with computers, for example (Theisens, 2014). Furthermore, it is also important that students gain sufficient knowledge on issues concerning globalization and issues related to globalization, which is also observed to be lacking in the secondary school curriculum(Theisens, 2014).

Certain doubts have also been expressed regarding the test-centred approach shown in many secondary schools. Schools have expressed concerns about the number of tests students take per year and how those tests are given. Many schools currently use a summative assessment method, while a formative assessment method might be more appropriate for a lesson or a test. The summative assessment evaluates how a student learns by comparing it to a standard or benchmark. This assessment method is usually applied in tests or essays with very high stakes. The formative assessment method is a way in which students discuss and interpret a problem in class (Berben & Koopman, 2020). This is a method of assessment that focuses more on how the student solves issues and problems and a more integrative approach to learning. It can also help students identify where they struggle. This approach includes many efforts from the teachers, as constant feedback is necessary.

The transition from secondary school to higher education

One final issue currently seen in the Dutch educational system is the transition between different educational institutions. Students experience some issues, specifically transitioning between secondary school and higher education. These issues include academic differences, insufficient preparation, lack of knowledge, and lack of independence.

Students express difficulty with how different higher education can be compared to what they learned in secondary school. There are several differences students express difficulty with. First, students can have trouble with academic writing and reading, specifically in English. English has become more present in many studies, either with the full curriculum in English or just the books. Secondary school students can struggle with academically writing and reading in English, as this is not fully present in the high school curriculum (Digan, 2021).

Along with academic writing, higher education institutions have also expressed that students are not as prepared as they were 20 years ago for higher education. For example, mathematical levels have declined this century, leading to extra difficulty for first-year students starting at a technical university (Verhofstadt, 2010).

Higher education institutions have also expressed their discontent with the way students are prepared for higher education. Many students apply for studies that ultimately do not fit them. For example, 14% of all secondary school students have not talked with a dean or a teacher about what they want to do after secondary school. Furthermore, there remains a significant information gap among students transitioning from secondary school to higher education (Onderwijsraad, 2008). Many students drop out in the first year of their study, mostly due to the study not being the right fit for them. The amount of students dropping out shows an issue with study information for secondary school students. This problem could be much improved by better communication between higher education institutions and secondary schools (Van Heest, 2021).

Finally, students often experience a difference in independence and freedom once they transition toward higher education. This difference in independence can potentially lead to issues because, without someone to help them to finish their work, they often see study delays or difficulties in courses, as this was not something they were used to (Flieger, 2020).

Potential solutions

Both problems regarding secondary schools and the transition from secondary school to higher education can be problems that prevent students from having the optimal education they can use in their everyday life. Therefore it is important to find potential solutions to these problems.

There are several different approaches that institutions can take to optimize the transition toward higher education. First, to solve inadequate preparation and the knowledge gap, secondary schools must work together with higher education to inform students in the best possible way. Higher education institutions can offer more open days and study information, while secondary schools need to inform their students better and make certain steps obligatory (Onderwijsraad, 2008). Communication can also solve potential knowledge gaps, as higher education institutions can communicate with secondary schools the exact levels they need. In contrast, secondary schools can then implement this in their curriculum. Independence issues could potentially be solved by making sure that the higher education institution well accompanies the first year of a study. Accompanying could help fewer students feel overwhelmed with the material and fail the first year of the study (Mol et al., 2017). However, as communication can still be very unclear and difficult between the two, this issue is still very present.

Solving the educational problems that secondary schools are facing could prove to be a challenge that is even harder to improve. However, liberal education could prove to be an approach that could help solve some of these issues.

What is Liberal education?

Liberal education can be seen in many different ways, as there are different approaches to liberal education in different countries. Next to differences on a national level, there can also be big differences between liberal education in higher education and primary education, as these two use different platforms and are connected to different age groups. Therefore, the following sections will define liberal education, from how it started to how it is now, look at it from a higher education perspective and see how this can be applied to secondary education.

A brief history of liberal education

The most known start of liberal education was in Greece, with Aristotle and Socrates as its earlier thinkers, along with an Athenian ideal of a broad education for males as the start. Liberal education was seen as broad skills necessary for public life. Grammar, rhetoric and logic were seen as the core, with Arithmetic, geometry music and astronomy having a secondary role. This model later on inspired the first European universities, that started developing in the late middle ages. In the later Renaissance, more subjects were added to these core subjects, including grammar, history, moral philosophy and poetry. In the 17th, 18th and 19th centuries, the broader education started to disappear slowly, focusing more on specialization in specific areas. However, liberal education remained important in some educational institutions worldwide and has been growing steadily since around the second half of the 20th century (Mellon foundation, 2019).

Liberal education in higher education institutions

As liberal education is very different worldwide, it can be quite difficult to find one consensus as to how liberal education should look. For example, The approach can be very different in countries not associated with western cultures. However, it is important to identify one approach that can be a starting point for many other approaches, which can then develop their characteristics depending on the institution or country they work from (Association of American Colleges and Universities, 2011).

The one standard approach for liberal education in America is the approach brought forth by the AAC&U called the LEAP framework (Liberal Education & America's Promise). As mentioned in the introduction, they focus on connections through curriculum and providing students with a broad education that can be used in their later work and life. The

AAC&U focuses on forming the curriculum of Liberal education specifically for American Universities and colleges. They do so by dividing the approach into several levels, including the Essential Learning Outcomes, Principles of excellence, and the High Impact Practices (Association of American Colleges and Universities, 2011).

The Essential Learning Outcomes are outcomes in their college learning that should help students prepare for 21st-century challenges after graduation and are therefore also focused on preparing them for working in their respective fields of interest.

Essential learning outcome	Educational content:	Achieved by:
Knowledge of human cultures and the physical and natural world	Study in: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Sciences ▪ Mathematics ▪ Social sciences ▪ Humanities ▪ History ▪ Arts 	Engagement with big questions, contemporary and enduring.
Intellectual and practical skills	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Inquiry and analysis ▪ Critical and creative thinking ▪ Written and oral communication ▪ Quantative literacy ▪ Information literacy ▪ Teamwork and problem solving 	Practice intensively through projects, essays and challenging problems.
Personal and social responsibility	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Civic Knowledge and engagement ▪ Intercultural knowledge and competence ▪ Ethical reasoning and action ▪ Foundations and skills for lifelong learning 	Real-world challenges and active engagement with diverse communities
Integrative and applied learning	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Synthesis ▪ Accomplishment ▪ General studies ▪ Specialized studies 	Application of skills, knowledge and responsibilities to new settings.

Table 1: Essential learning outcomes created by the AAC&U (Association of American Colleges and Universities, 2011).

These learning outcomes have a very big impact on the educational system as a whole. The AAC&U developed the learning outcomes help with challenges in a complex world. They called on the American society to help them develop these learning outcomes. These outcomes should apply to any study, regardless of what kind of field the study is in. It should apply to a language-focused study and a study focused on physics. However, achieving all these essential learning outcomes is quite a challenge for both students and professors, so the principles of excellence were developed. These Principles call on educators to help students become “intentional learners”, as they call it and to help facilitate intentional learning for students, educational institutions will have to be intentional themselves (Association of American Colleges and Universities, 2011). To achieve this, the following Principles of Excellence were developed:

- Aim high and make excellence inclusive
- Give students a compass to focus on the Essential Learning Outcomes
- Teach the art of innovation and inquiry
- Engage in big questions and issues from around the world
- connect knowledge with choices and actions
- foster civic, intercultural and ethical learning,
- assess students’ ability to apply learning to complex problems.

These principles of excellence require educational institutions to not only focus on curriculum and accumulating course credits but also build credits to help students build real-world experiences.

Finally, to accomplish both the essential learning outcomes and the principles of excellence, the AAC&U developed called the High-Impact Educational practices that facilitate this. These practices should help students to achieve their full potential. Eleven

practices to facilitate this have been identified. These include First-year seminars & experiences, common intellectual experiences, learning communities, writing-intensive courses, undergraduate research, collaborative assignments and projects, diversity/global learning, service learning, internships, and finally, Capstone courses and projects (Association of American Colleges and Universities, 2011).

Critiques and benefits of a liberal education

Many educators feel liberal education is an approach very appropriate for higher education. However, some believe that the system is flawed in several ways. There are very different opinions on where those flaws occur; this section will display the biggest.

First of all, Liberal education is commonly associated with elitism. Critics describe the idea as elitist, as it is only available for a certain amount of people and allows fewer people access. This idea can also be based on historical perspectives, as liberal education used to be primarily located in a few small colleges and the more prestigious universities in America. Going into the 21st century, this changed, and many colleges and universities started to adapt to this framework worldwide. Therefore, this more elitist idea was shifted, and liberal education now is much more focused on the inclusion of all rather than elitism (Nussbaum, 2010).

Additionally, some criticize liberal education for being rooted in western civilization. When implemented in non-western countries like India and China, it is not as applicable to the local culture and norms. At the same time, it can be completely applicable in a country like the United States (Godwin, 2015).

Along with the argument of elitism, many criticize liberal education institutions for their financial costs. These universities are usually more expensive than other options, which

can become a roadblock for many students that do not have the money to pay more (Blanshard, 1949).

Furthermore, Liberal education is often criticized for being too broad, with too many topics, which means many students know limited amounts on many topics but nothing in-depth. This limited amount of knowledge can lead to problems with specialization if students want to find potential further education, as it can be difficult to find, for example, a master's that fits what they have learned (Kats, 2005).

Along with being too broad, students have also expressed difficulty with how to apply their education to jobs. This problem is very relative to what study they did. However, if one studied specifically philosophy or theoretical economics, it can be difficult to see how this would apply towards a potential job (Blanshard, 1949).

Why then, is a liberal education a viable option for students, and what is the added value of studying in a liberal education institution? While there are several critiques towards liberal education, there are also many benefits to a liberal education.

Liberal education can have a very positive impact on a person's global awareness. The program helps students engage with many big and smaller questions that are very relevant to today's society, the multicultural society and interdisciplinary issues (Cardol, 2021). These characteristics can also help students in potential jobs, as many jobs currently require a broad knowledge and worldview.

Additionally, students get access to important professional skills in a liberal education study, such as critical thinking, problem-solving abilities and collaboration skills, that are of greater importance than in other studies (Waite, 2020).

Furthermore, while liberal education provides students with a broad and interdisciplinary education, this does not have to mean that the education provided cannot be

specific or provide no in-depth knowledge. Liberal education studies often also provide in-depth information in their specific study but include a more holistic approach regardless of the chosen study. Therefore liberal education can include specifications and provide students with suitable jobs and further educational opportunities after they complete their studies (Robbins, 2014).

Finally, Liberal education can help students with their practical skills in academic writing, presentations and group projects, as these educational forms are more influential and important in these programs. Rather than many higher educational institutions focusing on an examination-based approach, liberal education includes other forms that prepare students more for actual situations and problems (Robbins, 2014).

Added benefits of liberal education in Dutch educational systems

Liberal education institutions today are mostly present in higher education and are not as incorporated into primary and secondary school education. In the Netherlands, liberal education is still a fairly new approach, seen through the university colleges that are currently spreading throughout the country (Cardol, 2021). University colleges are connected to a Dutch university and are therefore on the WO level of education. University colleges include bachelor's and masters that are of a smaller scale, usually with around 75-100 students per year, whom all live on the campus in the first year. The universities offer a broader education, specifically in the first year, where students choose a major afterwards and specialize in specific directions (Studiekeuzelab, 2021). University colleges are seen as the representation of liberal education in the Netherlands currently. However, secondary education and other higher education institutions could benefit from the characteristics and content distribution of liberal education. Liberal education could help improve the dutch education system by

displaying relevant current issues, developing students' academic potential and easier transition to higher education.

First, liberal education can help solve certain issues that Dutch schools currently face concerning 21st-century problems. Liberal education is very focused on bringing students an education relevant to society and potential jobs that students might get. Students could learn more of this by incorporating some of the high-impact practices displayed in the liberal education model into current classes, such as classes incorporating diversity and equality in a class. A history class incorporating a discussion on decolonization would be an example of this idea. Therefore, the ideals of liberal education would be incorporated into the curriculum of the secondary school, without changing the subjects themselves. This addition to the curriculum could also benefit awareness of inequality in education, as diversity and equality would be more incorporated into the curriculum. This addition could not only be beneficial for secondary schools but also for higher education institutions.

Next to that, while the principles of excellence do ask more of teachers, they can also help develop more of the students' potential. It includes more feedback for the students and assesses their ability, which can help them to know their points of improvement and be more critically engaged with the material (Association of American Colleges and Universities, 2011).

Furthermore, adding the essential learning outcomes to the secondary school curriculum, or at least the intellectual and practical skills, could help students with writing potential, presentations, more English-based education and potential programming inclusion into the curriculum. The essential learning outcomes would be an addition to a student's preparedness for higher education.

Liberal education could therefore be a great option for students to help in secondary school and higher education. However, the current transition from secondary school to a university college can be perceived as a challenge. Many of the challenges students experience when transitioning towards higher education mentioned earlier are amplified when a student transitions towards a university college. University colleges include more essays, presentations, and academic reading in their curricula. They are also very different from the usual study, which can be difficult for a student to properly grasp while looking at studies (Onderwijsraad, 2008). The transition from secondary school to a university college is therefore a relevant problem that still needs to be analyzed and brought to attention for both higher education and secondary schools.

Interview analysis

In order to properly answer the research questions, five different analyzing categories were developed. These categories were derived from the codes developed to analyze the interviews. These categories include, profile choice, study choice preparation, communication & initiative, transition & differences, and liberal education.

Profile choice

All participants agreed that the first step in leading towards a study choice is the profile choice made in 9th grade (14-15 years old). Profile choice is the time in high school when a student chooses the courses best fit for them to take their final exams in. Most participants agreed that the profile choice for students is decisive too early in their education. They agreed that students were not developed enough to make the decision properly. *“ Yes I think they make that decision too young, if you look at the brain development of a teenager, it is not developed enough for them to estimate what their current actions might do for their future, especially when they are around 14 years old.” (Participant 3, school 3)*

One participant mentioned that they think the decision is in a good place, mentioning that it is necessary to choose at that point to further prepare for final exams in the chosen classes. Moreover, while most participants agreed the decision might be made too young, most also did not see how this could be done differently: *“I think the decision is made more on the early side, but that is just how the system works, it can't be done differently at the moment.”(Participant 1, school 1).*

One more important insight the participants shared is that the early profile choice can lead to students choosing the option that leaves them to pursue any study while not choosing what they are genuinely interested in.

Most of the support offered to students to make their decision is centred only in the 9th grade, starting from the beginning of the year to March-April, when the students make their decisions. Participants mentioned that the coaching for these decisions is well structured, and students receive enough help from the deans in the 9th grade. The majority of participants would like to see more preparation for this choice in earlier grades as well, but most do not have the means to do so in their schools.

Study choice preparation

Study choice preparation differs per school, but in general means, the coaching provided by the deans and school board helps students choose a study. Overall, participants thought the study preparation was successful in helping students go toward that next step. They were overall satisfied with the amount of knowledge and help students received in secondary school. Study coaching starts in the 10th grade for most schools, with the profile choice in 9th grade being the first step where they get in contact with different choices. In the 10th grade, students get the opportunity to go to several open days and school-regulated events where they can get information on their studies. Schools also regulate several in-school events, differing greatly per school. Most participants explained a study or job market, where they invite old students and parents to give information, but other schools exclaimed having similar activities, but now being unable to have them due to Corona and in-school difficulties. In the 11th grade students are also encouraged to go to a follow-along day at a higher education institution, to see what the study is like. All participants agreed that their schools had at least a few of these activities obligatory, ranging from three per year to only one in total. Further help deciding on a study came from personal conversations with the students, either with the dean or with a mentor. All participants mentioned at least one obligatory conversation in the study choice process, while others aim to have about three per year.

Finally, to aid in the study choice process, all participants mentioned a program that helps with certain assignments and tests to further students' knowledge, five participants have a program at the school currently, while one mentioned this being in the development stages at their school.

Communication and initiative

Communication and initiative includes the communication that high schools have with higher education, and the initiative that higher education institutions take to inform students of study options. Overall, the participants are content with the initiative the higher education institutions take, specifically for the region they are coming from. Students are offered several different ways to attend or learn information about the institutions, including a collegecarroussel from the University of Groningen, an informational event from NHL Stenden and continuous emails updating the deans on what open days are available. Some participants mentioned strains in recent years due to Corona and inability to attend certain activities. One participant also mentioned that contact with higher education institutions further away could sometimes be a challenge.

While participants were satisfied with the options available for study choice provided by higher education, communication between the two was generally perceived as lacking in certain areas. Participants expressed dissatisfaction about disability to know how past students were doing after graduating. Some participants expressed that they can reach out to past students. However, generally high schools do not know how their past students are doing in their higher education: *“We don’t really have any insight on how our students are doing after graduating, we do mean to look into that more, but we do not receive any information currently.”* (Participant 1, school 1).

Another communication issue mentioned by participants is clearly communicating what is needed from a student in specific studies. Participants expressed that while how to find the studies is very clear, the information of what is expected of a student in studies can be made more clear, also related to the way the study teaches the material, as this can differ per higher education institution. “ *They should make that more clear to students that are about to do their study, the way their study teaches, whether it is more practical or completely focused on learning facts.*” (Participant 3, school 3)

Most participants agreed that communication could be a point of improvement for both parties involved. Participants expressed that they would like a system in place where they could see more clearly how their past students were doing. One participant particularly wanted to communicate with the higher educational institution instead of reaching out to the students themselves. Next to that, participants wanted more clarity on what studies expect from their students to prepare them better. One participant mentioned a teacher development team, where lecturers and teachers from particular studies and subjects can discuss their wants and needs with each other.

Transition and differences

Transition and differences is defined as how the transition between high school and higher education goes, the main differences identified and how they affect the students. Participants explained that the curriculum in secondary school is very test-driven and focused on learning in a summative way. They did see differences in specific subjects, as one participant explained that English as a subject works differently than for example history, which is very focused on tests. Some participants also observed that secondary school curriculum is mostly subject-based, while not focusing greatly on links between subjects.

When asked what the main differences between the two were, participants mentioned two main differences. First, participants mentioned that independence is very different and can be difficult to transition towards. *“ I think the biggest difference between the two is the amount of contact hours, here they are used to long days in class, and that is very different in higher education, the independence that comes with that is I think the biggest transition.”* (Participant 1, school 1)

Another big transition for students that was identified is the difference in the examination. While most participants agreed that students could keep up based on content, they struggle with the different types of testing taught in higher education. Participants identified academic writing and presenting as two of the biggest challenges: *“I think academic writing is a struggle when students get to higher education, as they do not have much experience with this expect for their PWS.”* (Participant 6, school 5)

To aid in improving transition, participants suggested more coaching from higher education institutions, specifically in the beginning of their studies. They did not feel that giving more independence at secondary school was a valid option, as some participants suggested that the students are too premature to be able to handle that responsibility. Suggestions varied from adding more small working classes at the start to added personal coaching by either a student-mentor or a study coach.

Next, most participants identified a need for more alternative ways of teaching and giving feedback to students, specifically for high schools. One participant suggested a different way of feedback that would include more instructions on the process rather than just the answer while identifying that smaller classes would be necessary for this to be possible. Suggestions for alternative ways of teaching include more academic writing specifically tailored towards students' profiles and a mandatory essay, presentation or group project per subject.

Liberal education

Finally, the category Liberal Education includes participants's knowledge of it, possible problems, applicability and transitioning. The participants were very open to liberal education and specifically university colleges in the Netherlands. They saw it mostly as an extra option for students rather than a replacement for the current system, especially for students that have trouble choosing a specific study direction immediately. They also enjoyed the broad perspective that liberal education could give specific subjects. However, they also saw certain flaws in the system, with three recurring problems addressed. First, participants expressed their concerns regarding the financial expenses, as this would significantly hinder students from attending these schools. Furthermore, they also expressed concern about the broadness portrayed in the programs, as this could create difficulty in finding potential jobs and further education. Finally, they thought university colleges have higher expectations and standards, which could lead to fewer students being able, and wanting to attend university colleges.

Communication was also a challenge brought forward by participants. Majority of participants thought university colleges, specifically Campus Fryslan did sufficiently reach out to schools in the region. However, as the education system is different from the standard, they wanted more information on the differences and what students could expect.

Liberal education also raised concerns for almost all participants in the transition between high school and higher education. While one participant thought that the students would be equally well prepared for a liberal education study, other participants worried about how the system is assessed. Participants explained that assessment primarily from essays, presentations or group projects as primary sources of assessment could be a hard transition for students. They did not think that their grading system, specifically focused on summative tests, would prepare students for University Colleges. *"I think liberal education would fit*

significantly worse to our high school education, as the way we approach teaching is completely different. You could make it fit better, but then you would have to completely change the teaching assessment at school, and that would take time. ” (Participant 5, school 4).

Finally, for possible improvements towards transition, participants suggested specific school changes and governmental changes. Specific school suggestions included changes in the grading system and more intersubject teaching. Governmental changes would then include changing examinations to a different system, and participants did not know if this would be possible or not.

Discussion

This research investigates how the transition between high school education and higher education level can be connected more effectively in the Netherlands and how liberal education can be seen as a potential solution to solve problems in this transition. The results will be discussed by category in the following section.

Profile choice

Most participants agreed that the profile choice is made too early, with students not being mature enough to make the decision. This agreement is also aligned with what other deans in the country observed; with the decision so young, it could potentially lead to students choosing the wrong profile (NOS, 2021). However, deans also could not see how this could potentially be placed at a later stage. One more observation mentioned by the participants and other deans throughout the country is the profile choice leading to students choosing the profiles that leave all options open instead of their interests. Therefore the research is aligned with the participants' opinion, that the profile choice might be too soon, and students can therefore choose the wrong profile that does not necessarily suit their interests.

Study choice preparation

Participants were satisfied with the level of preparation that the students received for in-school study preparation. This agreement does not completely go along with the previous research, as this states that higher education institutions have expressed discontent with the preparation of students and there are many secondary school students that have not talked about what they would like to do after school (Van Heest, 2021). All participants expressed

obligatory activities toward a student's study choice and at least one conversation about their choice with a dean or mentor. Therefore, this does contradict the previous research.

Communication and initiative

Most participants were content with the initiative that higher education institutions take in reaching out to secondary schools. They perceived enough options offered by the institutions, especially in the region. However, there were concerns with communication between higher education and secondary school, specifically about knowing how past students were doing and clarity in what is expected from a student. The clarity in what is expected from a student can also be seen as important for higher education, as demonstrated by Verhofstadt (2010), who saw a decline in mathematical level that leads to students having difficulty in their first year. Higher education institutions could therefore benefit from clearly stating the exact levels needed to do a certain study. Participants suggested several ideas to communicate better. First, to establish a way they can communicate with higher education institutions on how their past students are doing. This could be done by establishing a clear communicational platform between the deans of high schools and institutions. Furthermore, participants also expressed clarity improvements to what studies wanted from their students. A clear communicational platform could potentially help the clarity, with communicating to the deans exactly what their university wants instead of using the national standards.

Transition and differences

Participants identified that the curriculum in secondary schools is very test-driven and summative, while this did differ per subject. The education was also observed to be relatively subject based and not very interlinked. This correlates with the literature available, as it was

also observed that summative assessments are the most common in secondary education (Berben & Koopman, 2020). Furthermore, participants also identified independence as a big difference in the transition. This can be seen in the literature, as the difference in freedom especially leads to student delay and difficulties with independence (Flieger, 2020).

Additionally, Participants also identified a big difference in examination and the different types of testing, such as essays, presentations and group projects. These differences are in line with the literature, as students also expressed difficulty with specifically academic writing and reading (Digan, 2021). As this is not heavily featured in high school education, this remains a struggle for students to be able to do, especially once it is given in English. Participants suggested that more coaching from higher education institutions could be helpful, and this can also be seen in previous research. More coaching in specifically the first year can prove to be beneficial for students that are struggling (Mol et al., 2017). Finally, participants also expressed added value towards alternative ways of teaching, specifically academic writing in more of the secondary school classes and subjects. These improvements have also expressed in previous research, expressing the importance of more academic writing in secondary school (Digan, 2021). In this step, it is again important to clearly communicate what a student needs in academic writing from a university.

Liberal education

Participants mostly identified liberal education as an extra option for students that have trouble choosing a study and enjoyed the broad and global perspective. This agreement is in line with some of the benefits mentioned in previous research, such as the engagement with relevant societal issues and the interdisciplinary approach used in liberal education (Cardol, 2021., Robbins, 2014). Critiques on liberal education found by participants included

financial costs, broadness, higher expectations, lack of information on differences, and grading system. Broadness and higher expectations were also seen in the literature as critiques of liberal education. However, both also see retributions towards these critiques (Robbins, 2014 ., & Nussbaum, 2010). Therefore, while participants could see this as an issue, other arguments display it differently.

Financial costs is also a critique that both participants and previous research brought up. Financial costs remain a problem, as liberal education is more expensive than a normal higher education institution. Furthermore, participants also mentioned more information about the different standards and expectations that students in university colleges are asked of. Asking for more clarity also aligns with previous research since clarifying the standards can help schools prepare students (Verhofstadt, 2010). As Dutch educators have limited knowledge of liberal education, this is an even bigger issue in university colleges. Therefore, communication between secondary schools and university colleges would benefit university colleges even more. Finally, participants had two main ideas about making the transition from secondary school to university colleges easier by changing the secondary school curriculum; specific school changes and governmental changes. These changes would then include more liberal education characteristics in secondary schools, which they also deemed a big challenge, as they suggested that especially governmental changes can be very hard to implement. However, they would see the value in adding some of those changes.

Research limitations and further research

Research limitations

This research was subjected to several limitations that should be considered. First, all participants come from the north of the Netherlands, including Friesland, Groningen and Drenthe. Therefore the results do not accurately represent the entire country, but just the northern part of the country. Furthermore, six interviews were conducted, which is a relatively small sample size. Therefore the research does not completely speak for all deans in the north of the Netherlands. Finally, as the interviews were conducted by one person, potential bias could occur when asking the questions, that could have an influence on the participants' responses.

Further research

This research came across several points where limited information was available. Therefore, suggests more research development on the following topics.

While options for liberal education, specifically in the American system established by the AAC&U, are available, liberal education in the Netherlands is a very underdeveloped topic. As some participants explained that they would like more information about the content covered in university colleges, it seems that this could be more publicly known than it is now. Additional information could be a potential topic that university colleges in the Netherlands could establish more clearly, not only for secondary school students but for the general public as well.

Limited information is available on how students transition from secondary school towards a university college, especially from Netherlands specifically. This limited information could be an option for further research to establish how students are doing while

attending these colleges, potential extra problems that can arise, and students' opinions on how the difference has affected their education. Finally, it is also important to establish how secondary schools feel about the interaction between them and university colleges, as this is also an underexposed area of research.

Conclusion

To return to the research question, higher education and secondary school have some bigger issues when it comes to the transition between the two, and liberal education institutions currently in the Netherlands struggle even more in the transition from secondary school. Communication and more clarity about what is expected from a student were identified as the main challenges for institutions to overcome. However, adding certain aspects of liberal education to secondary school could prove to be beneficial for the students' education and to the transition towards both university colleges and other higher education institutions. These changes could include more academic reading, critical thinking, global issues, inter-subject curriculum and additional feedback from teachers. However, some challenges remain, as communication between secondary schools and higher education could be improved, and liberal education can be hard to afford.

References

Association of American Colleges & Universities. (2022, 6 januari). *What Is Liberal Education?* AAC&U. Accessed on 20th of february 2022, from <https://www.aacu.org/trending-topics/what-is-liberal-education>

Association of American colleges and Universities. (2011). *The LEAPversion for learning: Outcomes, Practices, Impact and Employers views*. AAC&U

Berben, M., & Koopman, J. (2020, 15 september). *Ontdek waarom formatief toetsen zinvol is in elke les*. (c) 2022 CPS Onderwijsontwikkeling en advies. Accessed on 8th of May 2022, from <https://www.cps.nl/blog/2018/05/11/Ontdek-waarom-formatief-toetsen-zinvol-is-in-elke-les>

Blanshard, B. (1949). *The uses of a liberal education* (p. 14). Edward W. Hazen Foundation.

Cardol, T. (2021, 6 november). *Liberal arts als brug naar de samenleving*. ScienceGuide. Accessed on 7th of June 2022, from: <https://www.scienceguide.nl/2019/02/liberal-arts-als-brug-naar-de-samenleving/>

Centraal Bureau Voor de Statistiek. (2022, 23 februari). *Primair onderwijs*. Accessed on 6th of June 2022, from: <https://www.cbs.nl/nl-nl/onze-diensten/methoden/begrippen/primair-onderwijs>

DG Mulcahy (2009) *What should it mean to have a liberal education in the 21st century?*
Curriculum Inquiry 39 (3): 465

Digan, K. (2021, 6 november). *Als je wilt dat studenten in het Engels studeren, moet je het ze wel leren*. ScienceGuide. Accessed on 8th of May 2022, from:
<https://www.scienceguide.nl/2021/02/als-je-wil-dat-studenten-in-het-engels-studeren-moet-je-het-ze-wel-leren/>

Dujardin, A. (2019, 10 oktober). *'We geven in Nederland nog precies zo les als 100 jaar geleden'. En dat moet anders*. Trouw. Accessed on 8th of May 2022, from:
<https://www.trouw.nl/onderwijs/we-geven-in-nederland-nog-precies-zo-les-als-100-jaar-geleden-en-dat-moet-anders~b5ed6ce2/>

Entwistle, H. (1997). Liberal Education: Elitist and Irrelevant to Everyday Life?.
Philosophical Inquiry in Education, 27(2), 211-221.

Flieger, K. (2020, 13 maart). *Overstap van middelbare naar universiteit zorgt voor stress: 'Niemand geeft je meer die schop onder je kont'*. AD. Accessed on 6th of June 2022, from:
<https://www.ad.nl/delft/overstap-van-middelbare-naar-universiteit-zorgt-voor-stress-niemand-geeft-je-meer-die-schop-onder-je-kont~a34dacc6/>

Fong, B. (2004). Looking Forward: Liberal Education in the 21st Century. *Liberal Education*, 90(1), 8-13.

Geus, E. (2017, 14 september). *Didactief | Nederlands onderwijs internationaal vergeleken*. Didactiefonline. Accessed on 8th of May 2022, from: <https://didactiefonline.nl/artikel/nederlands-onderwijs-internationaal-vergeleken>

Gill, P., Stewart, K., Treasure, E. *et al.* Methods of data collection in qualitative research: interviews and focus groups. *Br Dent J* 204, 291–295 (2008). <https://doi.org/10.1038/bdj.2008.192>

Godwin, K. (2015). The Counter Narrative: Critical Analysis of Liberal Education in Global Context. *New Global Studies*, 9(3), 223-243. <https://doi.org/10.1515/ngs-2015-0033>

Gray, P. (2008, augustus). *A brief history of Education*. psychology today. Accessed on 8th of May of 2022, from <https://www.psychologytoday.com/us/blog/freedom-learn/200808/brief-history-education>

Griffith University. (2022). *Library guides: Systematic style literature reviews for education and social sciences: Different types of literature review*. Accessed on 17th of March 2022, from: <https://libraryguides.griffith.edu.au/c.php?g=451351&p=3333115>

Humphreys, D., & Davenport, A. (2005). What Really Matters in College: How Students View and Value Liberal Education. *Liberal Education & America's Promise. Liberal education*, 91(3), 36-43.

Jansen, D. (2022, 5 maart). *Qualitative Data Analysis Methods 101: Top 6 + Examples*. Grad Coach. Accessed on 17th of March 2022, from: <https://gradcoach.com/qualitative-data-analysis-methods/>

Katz, S. N. (2005). Liberal education on the ropes. *Chronicle of Higher Education*, 51(30), B6-B9.

Mellon Foundation. (2019, 26 februari). *How Can We Understand “Liberal Arts Education”?* Accessed on 6th of June 2022, from: <https://mellon.org/news-blog/articles/how-can-we-understand-liberal-arts-education/>

Mol, M., De Vries-Erich, J., Boerboom, T., & Spaai, G. (2017). Minimaliseren van studieuitval bij de bacheloropleiding Geneeskunde. *Onderzoek van onderwijs*, 46, 6–13.

Nationale Onderwijsgids. (2022, 3 juni). *Wat is voortgezet onderwijs?* nationaleonderwijsgids.nl. Accessed on 6th of June 2022, from: <https://www.nationaleonderwijsgids.nl/voortgezet-onderwijs/paginas/wat-is-voortgezet-onderwijs.html>

NOS. (2016, 13 april). *“Ongelijkheid in het onderwijs vergroot”*. Geraadpleegd op 8 mei 2022, van <https://nos.nl/nieuwsuur/artikel/2098882-ongelijkheid-in-het-onderwijs-vergroot>

NOS. (2018a, maart 20). *Veel ongelijkheid in het onderwijs: “Het is echt vijf voor twaalf”*. Accessed on 8th of May 2022, from: <https://nos.nl/artikel/2223470-veel-ongelijkheid-in-het-onderwijs-het-is-echt-vijf-voor-twaalf>

NOS. (2021, 29 april). *Pushende ouders, te jong kiezen: veel decanen niet blij met profielkeuze*. Accessed on 8th of June 2022, from: <https://nos.nl/artikel/2378737-pushende-ouders-te-jong-kiezen-veel-decanen-niet-blij-met-profielkeuze>

Onderwijsraad. (2008). *Een succesvolle start in het hoger onderwijs*. Onderwijsraad.

Poiner, J. (2016, 19 september). *Do high school courses prepare kids for college?* The Thomas B. Fordham Institute. Accessed on 15th of March 2022, from: <https://fordhaminstitute.org/national/commentary/do-high-school-courses-prepare-kids-college>

Robbins, R. (2014). AAC&U's integrative liberal learning and the CAS standards: Advising for a 21st century liberal education. *nacada Journal*, 34(2), 26-31.

RTL Nieuws. (2019, 8 april). *“Middelbare scholen willen minder toetsen”*. Accessed on 8th of May 2022, from: <https://www.rtlnieuws.nl/nieuws/nederland/artikel/4669881/middelbare-scholen-willen-minder-toetsen>

Santelises, S. B. (2021, 8 april). *Are high schools preparing students to be college- and career-ready?* The Hechinger Report. Accessed on 16th of March 2022, from: <https://hechingerreport.org/are-high-schools-preparing-students-to-be-college-and-career-ready/>

Studiekeuzelab. (2021). *Wat is een University College?* | Studiekeuzelab. Studiekeuze LAB.

Accessed on 7th of June 2022, from:

<https://www.studiekeuzelab.nl/ontdek/wat-is-university-college#5>

Theisens, H. (2014). *De toekomstbestendigheid van het Nederlandse Onderwijssysteem. Een startdossier: zes belangrijke trends, vijf risico's en vier conclusies.* Den Haag: Haagse Hogeschool.

Van den Branden, K. (2020, 13 maart). *De invloed van leerkrachtverwachtingen op de ontwikkeling van leerlingen: mechanismen en oplossingen.* DUURZAAM ONDERWIJS.

Accessed on 17th of March 2022, from:

<https://duurzaamonderwijs.com/2020/03/03/de-invloed-van-leerkrachtverwachtingen-op-de-ontwikkeling-van-leerlingen-mechanismen-en-oplossingen/#:%7E:text=De%20media%20pikt%20vorige%20week,leerling%20een%20ambitieuze%20studiekeuze%20maakt.>

Van der Steeg, M., Vermeer, N., & Lanser, D. (2011). *Niveau onderwijs daalt. Vooral beste leerlingen blijven achter Nederlandse onderwijsprestaties in perspectief.*

Van Heest, F. (2021, 6 november). *Er is een enorme kloof tussen het vo en het hoger onderwijs.* ScienceGuide. Accessed on 8th of May 2022, from:

<https://www.scienceguide.nl/2020/03/er-is-een-enorme-kloof-tussen-het-vo-en-het-hoger-onderwijs/>

Verhofstadt, K. E. P., & ESoE, N. (2010). *Aansluitingsproblemen bij wiskunde.* Eindhoven: Technische Universiteit Eindhoven.

Waite, A. (2020, 11 augustus). *The Benefits of a Liberal Arts Education*. Coalition for College. Accessed on 7th of June 2022, from: <https://www.coalitionforcollegeaccess.org/mycoalition-counselor-all/the-benefits-of-a-liberal-arts-education#:~:text=A%20liberal%20arts%20education%20will,skills%20in%20real%2Dworld%20settings>.

Worldbank (2019, 22 januari). *The Education Crisis: Being in School Is Not the Same as Learning*. World Bank. Accessed on 8th of June 2022, from: <https://www.worldbank.org/en/news/immersive-story/2019/01/22/pass-or-fail-how-can-the-world-do-its-homework>

You, J., Craig, C. J., & Oh, S. (2019). Challenges in the new roles of physical education as liberal education in higher education. *Quest*, 71(1), 51-65.

Appendix A: Interview guide

This interview guide is translated from Dutch

Introductory questions:

- What is your name?
- What is your role in the education system? What role are you currently in/ were you in?
- What school do you work for
- How long have you been working in education?
- What is your role in helping students transition towards the next step?

Questions about the educational system and the transition specifically for their school/ how the study choice process works.

- How does helping students look for a fitting study start at your school?
- What kind of advice is given to students?
- Can you as a school choose yourself when students have to do their profile choice?
- What is your opinion on this process? What do you think of the timeframe it is in?
- What is your role in this process?
- Can you explain the study choice preparation in your school's perspective?
- What are the national standards your school has to follow?
- How does the communication between your school and higher education go exactly?
How is this organized?
- Do you think there is enough information for students to make a fitting choice, what are critiques, what are things that are going well?
- What is a way for higher education institutions to help students more effectively in making the right study choice?

Questions about schools and the assessment methods and how this transitions to the studies chosen:

- How do you think educational systems in higher education and secondary school are different from each other?
- How does the system in your school prepare for the teaching assessments and curriculum in higher education? What does this look like in classes?
- What is your opinion on the teaching assessment way that occurs in secondary schools?
- Why do you think this way was chosen?
- What do you think a student needs in current times to start a study?:
- What do you think about the amount of English needed in present studies?
- How do you think your way of teaching assesment fits that of higher education?
- What is your opinion on this transition?
- How could these educational institutions smoothen the transition?

Questions about liberal education:

- Have you ever heard of liberal education (Explain any information they are lacking)
- What do you think of it? How much is is applicable to Dutch education?
- What do you think are potential problems with the approach?
- How could this approach help in preparation for normal higher education?
- How do you think this approach fits the transition from secondary schools compared to other higher educational institutions?
- What would potential improvements be to make this transition easier?
- How could secondary schools adapt to this new approach?

Appendix 2: Codebook

Code	Strategy used	Description	Example from the data
<i>Profile choice</i>	Deductive	Used for descriptions of the profile choice in their respective school and their opinions on the timing.	“So that is kinda where it starts, you need to like the subjects, find the profile that suits you best and you have to be able to do the courses you choose.” (Participant 2)
<i>Program to aid preparation</i>	Deductive- Inductive	Used for mentions of study choice preparation/profile choice preparation online program.	“We have the program Droomloopbaan. Its an online platform and its used for all kinds of assignments they can make for study skills.” (Participant 4)
<i>Study choice preparation</i>	Deductive	Used for information on study choice preparation and how this is accomplished in their school	“The information market is a good example, we invite people in our school, from the university and they offer a study choice workshop at our school.”(participant 5)
<i>Study choice</i>	Deductive-	Used to explain the	“We are often approached

<i>initiative Uni/HBO</i>	Inductive	participant's knowledge of initiative higher education institutions take and their opinion on it	by through email by universities and HBO's about what they offer and certain events they are organizing.”(Participant 1)
<i>Communication secondary school-Uni/HB O</i>	Deductive- Inductive	Used to describe the participant's opinion about the communication between secondary school and higher education.	“Just the communication between secondary school and higher education institutions. What do we need from each other and how can we do that better?” (Participant 6)
<i>Difference secondary school-Uni/HB O</i>	Deductive- Inductive	Used to explain the participant's observed differences between secondary school and higher education.	“The contact hours, I think. Look, many studies only have a few contact hours per week and they are in school from nine to three right now.” (Participant 1)
<i>High school curriculum</i>	Deductive- Inductive	Used to explain how the participant explains their school's curriculum and their opinion towards it.	“yeah and you could also do something that is more inter-subjectal, like for example with dutch and academic writing and

			English.”(Participant 5)
<i>Improvements Secondary school</i>	Deductive- Inductive	Used for an explanation of the participant's opinion on potential improvements for secondary school	“And if so many people switch or drop out of their studies then I think that something has to have gone wrong in the preliminary stage, and something should be done about that.”(Participant 3)
<i>Improvements Uni/HBO</i>	Deductive- Inductive	Used for an explanation of the participant's opinion on potential improvements for higher education institutions.	“ I am not completely sure about that, I would like them to do more, to come to schools themselves for example.” (Participant 2)
<i>Liberal education</i>	Deductive	Used to explain participants' knowledge and opinions on liberal education	“But around that, you want a broad offering, so you can really know that you can eventually be a citizen of the world and stand in society.” (Participant 3)

Appendix C: Transcripts

All of the interviews were conducted in Dutch and are displayed here in Dutch.

Interview deelnemer 1 school 1

Interviewer: Zo, ik heb eerst ik ik zal eerst even uitleggen hoe ik het interview ga doen. Ik heb eerst een paar introductievragen over uw werk, wat u doet en daarna heb ik vragen over meer specifiek voor u als decaanvragen, dus bijvoorbeeld over hoe de overgang gaat voor de middelbare school student en hoe u die kan helpen? Hoe worden dus studenten begeleid? En daarnaast heb ik ook nog vragen over vakken die iets inhoudelijker zijn, bijvoorbeeld over hoe dat gaat tussen bijvoorbeeld de leerling transformatie naar student, en hoe past dit, zeg maar het onderwijs bij mekaar aan? En daarna, dus inderdaad heb ik nog specifieke vragen over: oké, daar is dus een nieuw systeem, een ander systeem. Hoe past dat op mekaar aan? Oké, dat is, zeg maar de structuur. Dus als eerste heb ik: wat doet u op de middelbare school, wat is uw rol?

Participant: Ik ben in de eerste plaats docent Frans en ik ben ook decaan en begeleider van nieuwe collega's. ja, en ik doe een intervisiegroep dus ik zit en en ik begeleid leerlingen die wat meer een steuntje in de rug nodig hebben. Dus ik heb best meer dan de helft van mijn baan is buiten de lessen om.

Interviewer: Oké, dus die u heeft ook andere taken ook naast het lesgeven.

Participant: Jazeker: heel veel begeleidende taken.

Interviewer: Oké, en hoe lang geeft u al als leraar les op de middelbare school?

Participant: Dat doe ik al sinds 2004. Dus dat is achttien jaar

Interviewer: Ja oke dus ongeveer achttien jaar, ja, en u bent dus ook decaan, hoe lang doet u dat werk al?

Participant: Sinds 2009 dus, dat is dertien jaar.

Interviewer: Ah oke dertien jaar, Oké helemaal duidelijk! Dat was eigenlijk al de laatste vraag die ik had qua introductie, dus dan kunnen we nu door gaan naar inhoudsvragen. Kunt u uitleggen wanneer zeg maar het eerste punt is waarop een school begint met het begeleiden van een leerling, of uw school specifiek, begint met het begeleiden van een leerling naar een profielkeuze of een studiekeuze

Participant: Dat is echt aan het begin van klas drie voornamelijk. Ja, dan beginnen we met de euhm eigenlijk beginnen we met de ouders, met de ouderavond klas drie, ja, dus dat is de aftrap. En in onze activiteiten week maken ze dan een eerste kennismaking met wat wij dan als een ondersteunend programma hebben. (naam programma) heet dat. Ja, dat heeft een digitaal programma om een eerste stap te zetten richting. Wat vind ik leuk? Wat een beetje, wat kan ik goed? Een beetje reflectie op, hoe sta ik eigenlijk in school. En dan richting welke profielen horen daar nou bij? Ja daar zitten dan ook in interesse testen, in een competentie test en zo. En aan het eind van de dag hebben ze dan een globaal beeld. En nou, vervolgens

komen d'r gesprekken en nou ja, proberen we ze zo goed mogelijk richting hun profielkeuze in Mei te begeleiden.

Interviewer: Oke dus ze moeten in Mei een profiel kiezen.

Participant: Ja dat is echt in Mei altijd.

Interviewer: Oké, en hebben ze dan ook bijvoorbeeld daarvoor al echt een soort van tijdelijke datum waarop ze moeten kiezen?

Participant: Ja dat is er ook, juist nou, dat is voornamelijk voor de schoolleiding hé, die graag wil weten hoe de prognoses zijn. Hé, dat is een maand van tevoren dus wij hanteren één April en één Mei en dan weet je al een beetje hoe het in het jaar jaar rooster goed uitkomt nou weet je net na een vakantie maar één Mei in één April, één Mei.

Interviewer: En hebben de leerlingen ook daarna nog een kans om alsnog te wisselen?

Participant: Ja, ja, weet je, wij zeggen altijd als je dan per één Juni huilend aan m'n bureau staat, het moet toch anders dan natuurlijk kunnen. Maar het is wel fijn ook om voor de grote groep een datum te hebben van oké, dan moet ik dat hebben.

Interviewer: Dus er is dan nog wel een kans, maar het is niet de bedoeling.

Participant: Ja precies ja, dat dat eigenlijk niet kan, heeft ook vooral met met met praktische zaken te maken.

Interviewer: Ja, dus dat is ook vooral voor de, voor de leraren en voor de schoolleiding dan.

Participant: ja dat klopt inderdaad, De schoolleider moet weten hoeveel hoeveel uren naar biologie zijn en hoeveel uren er aan aardrijkskunde gegeven worden.

Interviewer: Ja, dat is ook zeker begrijpelijk

Participant: Dus ook wel echt een Financiële kwestie.

Interviewer: Oké, en denkt u dat zeg maar de profielkeuze qua tijd op een goede plek zit in de middelbare school?

Participant: Hmm ja dat is echt wel een moeilijke vraag, want in het algemeen vind ik dat we in Nederland best al heel vroeg kinderen dwingen om te kiezen. Ja, want de gemiddelde derdeklasser die zit er nog helemaal niet is er nog helemaal niet mee bezig, met wat ie wil studeren. Dus ik vind dat best vroeg. Ik zou het kinderen gunnen om nog langer met de vakken door te gaan en later een keuze te maken. Maar zo is het onderwijssysteem nou eenmaal in Nederland. Ze vinden over het algemeen de knip tussen drie en vier ook wel heel heftig, want dan wordt er ineens een boel zelfstandigheid van ze verwacht. Dus je hebt niet alleen een verdieping in, nou ja, dat je een aantal vakken laat vallen, maar ook toetsweken ineens. Dus het is echt wel een een een, een cultuurshock dan.

Interviewer: Oké, dus waarom heeft u bij u op school specifiek voor in de vierde ook toetsweken gekozen?

Participant: Omdat dan na die ja, nou dat dat, dat voelt wel als een als een natuurlijk moment, hé, en om dan te zeggen van oké, de kinderen, die dan dus bewust hebben gekozen voor biologie, die gaan dan dat bovenbouw systeem in, niet aan de toetsweken en maar ik moet eerlijk zeggen, dat is ook omdat dat zo is.

Interviewer: Oké, daar en daar heeft heeft de school geen invloed op. Of.

Participant: Ik weet niet of je zou kunnen zeggen van oké. We laten de kinderen naar de vierde kiezen en we beginnen in de vijfde pas met toetsweken of we laten ze nog niet kiezen. Dat is ook gewoon omdat het zo is, omdat de structuur altijd al wel zo was.

Interviewer: Ja, volgens mij heb ik wel gehoord van ook veel andere, dat het inderdaad verplicht is om de leerlingen te laten kiezen in de derde, maar dat bijvoorbeeld een toetsweek dat dat de school zelf bepaalt?

Participant: Ja dat klopt inderdaad

Interviewer: Dat weet ik niet zeker hoor.

Participant: Nee, dat zou kunnen, nee, maar dat natuurlijk, d'r zijn ook wel scholen die al toetsweken doen in klas drie. Dat heeft bij ons ook te maken met dat we vinden dat een vierde klasser, nou, die weet je, die is al weer een stapje volwassener die zou dat moeten aankunnen terwijl je of dat van een-derde klas er misschien nog niet kunt vragen. Maar dat soort keuzes dus die, ja, dat is altijd wat wat voor en wat tegen te zeggen.

Interviewer: Ja, natuurlijk even zien en na de profielkeuze wordt dan ook een leerling meteen voorbereid op een uiteindelijke studiekeuze, bijvoorbeeld in de vierde klas al.

Participant: Nou ja, ze doen de eerste stap, hé, we doen meestal. In het najaar worden we uitgenodigd op de NHL, ja voor de provinciale studievoorlichting en nou ja, dat is eigenlijk een eerste stap richting oké. En nou heb ik deze vakken en wat kan ik daar dan mee? En kunnen ze zich inschrijven op een aantal workshops over of verschillende studies? Dat is niet van de NHL he, ken je dat principe van de provinciale studievoorlichtingen?

Interviewer: Ja, dat bijna heel veel HBO's universitaire studies. Die gaan dan naar nhl en dan hebben ze voorlichting.

Participant: Ja, bijvoorbeeld, uit leiden en uit Utrecht

Interviewer: En wat voor soort HBO's en Universiteiten komen daar dan allemaal?

Participant: Nou de universiteiten en HBO's sturen een delegatie

Interviewer: oh ja oke

Interviewer: De vierde klassers denken wel eens. Waarom moet ik naar de nhl? Want ik wil helemaal niet naar de NHL, maar het is gewoon een een verzamelplaats voor al die workshops. Ja, om dan te kijken bijvoorbeeld, oké, ik heb dus nt. En wat. Wat is er dan te kiezen? Wat kan ik dan naar Delft of naar Wageningen, naar Twente? Dat is een eerste stap en

dan dan zie je ook wel een oké. Zit ik goed in m'n profiel of had ik toch eigenlijk iets anders moeten kiezen dan ? Zie je ook al meer mensen twijfelen. In de vierde gaan ze over het algemeen nog niet naar open dagen. We doen in de vierde vaak college carrousel van de universiteit van groningen

Interviewer: Oh ja die ken ik inderdaad

Participant: Ja, dat is dat de plaats, he, dat is ook een soort van promo praatje voor de universiteit Groningen, dus dat is minder breed. En dan komen ze dus voor de eerste plaats. dat is vaak een eerste kennismaking met een campus, of een nou sorry hoor ik heb even last van mijn keel en moet kuchen

Interviewer: Oh ja natuurlijk geen probleem

Participant: Ik denk dat het zo ook wel weer over gaat. Dan kijk, dus ja, dat zijn zeg maar de de activiteiten. Soms hebben we dan al in de vierde wat mensen vastlopen hé, als ze bijvoorbeeld wiskunde b hebben gekozen, terwijl dat te moeilijk is. Dus je ziet hier en daar alweer mensen die zich klaarmaken om dan aan het eind van de vierde en nog weer iets te laten vallen.

Interviewer: En is het dan ook soms dat bijvoorbeeld mensen de vierde overdoen met een andere profielkeuze bijvoorbeeld.

Participant: Dat nou heel vaak is er dan in de vierde, Is dat geen reden om te blijven zitten. Als er niet al een andere reden is? Als iemand blijft zitten, dan is dat vaak om andere dingen. En dan wordt er na de vierde gezegd: oké, hij is begonnen met EM en twee vrije vakken, en dat kan niet. Dat is te veel. Hij moet terug naar één vrij vak of hij doet EM met biologie, en hij moet helemaal geen exacte vakken. Dat is te moeilijk, biologie moet eraf. Zoiets

Interviewer: Ah oke

Participant: En daarin wordt je dan door de decaan begeleid.

Interviewer: Ja, en wordt dat dan door bijvoorbeeld door een leraar bepaald of moet een een leerling daar zelf mee komen? Hoe werkt dat proces?

Participant: Nee, wij zijn we een beetje, hoe leg ik dat uit? Wij zijn een soort van spin in het web. Soms komt de leerling daar zelf mee en soms stipt een een docent ons wanneer het nodig is. Dus bijvoorbeeld een docent komt bij mij en die zegt: he heb je een Jantje gesproken want die gaat het bij mij echt niet redden. Soms zijn het ouders die zeggen: kunnen we niet eens om tafel, want hij heeft een profiel gekozen, dat bij nader inzien helemaal niet bij hem past.

Participant: Ja.

Interviewer: Dat komt eigenlijk van alle kanten.

Participant: Ja, of van de leraar, of de ouder of de decaan of de leerling zelf, die komen allemaal naar de decaan, dus in die zin, in ieder geval wel bij ons op school is de decaan zeker een centraal figuur.

Interviewer: Oké, dus iedereen komt dan bij de decaan.

Participant: Ja, wij zijn heel vaak het aanspreekpunt als het gaat om dat er iets in het vakkenpakket anders moet of misgaat.

Interviewer: En heeft u dan ook elk jaar bijvoorbeeld een gesprek met alle leerlingen? of ligt dat weer anders?

Participant: We streven ernaar om elke leerling in ieder geval één keer te spreken, in elk leerjaar in ieder geval in een groepje. Ja, kijk, als je de 5 gelijk hebt, dan dan dan krijg je een indruk van of iemand goed in in z'n profiel zit, en naarmate van je vier naar vijf naar zes worden de gesprekken natuurlijk veel specifiek. He, want de leerling weet dan dat ze verpleegkunde willen doen, maar wordt het nou leeuwarden of wordt het groningen?

Interviewer: Helemaal duidelijk en dus dat is wat er in de vierde gebeurt en in de vijfde en de zesde. Wat is, zeg maar, het begeleiding proces van een leerling?

Interviewer: Ja, in de vijfde gaan ze, worden ze aangemoedigd om vooral naar open dagen te gaan. Daar is ook gelegenheid voor, daar mogen ze vrij voor vragen. En het ideaal is dat ze na elke open dag even bij ons langs komen om het daarover te hebben: Oké van, je bent oké, je bent in Wageningen geweest. Wat was dan mooi? Wat was dan niet leuk? Wat is nou de volgende stap? Daar hebben we ook een proces voor. En het is verplicht om drie keer voor het eindexamen ergens naartoe te gaan en daar ook een verslag van te schrijven. Oké, dus iedereen die eindexamen doet, heeft op z'n minst drie keer wat gedaan.

Interviewer: En is dat dan ook bijvoorbeeld in dingen die al door de school georganiseerd zijn, zoals bijvoorbeeld een NHL Stenden open dag?

Participant: Nee, die telt niet mee. Kijk ik moet even denken, zo'n activiteit bijvoorbeeld, volgens mij telt die niet mee, maar voor de vorige lichting was dat wel zo. Dat was een uitzondering door corona ja, omdat die zo weinig gelegenheid hadden. Dus daar, daar kun je wat mee spelen. Maar in principe gaat het om dan om eigen initiatief. Het mag ook een webinar zijn.

Interviewer: Oké, en hebben leerlingen dan naast verslagen over open dagen ook nog andere dingen die ze moeten invullen voor een studiekeuze bijvoorbeeld, of voor het decanaat? Wat zijn die stappen?

Participant: Nee, wij stellen als enige verplichting die drie en dat zijn ook hele basale formulieren eigenlijk alleen een, een handreiking voor een gesprek. Dus dat is de, de grootste meerwaarde in de gesprekken.

Interviewer: Oké, dus dat is vooral echt over die verslagen van bijvoorbeeld

Participant: Ja, ze horen, ze hoeven geen portfolio of iets dergelijks aante leveren, wat je op andere scholen wel ziet. alleen de derde klas rond kompas wel a, ze moeten dat stappenplan in. (naam programma) moeten ze doorlopen, ja, en laten zien dat ze dat gedaan hebben.

Interviewer: ZO u (naam programma) misschien kunnen uitleggen want dat ken ik dan weer niet.

Participant: Ja, hoor, kan ik dat hier laten zien? (naam programma) is een, een online-platform voor begeleiding, even kijken hoor, dan zal ik hier ter plaatse mijn inlogcodes helaas niet hebben.

Interviewer: Nou, ik hoef het niet perse te zien, maar wat is het precies?

Participant: Alle. Nou ja, kijk zo, ze krijgen van ons een account, in klas drie, en dat kunnen ze gebruiken tot en met klas zes.

Interviewer: Ja.

Participant: En nou ja, daar zit in de eerste instantie een stappenplan in. Van nou wat, wat vind ik belangrijk? Wat wil ik als klein kind worden? De bewustwording van de talenten en de interesses, en daar verder op dan ook de mogelijkheid om ouders daarin te betrekken. En je kunt er inderdaad als decaan een boel opdrachten inzetten. Maar dat, ja, dat vinden wij geen geen meerwaarde.

Interviewer: Duidelijk helemaal goed, en U zei dus wel dat u ook met de klassen naar het Carrousel ging naar de Universiteit Groningen. Komen Universiteiten en Hoge scholen ook wel eens njaar jullie toe?

Participant: We krijgen dat aanbod wel eens van mogen we niet langskomen en we hebben dat in coronatijd ook wel gedaan en een een, een studiekeuze check om de hulp bij het beslissen. Ja, het is maar net welke, hoe groot de groep is die je bedient. kijk, als er een een HBO zich bij ons meldt dan moeten we heel goed afwegen gaan we nou heel klas vijf in de kantine zetten over een praatje over een HBO in Arnhem? Ja, nee, want de kans dat er iemand mee geholpen is, is maar heel klein. Dus dan vragen we een folder of zo aan. Dus we we maken echte afweging. Hoeveel mensen zijn hiermee geholpen.

Interviewer: Oké, maar hoe zit dat dan met bijvoorbeeld universiteiten?

Participant: Nou ja, met met Groningen hebben we dus een iets een iets beter contact, iets nauwer contact, omdat toch veel mensen van ons nog steeds naar Groningen gaan.

Interviewer: En hoe is dat dan met bijvoorbeeld ook een Delft of een andere technische universiteit?

Participant: Nou, dat ligt dus minder voor de hand, omdat er dan nou ja, kijk, dit is al een hele grote groep van 85. Onze, leerjaren zijn meestal 75 mensen.

Interviewer: Ja.

Participant: Dus van die 75 gaan er zeg vier naar delft. Nou ja, nou dat is de afweging, dat is de afweging.

Interviewer: Oké, ja, Helemaal duidelijk.

Participant: Kijk, als we zouden zeggen: we doen een keuzemarkt en ja, je hebt dan veel meer mensen tegelijk, dan wordt het al weer interessanter. Daar zouden we wel voor open staan.

Interviewer: En zou dat dan van de universiteiten moeten komen, of meer van de middelbare?

Participant: Dat is maar net wat je wil. Wij kunnen daar natuurlijk achteraan.

Interviewer: Ja, zou dat, denkt u ook helpen voor leerlingen?

Participant: Dat denk ik wel, ja, dat zou, dat is een een, een mogelijkheid. Het enige wat me nu te binnenschiet wat we wel altijd deden, was met oud-leerlingen ja, die dan zich melden met hun studie. En dan heb je ook de link met. Nee, deze mensen hebben dezelfde bagage als wij en dan, daar zat dan ook nog een reunie component in, nou dat ze elkaar dan al weer ontmoeten.

Interviewer: Is dat er dan ook nog steeds?

Participant: Ja, nou, dat is ook door corona een beetje op zn kont komen te liggen.

Interviewer: Ja.

Participant: En dat we, dat moeten we d'r weer op oppakken.

Interviewer: Dat is wel iets wat u graag weer zou willen doen?

Participant: Jazeker Dat was een heel waardevol onderdeel. Ja, zeker, ja, we deden hetzelfde met ouders die vertelden over hun beroep en ook daar is het mee opgehouden.

Interviewer: Oke en daar bedoelt u de beroepskeuze mee?

Participant: Ja, het ene was dan voor klas vier jaar in van klas vier, geloof ik, een andere voor vijf of andersom weet je een een, een een, een vierde klasser is vooral bezig met, is nog niet bezig met beroep. En een vijfde klasser is dat misschien wel.

Interviewer: Is helemaal duidelijk en denkt u dan ook dat bijvoorbeeld leerlingen genoeg informatie hebben van bepaalde universiteiten, dat ze een keuze kunnen maken, dat ze weten waar ze heen gaan?

Participant: Ja, in normale tijden wel, als je als als ze een klein beetje steuntje in de rug krijgen van oké, dan is er een open dag. Ik zou daar gaan kijken. Is dat niet wat voor jou? En ze grijpen die kans? Ja, dan is er genoeg gelegenheid. Ja, kijk, als als er de de open dagen niet doorgaan, of iemand komt niet op een gesprek, iemand wil eigenlijk niet. Ja, weet je dan, dan, dan verklein je ook de kansen voor jezelf.

Interviewer: Ja, dat snap ik wel en heeft u ook wel veel leerlingen die bijvoorbeeld niet aan het einde van het jaar al een keuze kunnen maken?

Participant: Ja, elk jaar is er weer een groep die zegt: ja, ik weet het niet helemaal, maar daar zit ook dan vaak achter: Ik zou wel een tussenjaar willen. Het is vrijwel nooit zo dat iemand heel graag wil studeren, maar niet niet iets leuks kan vinden dan.

Interviewer: Oke

Participant: Want dan: intensiever je natuurlijk de gesprekken en dan zie je iemand vaker en dan ga je, weet je, dan ga je meer naast iemand staan

Interviewer: Ja, is helemaal duidelijk en zijn er ook veel leerlingen die het eerste jaar, bijvoorbeeld van een studie, daarna, alsnog iets anders gaan doen.

Participant: Dat weten we eigenlijk niet zo. We hebben wel eens gekeken van. Kunnen we dat niet beter in de gaten houden, hoe dan het verlopen is? Ja, maar daar hebben we eigenlijk nu nog geen geen zicht op. Ik weet bijvoorbeeld dat de nieuwe rector die we hebben, die is wel van de statistiek, die zou dat wel graag willen uitzoeken ja, hoe dan, de uitval is bijvoorbeeld de overstap enzo, of dat er een toename is in het in het aantal mensen dat een tussenjaar doet? Kijk, je hebt natuurlijk volgend jaar dat die basisbeurs weer terugkomt daarmee lijkt het interessant te zijn om nu een tussenjaar te nemen, zodat je straks in dat nieuwe systeem valt. Ik zag trouwens van de week op het journaal voorbijkomen dat dat niet zo is de universiteiten niet een toename zien, sorry, een minder grote aanmelding zien, wat wel verwachting was snap je wat ik bedoel?

Interviewer: Ja ik snap wel wat u bedoelt, dat er niet minder mensen zich aanmelden.

Participant: Ja, ze hadden verwacht dat er minder studenten zouden zich zouden melden. Ja, dat ze zouden denken van nou, dan ga ik wel een jaar werken en dan val ik straks in dat nieuwe systeem, maar dat lijkt mee te vallen.

Participant: OH ja

Interviewer: Dus dat zou ook mee kunnen werken, maar dat weet ik natuurlijk ook niet zeker, maar dat zou iets kunnen zijn. Ja, evenzien

Participant: Gaat het goed met je vragenlijst?

Interviewer: Ja, we hebben bijna het eerste gedeelte afgerond. ik vraag liever wat door dan dat ik me heel strak eraan houdt, dus ik moet af en toe even kijken, even zien en zou d'r ook

Interviewer: Hoeveel Communicatie heeft u, zeg maar met een universiteit of een hoge school, dus bijvoorbeeld naast dan dit soort open dagen, en, dat soort dingen

Interviewer: Dus bijvoorbeeld over inderdaad zoiets als leerlingen na de middelbare school.

Participant: Nou eigenlijk niet zo veel

Interviewer: En tot hoever zou daar ook behoefte aan zijn denkt u?

Participant: Vanuit de leerlingen bedoel je.

Interviewer: Ja, bijvoorbeeld leerlingen of ook dat de universiteit meer contact maakt of dat u contact maakt met hun

Participant: Nou ja, wij, wij worden wel regelmatig benaderd via de mail van wij hebben dit. En nou ja, dan stuur ik dat door naar de dat leerjaar dat dat betreft, ja, en dan bereikt het de individuele leerling die daar die daar behoefte aan heeft, zeg maar.

Interviewer: Ja, maar ook bijvoorbeeld daarna dus dat een leerling al weg is, omdat ze dan bijvoorbeeld als dat u als school, meer informatie heeft over hoe een leerling het bijvoorbeeld doet na de school.

Participant: Ja, nou, daar hadden we het net over dat zou interessant zijn. Aan de andere kant, statistisch gezien is dat niet zo interessant om, nee, dat maar een kleine groep hebben.

Interviewer: Oké.

Participant: Toch is als als je zou zeggen: van de 80 leerlingen gaan er vijftien een andere studie doen. Ja, Wat zegt dat dan? Dan zou je al langer dat moeten bijhouden ja, om daar een toename in te zien.

Interviewer: Ja, oké dat is wel duidelijk. En zou u dan als school contact willen leggen daarna?

Participant: Wij zien dat het nu met de aangescherpte avg regels. Dat het moeilijker is om contact te houden, met oud leerlingen want je moet ze dus bewust actief voor hun eindexamen, moet je ze vragen. Mogen we je na het eindexamen benaderen, want je kunt niet zomaar even, maar even weet je daar waar de, de, de administratie, vroeger ook de privé mail adressen had, mag je die nu niet meer zo? Nee.

Interviewer: Ah dat snap ik wel, dus de privacyregels ook die dat lastiger maken.

Participant: Zeker, dat is ook met ouders bijvoorbeeld. Vroeger hadden we in in het systeem van de school. Stond dan de moeder van Jantje uit één a is verpleegkundige en dan konden we die benaderen. En ja, dat is er niet meer.

Interviewer: Er is ook geen informatie over de ouders.

Participant: Nee.

Interviewer: En heeft u dan wel bijvoorbeeld de email adressen van de ouders?

Participant: Jawel, maar dat dat beroep bijvoorbeeld, dat is niet meer zomaar in te zien. Oké, dus dan moet je al een open mail sturen van nou, welke ouders vindt het leuk en dan hopen dat er interessante beroepen bij zitten.

Interviewer: Ja, oké, dus dat is heel anders geregeld.

Participant: De AVG heeft dat iets iets moeilijker gemaakt, ja helemaal duidelijk

Interviewer: Oke dat waren in principe mijn vragen over studieovergang specifiek. dan heb ik nou dus iets specifieke vragen over curriculum onderwijs vragen wat ik hier dus precies mee bedoel is dat voor het latere werklevens en voor de studies zeg maar zelf heeft de school best wel een grote rol over wat er geleerd wordt en wat ze daarna dus kunnen gebruiken in een studie. En ik ben even kijken, zeg maar: , hoe gaan deze stel systemen in mekaar over en hoe gaat het ook? Hoe soepel gaat dat en hoe soepel past dat op mekaar? Dat was eigenlijk het idee van deze vragen. Dus als eerste: hoe denkt u dat bijvoorbeeld bij de systemen in de universiteit en de middelbare school, wat is het grootste verschil tussen deze twee?

Participant: De contacturen. denk ik. Kijk, een menig studie heeft maar heel weinig contact per week en nu zitten ze van negen tot drie op school. Dus die zelfstandigheid die daarbij komt kijken, ja dat is denk ik de grootste overgang en die kan ook niet iedereen aan.

Interviewer: Oké, dus ze zelfstandigheid is ook wel echt een groot ding.

Participant: Ik denk het wel, daar wijs ik ze ook wel op als mensen zeggen van ja, maar ik, ik kom niet, ik kom niet aan het werk. Nou, dat zou een reden kunnen zijn om dan wel HBO te kiezen, als je toch al een praktische insteek hebt, want op het HBO heb je gemiddeld genomen veel meer een lesdag zoals je die je op het VWO hebt.

Interviewer: Oké, dus u zegt zelfstandigheid, en wordt daar op de middelbare school dan ook al meer aandacht opgelegd dan met zelfstandigheid, bijvoorbeeld op een later jaar bedoel ik.

Participant: Bedoel je dan als in dat we de kinderen minder lessen laten volgen om die ze zelfstandigheid te bevorderen?

Interviewer: Nou ja dat ook maar specifieker zeg maar. wat was op gebeurd er bijvoorbeeld wat u ook zei over de toetsweken die bij u op school dus in de vierde werden gekozen worden voor meer zelfstandigheid, dat soort dingen zeg maar,

Participant: Ja nou ja, in inderdaad, daar waar je in de onderbouw heb, werken wij dan met GP's gecorrigeerde proefwerken dus elke leerjaar heeft twee keer per week. tak tak tak toetsen. Ja dat vinden ze heel vervelend, maar dat maakt wel dat ze aan de gang blijven, dat ze het bij moeten houden. Ja, en in de vierde is het dan ineens, jongens, dan straks over tien weken de toetsweken ja, net als op de universiteit.

Interviewer: Ja het systeem is dan net anders

Participant: Maar dat is wel heel heftig, dat is altijd al heel heftig, want dan ineens moet het in een korte tijd moet het gebeuren, moet er gepiekt worden, ja, en ook door corona is dat nog erg versterkt. Met name de jongens die toch al niet zo sterk waren in het plannen, liggen door Corona nu helemaal onderuit. want die weet je die dagelijkse de praktijk van naar school en

docenten die af en toe zeggen: ja Jantje je moet nu echt wel even doorzettendat is nu komen weggevallen.

Interviewer: Ja, dat is dus ook voor al die jongens die daar moeite mee hebben.

Participant: Ja dat is dan toch wel vaak de jongens die toch wel ook eigenlijk meer moeite hebben met ik zeg dan wel eens voor de grap die dat hersen deel, dat is gewoon bij de jongens nog niet goed aangelegd, waar de planning in zit. Ja, dus die jongens, die kunnen dat tot hun vijftiengste als excuus gebruiken. Maar ja, ik kan dat gewoon. Ja, dat is natuurlijk een beetje sexistisch, snap je. Maar over het algemeen kunnen de meisjes dat beter dan de jongens.

Interviewer: die ontwikkelen zich iets trager?

Participant: Die pre frontale cortex waar ook de planning en zo in zit, die is bij jongens, Later is die klaar.

Interviewer: Ja, maar u heeft dus ook wel gezien dat dat is Corona ook heel veel invloed heeft op de leerlingen

Participant: Ja die invloed is echt wel groot, voor iedereen eigenlijk, de enige groep die goed door corona kwam, waren de meisjes, die toch al de boel goed op orde hadden en het eigenlijk zonder de docent ook wel al deden. Ja.

Interviewer: Dat is heel lastig, denk ik, ook wel voor leerlingen Ik denk, en er zijn er nog andere dingen waarvan u denkt dat er grote verschillen zijn tussen universiteit en de middelbare school, waarvan u denkt dat er dat nog belangrijk.

Participant: Naast de zelfstandigheid, ja, nou, ik denk dat dat persoonlijk contact wel een een schok is voor sommigen. Ja, wij zijn natuurlijk een kleine school en iedereen kent elkaar en d'r is toch wel veel sociale controle. Ook een leerling die zei gisteren tegen me: ja, ik maak altijd mijn huiswerk voor Engels, want ik wil gewoon niet dat, mevrouw bladibla ziet dat ik het niet gemaakt heb, want dan ga ik af. Dat dat kan ik niet maken. Nou, dat heb je natuurlijk op de universiteit, bij rechten niet.

Interviewer: Nee, precies, en hoe zou dat dan ook per studie verschillen?

Participant: Ik denk dat dat ook per studie heel erg verschilt. ik gun eigenlijk een heleboel leerlingen een kleinschalige studie. Maar ja, dat is niet altijd zo. Als je eerste jaars psychologie bent. Nou ja, dan gaat het er best wel anoniem aan toe.

Interviewer: En hoe heeft een werkgroep daar invloed op?

Participant: Zeker, ja, als een universiteit in in staat zou zijn om een klein, kleinschaliger ja werkvorm te vinden, om mensen in te delen in kleinere groepjes met een oudere jaars, om maar iets kleinschaligers te creëren, ik denk dat dat een heleboel zou helpen.

Interviewer: Zou dat dan bijvoorbeeld een overgang zijn, of zou dat dan voor door de hele studie handiger zijn?

Participant: Dat weet ik niet, een beetje. Ze moeten moeten uiteindelijk wel naar zelfstandigheid. Als je als jurist gaat werken, dan moet je het ook alleen doen. Ja, dus daar zit denk ik wel een opbouw in. Maar ja, dat zou zeker voor de eerste jaren, zeker ook omdat wij zo'n kleine school zijn, is dat af en toe en die zelfstandigheid en het toch wel anoniem door z'n universiteit helpen. Ik denk dat dat de bepalende dingen zijn. Oké.

Interviewer: Ja, helemaal duidelijk.

Participant: Kijk, ik heb zelf Frans gedaan en psychologie, Franse, universitair en psychologie, HBO dus dan ja, dan zie je ook heel duidelijk het verschil. Hbo's wel heel, heel erg, ook in groepjes met projecten, dan word je toch wel meer gedwongen om het goed bij te houden.

Interviewer: Ja, dat klopt inderdaad wel. Ja, ik heb er niet zoveel verstand van, want ik heb bijvoorbeeld dus alleen deze studie gedaan. Dat is kleinschalig.

Participant: Nou, wij hebben dan het geluk dat wij als twee decanen zowel hbo als universiteit gedaan hebben.

Interviewer: Oh ja

Participant: Ja, dan zie je heel duidelijk het verschil. Dan weet je ook waar je het over hebt.

Interviewer: U kunt echt wel een goed advies geven over wat een leerling dan nodig zou hebben.

Participant: Op de op den duur ja verouderd je kennis natuurlijk ook. Ja, maar ik, ik bedoel ik durf nu niet meer te zeggen wat er, hoe het bij Frans is, want ja, dat verandert natuurlijk ja, maar in de basis denk ik dat dat hetzelfde is.

Interviewer: Oké, ja, en Frans is dan ook een groot schalige studie?

Participant: Nou er zijn qua studie heel weinig mensen, die Frans gaan studeren. Dus ik had een luxe. In het eerste jaar was de grootste groep met 100,

Interviewer: ja.

Participant: Dus van romaanse cultuur, dat was met 100, nou, dat voelde al heel groot. Ja, je weet nu een beetje bij rechten, bij psychologie, Ja dat is heel, heel veel grootschaliger. De meeste lessen waren bij ons met vijftien of 20, dus dan ben je heel je, dan krijg je zoveel aandacht.

Interviewer: Ook de aandacht van een leraar?

Participant: Dat heeft ook een rol inderdaad, zeker echt gezien worden en dat je d'r ook niet mee wegkomt.

Interviewer: En denkt u bijvoorbeeld dat de manier van toetsen van bijvoorbeeld de middelbare school, als je zegt dat toetsweken inderdaad dan pas kiest, dat ie goed aansluit aan de manier van toetsing op de unie? Of hoe sluit dat op mekaar aan? Wat vindt u daarvan

Participant: Wat me nu meteen binnenschiet is, dat ik in het eerste jaar van het HBO moest ik ontzettend wennen aan bepaalde dingen. We kregen bijvoorbeeld goed-fout toetsen dat je van een bepaalde stelling over de stof alleen maar van een stelling moest aangeven of ie waar was of niet. Dat ik dacht maar wat is dit? ik weet je op vwo moet je schrijven en laten zien wat je allemaal kan en allemaal weet. En dit was alleen maar check check en dat dat dat dat was, en van de universiteit was dat natuurlijk. Dat was ook wel weer schrijven, dus de grootste shock voor mij zat hem in het HBO.

Interviewer: Ja,

Participant: Ja, dat is natuurlijk makkelijk nakijken en ik, ik snap het vanuit de docent wel.

Interviewer: Ja.

Participant: Maar daar miste ik wel wat diepgang.

Interviewer: Oké, en denkt u ook, bijvoorbeeld op de universiteit is ook wel vaak dat er soms wel essays zijn in plaats van presentaties en groepsprojecten, hoe slaat dat op elkaar aan?

Participant: Ja, nou ja, voor voor zover ik dat bij Frans, dan vond ik dat wel. Ja, ik vind wel en dat hoor ik ook veel van leerlingen. Ze zouden wel, ze hebben eigenlijk alleen maar op het gebied van onderzoeksvaardigheden hebben ze alleen maar het profielwerkstuk. Ze zouden wel in de aanloop naar het profielwerkstuk al vaker ervaring willen opdoen met onderzoek doen, want anders is de stap naar de universiteit wel heel groot. Als je tenminste te maken krijgt met een studie waarin je ook onderzoek doet.

Interviewer: Oké, dus dat zou dan zou u denken dat dat bij bepaalde vakken zou moeten gaan?

Participant: Ja, dat dat, dat zou ik. Binnen onze school zou ik dat wel een punt vinden. Ik weet wel bij bijvoorbeeld biologie trainen ze dat wel, hele notaties en zo maar bij em en cm die dan geen bio hebben, die hebben dat niet. dus ik, ik zou bijvoorbeeld wel voor zijn als er op school iedereen heeft met em of cm heeft geschiedenis. Je kan dan bij geschiedenis ook zo'n essay, dat een keer zou doorlopen, zodat het bij het profielwerkstuk niet ineens en dan bij de universiteit nog weer een grotere stap zou zijn.

Interviewer: Ja, dat is echt per vak, waarbij dat zeg maar relevant zou zijn. Dat het er dan in zit?

Participant: nou ja, bijvoorbeeld dat dat als de ene helft en met de NG/NT profielen biologie heeft en de EM/CM profielen hebben geschiedenis, dat iedereen, zeg maar, voorafgaat aan het pws al een keer een onderzoek ja doet, oké.

Interviewer: Ja, duidelijk.

Participant: Dat zou ik mooi vinden

Interviewer: En dan gaan even door met de volgende vraag

Interviewer: Denkt u dat bijvoorbeeld ook wat een leerling geleerd heeft op de middelbare school? Hoe past dat dan, zeg maar, past dat qua kennis ook aan bij de studie die ze daarna gaan doen?

Participant: Ja, dat dat is heel wisselend. Natuurlijk kijk, ik had onlangs contact met de universiteit van Rotterdam en ja, en daar zeiden ze bij internationaal bij, bij business studies is economie niet zo relevant. Wij hebben liever dat ze wiskunde-b hebben.

Interviewer: Oké,

Participant: Terwijl wij dus kinderen vertellen: ja, maar ja, economie heb je natuurlijk nodig als je straks naar Rotterdam gaat. Ja, en dat is in de praktijk dus soms niet zo.

Interviewer: Dus het is toch soms dat er andere keuzes zijn?

Participant: Ja,, ik zie het ook wel een beetje als algemene vormende vakken, die weet je die een opstapje zijn naar wat je daarna in je studie gaat doen. Ik geloof niet dat er een hele duidelijke, één op één link is tussen vakken en wat er vervolgens in een hoger onderwijs gevraagd wordt, geloof ik niet. Oké, dat weet ik eigenlijk niet, maar ik weet bijvoorbeeld dat je in theorie bij Frans zou kunnen beginnen zonder Frans, wat natuurlijk bizar is.

Interviewer: Ja, ja, dus de geschiedenis ook zoveel.

Participant: Ja,

Interviewer: Ja, da's inderdaad wel interessant.

Participant: Dan kun je vraagtekens zetten bij de relevantie van die vakken.

Interviewer: Bijvoorbeeld wiskunde-b natuurkunde, scheikunde. Bij zo'n soort studie is het vaak wel nodig, ja, dus waar zit dan eigenlijk het verschil in daarbij?

Participant: Ja, de rol ja en wij zien bijvoorbeeld wel dat ze en je begon met is het op het goeie moment. Wij zien bijna heel veel derde klassen dat ze denken. Laat ik maar de exacte vakken kiezen, want dan hou ik alle mogelijkheden open Ja, terwijl dat soms helemaal niet, maar dan zeg ik maar: wat wil je worden? Dan zeggen ze: geschiedenis lerares of ballerina zeg maar waarom doe je dan scheikunde, natuurkunde, wiskunde B? Ja, omdat ik dan alle mogelijkheden nog binnenboord hou.

Interviewer: Ja

Participant: EN ik weet het nog helemaal niet oké, dus het. Het brengt ook een bepaalde status voor die vakken met zich mee, omdat het dus selectie is.

Interviewer: Oké, en hoe zou dat zeg maar anders kunnen? Denkt u zou dan bijvoorbeeld voor een studie economie, ook dan economie verplicht moeten zijn?

Participant: En dat zei ik zal dat goed vinden, ja, als als meer studies ook eisen zouden stellen omdat daarmee de de, het aanzien van die studies naar boven naar boven.

Interviewer: Zo gaat dus dan moet, dan zouden meer leerlingen bijvoorbeeld cm kiezen, omdat het dus ook moet.

Participant: Of als je, als je een talen studie wil wil doen, dan moet je toch een zeven of hoger op Engels hebben?

Interviewer: Ja.

Participant: Ja, er mag dan in in de cm en em wat mij betreft wel wat extra animo bij. Maar ik ben taaldocent hé wil graag wat meer status, ook voor die andere vakken ja, want nu lijkt het soms ja, maar als je geen scheikunde kan, dan is het eigenlijk niks te baten.

Interviewer: Oké.

Participant: Dat leeft onder de leerlingen ook van ja, em staat toch onder NG qua aanzien

Interviewer: Ja, helemaal duidelijk, misschien. Ja, nou, dat was in principe die vragen, dan zijn ze afgesloten.

Participant: Oke!

Interviewer: Heb ik nou inderdaad nog de specifiek over liberale educatie, dus niet specifiek ons campus, maar als dat enige is wat u er van weet, dan is dat ook helemaal goed hoor

Interviewer: Dus u heeft er wel eens van gehoord. Behalve dan heeft ie wel eens ook van en zeg maar liberal arts gehoord voor u hier bent gekomen?

Participant: Ja, gekomen, jawel jawel in die zin dat het aansluit bij de behoefte van leerlingen die zeggen, maar ik vind een heleboel leuk. Meer in de breedte en minder in de diepte, ook een ander kostenplaatje een hoger lat. Dat is niet voor iedereen weggelegd ten minste dat ze dat zijn de verhalen, he. Ik noem nu wat wat er bij me opkomt dat je toch ook wel er echt voor moet willen gaan. Ja, dat is een groep zeer gemotiveerde weet je mensen, is Oké, ja, nou ja, een een, een soort van nog ook wel een soort van elitevorming omdat het er omdat er een ander kosten plaatje aanhangt. Dus het is niet voor iedereen..

Interviewer: Het is twee keer zo duur, maar het is wel grappig om te weten dat bijvoorbeeld de scholen uit Friesland.Krijgen subsidie

Participant: Krijgen alle leners een subsidie? Ja!

Interviewer: Dus dan is het eigenlijk niet duurder, dus dat is wel grappig, om te weten

Participant: Ja en en kritische noot is dat ik een studenten gesproken heb die uit zo'n brede studie kwamen en die zeiden: het valt niet mee om een goeie master te vinden. omdat ze dan bij die master zeggen: ja, maar jij hebt te weinig. Oké, je wil een sociologie, master doen, maar in deze brede studie heb jij maar anderhalf semester heb je sociologie gedaan. Dat is

veel te weinig. Ja, dus wij willen jou niet hebben of jij moet dan een tussenjaar doen. Dus die aansluiting bachelor master, ja, daar staan maar er al weer.

Participant: het zijn aannames natuurlijk, ik ben er zeker niet de expert i

Interviewer: oh ja dat snap ik inderdaad wel,

Participant: En dat je bijvoorbeeld alle Ect's moet halen, en er zijn gewoon hogere eise

Participant: Dat brengt toch een bepaald bedrijf weer met zich mee, of niet?

Interviewer: Ja

participant: ik heb wel eens gehoord ja dat de aansluiting naar de master niet optimaal is?

interviewer: Ja, ja, dat dat klopt inderdaad ook wel en dat is dat één van die problemen die we voor een paar zo'n soort systeem zouden kunnen voorkomen. Denk u dat dat ook nog andere dingen zijn?

participant: Nou, ja, weet je, je hebt natuurlijk mensen die aan het eind van de zesde gaan voor een brede studie, omdat ze een hele brede interesse hebben. Ja, en die dan in het eerste jaar dat achter komen van ja, maar van al die vakken vind ik eigenlijk alleen de politics leuk. Ik had eigenlijk een studie politicologie moeten doen. Ja, nou en dan heb je dat iemand toch in de loop van de tijd die diepgang zoekt en dus verkeerd zit in de ene studie.

interviewer: Oké, dus dat is ook een ding voor een student denk ik hoor, ja, dat dat zal best kunnen, ik weet het ook niet precies.

interviewer: Ja, dan heb ik ook nog iets specifiek over, bijvoorbeeld aansluiting met middelbare school. Wat dus het middelbare school toets systeem. Dat pas dus wel redelijk bij een universiteit, opleiding of op een bepaalde manier.

participant: Ja.

interviewer: Zou dat ook passen bij bijvoorbeeld zo'n soort opleiding die meer, minder toetsen heeft, en meer essays, meer groeps projectebn?

participant: Als als het aan mij lag, zouden we de HBO manier van toetsen meer bij ons doen

participant: We zien te veel kinderen die eigenlijk helemaal niet toe zijn aan aan zoveel verantwoordelijkheid om om dat te. Doe dat dan maar op de universiteit.

interviewer: Ja, ik bedoelde meer, zeg maar als bijvoorbeeld dit systeem d'r is, en met.

participant: zoals hier?

interviewer: Ja, zoals dier en een met een andere soort vor vorm van lesgeven, waarin je dus soms niet eens een examen hebt en einde, maar meer alleen een heel groot essay, of dat dan past bij hoe de leerlingen daarop voorbereid zijn op de middelbare school.

participant: Ja, want dat moet dat, moeten ze bij ons ook wel.

interviewer: Dat lukt wel, denkt u

participant: Ja, dat denk ik wel.

interviewer: Even zien en daarnaast dit is nog eigenlijk eentje vergeten bij de vorige, maar bepaalde globalere dingen, bijvoorbeeld dat heel veel studies Engels worden of dat er heel veel focus mee ligt op te gaan. Maar op programmeren bijvoorbeeld, is daar genoeg Animo voor, ook op de middelbare.

participant: School. Ja, als ik afga op onze leerlingen denk ik nog wel.

interviewer: Oké, en hoe ziet u dat dan?

participant: Nou ja, wij, wij hebben University college. Nee, wat zeg ik coc Engels? Dus dat is cambridge

interviewer:Oj ja.

participant: Ja,.

interviewer: Een soort vergeten.

participant: En en dat dat aanmeldingen daarop nemen nog steeds toe, dus eigenlijk willen ze dat allemaal wel.

interviewer: ja

participant: Ze zien dat ook wel al zo'n meerwaarde richting een internationale studie of een een mogelijkheid om in het buitenland te werken. Dus dat is eigenlijk alleen maar aantrekkelijk. Ik zie dat bijna nooit in zo'n belemmerende factor.

interviewer: Huhu maar dus zeg maar ik bedoelde ook dat leerlingen dus als ze een Engelse studie beginnen, bijvoorbeeld dat ze dat dan goed genoeg kunnen.

participant: Oh dat denk ik zeker

interviewer: Ja, ja, oké, ja, dat heb ik inderdaad wel meer gehoord. Ja, dat dat wel goed zit

participant: Ja.

interviewer: Even zien.

participant: Is hier alles in het Engels?

interviewer: Ja, en de helft van de leerlingen is internationaal. Dat moet dan wel. Heeft u zelf ook nog vragen?

participant: Nee hoor eigenlijk niet! helemaal goed!

Interview deelnemer 2 school 2

Interviewer: Helemaal goed, oké, nou, uw naam en dat wordt allemaal blijft in principe allemaal anoniem. Dus dat hoeft u ook inderdaad niet te zeggen. Maar het is wel handig om te weten wat u precies doet, in de educatie. Als de eerste vraag heb ik dan ook: wat is uw rol in de middelbare school en heeft u ook andere rollen gehad? Wat is uw ervaring?

Participant: ik ben teamleider vwo bovenbouw dus van vier vijf en zes.

Participant: En dat dan op (school, plaats), ik ben docent Engels van oorsprong en ik ben nu een paar jaar, twee, nee drie jaar leraarcoördinator geweest is echt het coördineren van leerling zaken en zo en gesprekken met ouders. Ja, nu doe ik ook personeel zaken bij. Dus het gesprek met mijn team. onderwijs ontwikkelingen in in vwo-bovenbouw ja, dat en ik zit voornamelijk op (plaats), met klas vijf en zes, klas vier, zit op de hoofdlocatie een stukje verderop.

Interviewer: Ja, en heeft u ook al eens eerder ergens anders gewerkt?

Participant: Ja, ik heb op verschillende scholen gewerkt, dus ik heb stage gelopen boven man in (plaats). Ik ben ook leraar geweest op alle locaties van het (school, plaats)

Participant: ik heb ik heb een achtergrond in de agrarische sector.

Interviewer: Oke

Participant: Nou mijn ouders zijn melkveehouders, dus ik heb ook daar een baan gehad. Daar is in een agrarische vakbond.

Interviewer: Oke

Participant: Ja dus dat is mijn achtergrond

Interviewer: Oh oké, en dus hoe lang werkt u al in het onderwijs?

Participant: Euhmm, sinds 2011, dus 11 jaar

Interviewer: elf jaar, oké en wat is zeg maar uw rol bij leerlingen begeleiden naar ander onderwijs?

Interviewer: Nou dat dat nu tegenwoordig in principe doet heel veel werk de decaan, die moet heel veel gesprekken, maar ik bereid dat heel vaak samen voor met de decaan.

Interviewer: Oh ja.

Participant: Nou bijvoorbeeld we hebben een leerling in beeld, die komt te spraken we hebben ook vrijdagochtend overleg. Ja, en dan is het van nou, deze leerling speelt hier mee, we hebben een leraar bespreking en daar komt naar boven. Nou, die leerling twijfelt of die wil misschien dit of dat. Nou, dan ga je een gesprek inplannen met de decaan, die voert dan

die gesprekken, maar zo nu en dan komen de leerlingen, ook wel bij mij op kantoor van. Wat willen we en wat moet ik, wat kan he. Dus dus zo verloopt dat proces.

Interviewer: Oké, dus ze is eigenlijk een beetje boven of met de decanen?

Participant: ja voornamelijk erboven inderdaad, we bereiden het vaak samen voor. De decaan, die voert het dan uit, die heeft ook veel ervaringen in het leerjaar en leerakkoorden, dus die weet ook wat de leerlingen missen. Dus die kan zich daar goed in inleven. En ja wij bereiden het dan samen voor nou, wat is wijsheid? En soms hebben we bijvoorbeeld een leerling, er was bijvoorbeeld laatst een meisje, die zei ja, i ik, ik trek het niet meer in het reguliere systeem. Die wil dan weg, die zegt ik ga wel een LOI cursus doen. Nou oke prima. Maar uit onze ervaring weten we dan dat het toch wel handig is om een kwalificatie te halen. ook voor latere carrière succes.

Interviewer: Ja.

Participant: Dat je toch nog meer kansen in het leven krijgt. Dus dan dan meld ik als teamleider van ja, maar ik wil je wel uitbesteden bij de vavo of volwassenonderwijs betalen wij dat. Het kost ons niet zoveel en dan kun jij op onze kosten daar je studie afmaken dan ga je niet aan de LOI, wat dan shady is in onze ogen, hé of het risico groot van ja, dan moet je wel heel veel is, dan moet je wel heel veel discipline hebben ,en dat is ook wel erg duur voor een leerling om te betalen. Dus wij zeggen: nou, gaan dan via ons vavo doen, Ja, nou, dat soort interventies pleeg ik als teamleider daar dan wel.

Interviewer: Dus dan vooral speciale zaken

Participant: Speciale gevallen, ja, precies wel, dan waar we echt out of the box moeten denken. O, hé, die leerling loopt misschien vast in het huidige systeem. Nou wat, wat kunnen we die bieden zeg maar

Interviewer: Ja

Participant: En altijd in het oogpunt van de ondersteuning van de leerling dat die de beste optie heeft

Participant: Ja,, dat die de persoonlijke route. Krijg wat dan, want dat kan, hé, dat iemand vastloopt in het systeem en en dan gaan we kijken, hoe kunnen we jou dan toch wel een diploma, aan een diploma mee helpen, maar misschien op een creatieve manier.

Interviewer: Ja, duidelijk, Helemaal prima dat waren mijn introductievragen dus ik heb nou inderdaad wat specifiek vragen over overgang naar uni of HBO of welke over gang dan ook. Dus wat is eigenlijk het begin waarbij u scholenhelpt, zeg maar de leerlingen helpen naar de volgende stap. Dus wanneer begint dat?

Participant: Eigenlijk voornamelijk ja, begint in klas drie eigenlijk al met de profielkeuze

Interviewer: Ja.

Participant: Ja, daar ben ik zelf niet bij betrokken, maar da's wel heel belangrijke en ik weet dat de teamleider onderbouw daar ook heel veel werk van maakt dat de leerlingen echt goeie begeleiding krijgen, zoals ze het goede profiel kiezen.

Interviewer: Ja

Participant: Want we hebben in het verleden gezien, Dat heel veel vooral meisjes die kozen bijvoorbeeld NG want die zeiden we willen wel geneeskunde doen.

Interviewer: Ja,

Participant: Terwijl ze dan helemaal niet goed waren in die exacte vakken, dus ja, we hebben daar wel werk van gemaakt om wat een goeie verdeling in profielkeuze te krijgen. Dus daar begint het eigenlijk al: dat je het goeie profiel kiest wat bij je past, uitgespind daarbij is: je moet het leuk vinden en je maar te kunnen.

Interviewer: Ja, precies

Participant: Je moet het ook wel echt interessant vinden, maar je moet ook echt kunnen. Dus als een docent in klas 3 een negatief advies geeft op wiskunde-b nou, dan gaan we echt een gesprek met zo'n leerling voor je van he, is dit wel verstandig van jou? En dan, ja, dat zijn wel pittige gesprekken, want ja, zo'n meisje kan en d'r allemaal, een jongen ook, hé, maar kan een droom hebben om. Ik wil arts worden, terwijl wij misschien weten, die gaat het heel moeilijk krijgen met de Ng nou ja, dat soort gesprekken voeren wij dan wel. Dus dat is het eerste punt en klas 4 en vijf en zes. Nou, klas vier, is dat zo, dat we twee dagen weggaan en dit jaar verplicht een open dag of een meeloopdag.

Interviewer: Ja

Participant: Dat is dan eigen keuze, hé, we gaan één dag studiekeuze workshop doen in Groningen op de universiteit

Interviewer: Oke

Participant: Daar gaan we met de bus heen. De decaan stuurt brieven van hé, let op, die voorlichting komt eraan, die voorlichting komt eraan. Leerlingen krijgen vrij als ergens heen willen een dag, mee willen lopen met de studie

Participant: Dat gaat eindelijk in klas vijf, net zo, dus klas vier en vijf lijken op mekaar en dus aan meeloopdagen om te oriënteren, verslagen maken. We hebben een programma op school, dat heet (naam programma). en dan moet je dan een verslag maken van je opendag en dan gaat je coach ook checken van he. waar ben je dan geweest, dan zijn we ook een beeld van wat doet de link? Ja, in klas zes, dan gaat het echt wel meer naar de studiekeuze toe, dan moet het eigenlijk voor

Participant: een bepaalde datum moet't bekend zijn, ook vanwege inschrijven en zo vooral, bij loting studies moet dat ook vroeg bekend zijn

Interviewer: Ja, verschilt dat dan ook per leerling, omdat ze dus de ene Januari en de ander pas in mei eigenlijk moeten inschrijven?

Participant: Ja precies, maar ja, daar zitten we dan eigenlijk vanaf September goed bovenop, van let op: de studiekeuze komt eraan.

Participant: Moet je nog meelopen nou komt dat allemaal! ze komen dan ook bij mijvan meneermag ik vrij.

Participant: Dus die worden al heel zelfstandig daarin, dus daar laten we dat dan meer los. Maar dus dat, dat heeft wel een ander karakter dan klas vier en vijf en de coaches en meer ondersteunend van. Nou, he, misschien heb ik nog niet gedaan, misschien is dit nog iets, dus die gaat gewoon het gesprek aan

Interviewer: EWN dat doet de decaan dan ook vooral?

Participant: Ja de decaan en de coach.

Interviewer: Oke dus een aparte coach

Participant: Ja.

Interviewer: Oké, dat is voor de leerlingen dan ook ja, voor de studiekeuze;

Participant: Ja, en de Coach heeft nu ook eindgesprekken met leerling en van he, wat is nou?

Interviewer: De keuze gewoon ja.

Participant: En dan ga je tussenjaar doen. Ga je studeren? Wat wordt het? Hé, die, die houdt wel de vinger aan de pols. Maar dat, ja, het is ook vwo, dan verwacht je ook dat de leerling zelfstandig, daarin is. Dus we zitten niet constant achter de broek. Veel heb je t al gedaan. Nee, dat moet op een gegeven moment ook zelf doen. Ja, en leerlingen trekken zich, trekken mekaar daar ook wel in mee merken we. Dan is het van hé. We gaan samen naar een open dag en we gaan samen even naar een vriend in Enschede, die studeert daar en we kijken wat dat is.

Interviewer: Zijn er ook veel die uiteindelijk nog niet kunnen kiezen?

Participant: Ie Nou wel, ik heb wat rondgevraagd en dit jaar hoor je dat veel tussen jaren nemen. Meer dan normaal, het is altijd wel veel, vind ik. Maar dit jaar anticiperen heel veel leerlingen op de studiefinanciering volgend jaar natuurlijk, ja dat dat weer terugkomt dus heel veel kiezen nu, een tussenjaar precies ja. dat merk je wel een beetje verschuiven.

Interviewer: Ja.

Participant: En ik merk wel heel veel leerlingen en dat was in mijn jaar, toen ik zelf op de middelbare school zat dat veel na een jaar toch weer iets anders gaan doen.

Interviewer: Oh ja oke

Participant: Het is wel een lastig proces

Interviewer: Daar komen we nog wel even.

Participant: Ja, dat zal inderdaad komen van ja, ja, zo gaat het een beetje

Interviewer: Zijn d'r ook veel leerlingen die dan bijvoorbeeld ook nog uiteindelijk een ander profiel kiezen als ze in vwo vier zitten?

Participant: In vwo vier na toetsweek één, dat is in oktober-november kunnen ze nog wisselen, daarna niet meer. Dus eh, en dat gebeurt nou, ik denk in 5 tot 10 procent bij de leerlingen die of een vak wisselen of een profiel

Interviewer: oké.

Participant: Maar er zijn maar enkele profielwissels.

Interviewer: Ja, want ik heb bijvoorbeeld van mijn eigen ervaring ook wel eens gehoord dat leerlingen die dan bijvoorbeeld vwo vier over deden, omdat ze dan precies toch nog een andere wilde.

Participant: Ja, dat gebeurt, ja, ja, dat zijn er een stuk of vijf per jaar, op 100 of zo de ronde van vier, vijf.

Interviewer: Oh das niet heel veel

Participant: Nee het zijn er nooit veel

Interviewer: Oké, ja, en gebeurt dat, zeg maar begeleiden naar de profielkeuze, vooral in vwo drie of ook daarvoor al.

Participant: Vooral in vwo drie, ja, ik denk dat de eerste helft van vwo drie staat echt in teken van die profielkeuze. In klas twee nog wel minder hoor.

Interviewer: Hoor, ja, dat is echt klas drie.

Participant: Drie: ja, ja als zwaartepunt.

Interviewer: Ja, helemaal duidelijk. Heeft de school ook invloed op wanneer een leerling bijvoorbeeld een profielkeuze mag kiezen of naar een bepaalde opendag gaat?

Participant: Euhm ja,

Interviewer: Of hoe wordt dat door de overheid geregeld.

Participant: Nou, dat dat, dat is een combinatie van school gestuurd, dus wij hebben een paar open dagen per jaar, waar we gewoon met ze allen in gaan, bijvoorbeeld hier en bij NHL stenden, ook voor havo hebben dat in Groningen hebben dat.

participant: Ja, ja, daar gaan we gewoon heen met z'n allen. Dat zijn dan laatst hadden we in groningen bijvoorbeeld een college carrousel maar daar waren, alle profielen komen aan bod

kun je op intekenen maar wel alle leerlingen van klas vier was dat. Ja, die gaan daarbij dan mee.

Interviewer: Ja

participant: Dat vinden we wel zo belangrijk, je moet daar in ieder geval geweest zijn, even snuiven aan een studie en universiteit en daarnaast kunnen leerlingen gewoon zelf kiezen.

Interviewer: Oké, maar het wordt dus niet echt nationaal geregeld?

participant: Nee, maar je hebt op een gegeven moment wel natuurlijk, het zit allemaal. Volgens mij is in Maart moeten ze de keuze hebben, zodat daarna kun je ook klassen formeren docent naar toewijzen dus bijna alle scholen, februari-maart dan is dat is het gedaan, in klas zes, die studiekeuze.

Interviewer: Oke dus ook de profielkeuze moet in februari maart dan gedaan zijn?

Interviewer: Vwo drie staat ook echt vast, zeg maar dat ze dan moeten kiezen, en hoe is dat geregeld?

participant: Ja dat wordt nationaal geregeld, in klas vier moet je in profielen gaan werken. Tot en met klas drie is het gewoon klassen en alle vakken.

Interviewer: Duidelijk, zeg maar wat u dan bijvoorbeeld voor studiekeuze doet dat wordt wel per school geregeld. Dan.

participant: Ja, studiekeuze dat is anders geregeld dan de profielkeuze. Dat is per school verschillend, Daar kun je ook echt wel accenten ook leggen.

Interviewer: Oke

participant: Bijvoorbeeld wij vinden dit belangrijk. Wij vinden bijvoorbeeld heel belangrijk dat de contacten met de rug, dat ze kennismaken van de rug, zo kennis nemen van wat is studeren dan eigenlijk? Wat komt daar bij kijken en zo, dus wij maken daar wel een punt van om daar vaak naartoe te gaan.

Interviewer: Oké, maar d'r zijn niet echt regels van de nationale overheid

participant: Nee, eigenlijk bijna niet nee, je moet wel begeleiding, je moet het wel aanbieden en een decaan moet je hebben. En zo, dat is allemaal wel wettelijk geregeld. Maar nee, je bent wel heel vrij om dan ook in te vullen hoe je dat wel verder in de praktijk doet. Ja, daar heb je heel veel ruimte in en dan kun je ook echt je eigen accent leggen. We ga bijvoorbeeld ook regelmatig naar de campus, nou ja zo heb je mijn email ook gekregen omdat we daar wel komen.

Interviewer: Dus dat is heel belangrijk.

participant: Ja, ik vind het heel belangrijk, omdat we vwo zijn, dat leerlingen echt kennismaken met de academie wereld

Interviewer: Ja.

participant: Ook omdat (plaats) een omgeving is, ook als je landelijk kijkt waar dat dat niet vanzelfsprekend is en voor leerlingen die ouders hebben, die niet perse gestudeerd hebben of zo. Dus dat vinden juist belangrijk dat daar genoeg informatie over is

Interviewer: Ja, en dan is scholing wel een makkelijke manier.

participant: Ja, precies ja, gewoon even rondkijken

Interviewer: OKé ja, en nou heb ik nog even een iets bredere vraag: hoe denkt u dat het keuzeproses zeg maar verloopt, loopt het soepel en wat vindt u ervan dat het zeg maar rond deze tijd gebeurt al.

participant: En dan bedoel je profielkeuze of de studie keuze?

Interviewer: Studiekeuze, maar profielkeuze mag ook hoor

participant: Ja, wat je bedoelt aan een studiekeuze voor leerling die gaan studeren?

Interviewer: Ja, denkt u dat ze daar genoeg tijd voor krijgen? en dan ook genoeg geïnformeerd zijn?

participant: Euhm ik denk het wel, ja, we lichten heel goed voor via brieven van dit zijn de mogelijkheden, hier kun je naartoe en we wijzen ze echt op alles. Dus ik denk het wel, en ze krijgen ook alle ruimte als ze een dag dus vrij willen. Ja, dat kan dat gewoon behalve in de toetsweek, maar anders kunnen ze gewoon een dag weggaan om daarheen te gaan. Ja, dan zijn we er best wel zoeken.

Interviewer: Ja, en hoe denkt u dat dat gaat vanuit de universiteit bieden zij ook genoeg aan.

participant: Nou, dat dat ja uhu, weet ik niet zo goed, dat vind ik lastig Ik zou wel willen dat ze wat meer deden, dat ze ook meer, bijvoorbeeld naar scholen toe kwamen.

Interviewer: Ja.

participant: De rug heeft bijvoorbeeld wetenschaps dates en zo dan kunnen studenten komen, een verhaal vertellen en geven een college.

Interviewer: Ja.

participant: Ja, dat zou wel heel leuk zijn, want dan krijgen leerlingen. Kijk, voor leerlingen is het moeilijk om een beeld te vormen. Die hebben dan nog nooit gezien in de universiteit, die hebben nog niet gestudeert

Interviewer: Nee.

participant: Die weten gewoon niet zo goed wat dat is. Die hebben daar vanuit een opvoeding en beeld bij, vanuit media, wat wat dan ook. Dus is heel fijn als professoren en studenten naar scholen toekomen ook om gewoon of een college te geven, leuke experimenten en dan een

onderzoekje te doen, zodat leerlingen doorkrijgen maar ja, wat komt er eigenlijk bij kijken, bij studeren, dus ik denk dat dat wel veel sterker kan nog dan het is.

Interviewer: Oké, dus meer, dat zou ook hierheen gaan in plaats van andersom

participant: Ja, ook dat en want we hebben ook excellente leerlingen ik zou het mooi vinden, maar dat het ook met u campus wel eens contact, ja, dat excellente leerlingen alvast mogen gaan studeren.

Interviewer: Oh ja.

participant: Voor hun examen, al die ik heb echt leerlingen, die kunnen prima een dag-in de week studeren.

Interviewer: Ja

participant: Het zou mooi zijn als ze bijvoorbeeld al een vak kunnen afronden of zoiets

Interviewer: En weet u of dat ook bijvoorbeeld legaal en qua nationaal mag?

participant: Dat als je dat ik denk, als je als school en als universiteit zegt: dat willen wij graag en naar de provincie toe gaat, naar de gemeente toe en zeggen: Joh daar subsidie voor. Ik denk dat dat er heel veel mogelijk is, als je daar proactief in bent.

Interviewer: DUs dan eigenlijk een beetje zoals topklas in groep acht.

participant: Pecies precies en ik weet dat, ik was laatst op een school in (plaats) en die hebben ook een samenwerking met universiteit. En ja, dat werkt fantastisch. Daar liggen hier nog wel kansen in de stad. We maken nog niet voldoende gebruik daarvan

Interviewer: Oké, en zou dat dan ook zijn, bijvoorbeeld alleen bij bepaalde studies of bij alle studies?

participant: Nou ja, weet ik niet dat, dat zou je moeten onderzoeken, dat zou je moeten uitwerken dat durf ik zo niet te zeggen. Maar ik denk dat daar wel kansen liggen, ook om met leerlingen hier te motiveren, want je zit de leerlingen, die kunnen prima, die weet het al, die zijn zo goed en die kunnen prima, al een vak halen of lekker. En nou ja, dat motiveert ook, hé, als je hier al daar een vak zou kunnen doen, je krijgt er ruimte voor.

Interviewer: Ja.

participant: En ik denk ook dat voor de universiteit hier een mooi pr zou zijn om te zeggen, joh samenwerking met de middelbare, nou ja goed, maar daar daar zijn wel en ik denk dat nu wat je nu ziet is dat zowel de universiteit als middelbare school veel op een eigen eiland zitten.

Interviewer: Ja, dus er wordt niet heel veel gecommuniceerd.

participant: Dat komt heel moeilijk van de grond. Ja, ik heb het geprobeerd twee jaar geleden, en dan dan merk je dat. Ja, iedereen zit toch in z'n eigen bubbels.

Interviewer: Ja, dus dat zou wel een verbeterpunt kunnen zijn.

participant: Erg ja, dat vind ik echt. Ja, ook omdat je dan zeker in Friesland kijk, in in de Randstad en zo in Groningen zelf heb je veel meer dan een cultuur van het is normaal om te studeren, ja, om ook hoog te presteren. Ik ik vind zelf. In Friesland merk je wel dat er toch wat is. Nou ja, prima, goed genoeg is ook goed genoeg en gewoon niet bij iedereen, maar wel in de breedte zie je dat wel.

Interviewer: Ja.

participant: En ik vind dat je bij die lat wel wat hoger mag leggen, dat je leerlingen uit mag dagen om wat meer te gaan doen, en dat kun je om dit soort samenwerkingen zou dat goed kunnen motiveren.

Interviewer: Oké, en u zegt dus vooral dat ze ook de samenwerking dan vooral met Groningen is. Denkt u ook dat dat zou helpen of weet u ook iets van de samenwerking met andere universiteiten?

participant: Niet echt, we hebben wel goeie contacten, onze decaan heeft wel veel contact met bijvoorbeeld de decaan van universiteiten. Maar nee, wij richten ons echt wel op Groningen.

Interviewer: Zou u dat graag wel willen zien? Of is dat ingewikkeld?

participant: Nou, ik zou bijvoorbeeld wel we hebben ook wel nt jongens hier en die zijn heel bijvoorbeeld een keer de Twente of uh helpt, dus ja, vooral technische, maar of of specialistische gebieden, dat je makkelijk naar een uni toekunt zou wel dat zou wel fijn zijn, ja,. Aan de andere kant tegelijkertijd groningen is wel heel breed.

Interviewer: Ja

participant: Je kan er met alles terecht, maar ik heb laatst in een contact en we willen graag programmeren aan gaan bieden, hier in een, in een, een uur per week voor leerlingen die daar iets mee willen, in een studie later

Interviewer: Ja, en eigenlijk alle studies hebben wel iets van programmeren.

participant: Ja, precies! en, dat bieden we nog niet echt aan. Dat willen we graag gaan doen.

participant: Dan merk je ik heb dat contact met de universiteit gehad merk je dat bepaalde expertise zit bijvoorbeeld meer in het zuiden dan in Groningen.

Interviewer: Ja, dus dat is misschien dus dat u er niets van weet, zou kunnen zeggen dat dat iets beter gepromoot moet worden?

participant: Ja precies, maar ik zou ook zeggen aan de, het bestuur van de camp, dus joh, zoek het contact met de bestuurders van het voortgezet onderwijs.

Interviewer: Ja, wel, en dan specifiek voor die campus.

participant: Ja, en dan heb ik het even over de campus. Ja zoek in de stad naar de connectie, kijk en dat gaat verder dan open dagen. die hebben ze makkelijk georganiseerd

Interviewer: Ja.

participant: Ga kijken, want je kun je jezelf heel sterk mee profileren, ook in de regio. Als je, als je dat gaat doen, denk dat dat echt dat daar kansen liggen, ja.

Interviewer: Oké, is dat dan iets meer samenwerking is?

participant: Ja.

Interviewer: Oké dan heb ik die vragen allemaal gehad

Interviewer: Oké, nou nog één vraag over programmeren. Denkt u dat dat een beetje past bij informatica, als vak? Ik weet niet of u dat hier geeft.

Participant: Ook voor de geïnteresseerde leerlingen.

Interviewer: Denkt u ook dat het duidelijk is dat dat best veel voorkomt op de unie?

Participant: Denk't niet, nee, dus in de voorlichting, dat dat wat beter moet. Nee, ik denk dat er onvoldoende bekend is.

Interviewer: Ja.

Participant: En ik weet dat voor sommigen. Die vinden dat heel interessant, maar ook voor veel leerlingen is ook wat spannend en moeilijk en dan kan ik dat wel.

Interviewer: Ja.

Participant: Nee-ja, dus om je vraag te beantwoorden ik denk niet dat dat overal even goed bekend is. Nee.

Interviewer: En ik heb, omdat u was leraar Engels Toch?. Dan heb ik daar ook nog wel een specifiek vragen over hebben leerlingen, want wat is het niveau van leerlingen voor Engels, als ze, zeg maar van de middelbare school afgaan? Naar de universiteit gaan bij bijvoorbeeld een engelstalige studie? Is dat hoog genoeg, hoe gaat dat proces?

Participant: We hebben twee stromen hier, de normale stroming, als gewoon met reguliere vakken. we hebben dan Cambridge Engels En nou, ik weet toch veel bekenden met de kader, de referentiekaders A1 a2

Interviewer: Oh ja oke.

Participant: Nou, we moeten officieel afleveren op b2-niveau volgens mij hebben nu hoofd ben b-niveau. Als je vwo afrondt

Interviewer: Ja

Participant: Landelijk is het B2 volgens mij. Nou bieden we ook cambridge aan, dat is voor da's een excellentie stroom. Dan ga je op c1 niveau afsluiten, hoger dus. Maar ja, dat certificaat is ook overal geldig kun je heel veel mee.

Interviewer: Ja,

Participant: Normaal B2 Niveau en ik zie we hebben in de zesde in een essay rond de kerst. Nou ja, bijna iedereen scoort daar heel goed op. Ja, dus leerlingen zitten goed op niveau.

Interviewer: Ja, dat wel.

Participant: Qua schrijfvaardigheid, leesvaardigheid is wisselend. Spreken gaat ook redelijk, maar qua schrijfvaardigheid doen ze het wel heel goed. Ja, ik vind dat ze wel goed op niveau zitten.

Interviewer: Ja, en hoe gaat dat? Zeg maar, als een leerling naar een unie zeg maar een Engelse talige studie gaat doen, heeft u wel eens iets gehoord, want dat leerlingen daar heel goed in zijn, zeg maar overgang zitten of juist daar wel moeite mee hebben.

Participant: Ik heb daar nooit en klachten over gehoord. Dat gaat. Dat gaat wel redelijk goed. Ja, kijk, je moet ook bedenken, niet alleen van school, maar hebben we het voordeel als vak, dat ze ook ook buiten school, via media en zo.

Interviewer: Ja.

Participant: ze ontzettend veel Engels om de oren krijgen, dus ja, dat gaat eigenlijk best wel goed en mijn ervaring is: dat de leerlingen het vrij snel oppakken. Ja, altijd een paar leerlingen tussen die heelveel moeite hebben met Engels, maar dat is echt maar 5 procent procent, maar de rest is gewoon echt goed.

Interviewer: Oké, dit waren dan meer specifiekere vragen omdat u dan toevallig engels geeft.

Participant: Ja oke helemaal prima! We hebben echt weinig overstap problemen. Wat we wel merken is dat leesvaardigheid in het algemeen de laatste tijd wel slechter is geworden, dus dat is nog wel een verbeterpuntje.

Interviewer: Er zijn ook nog andere vakken, waarvan u denkt dat u de laatste tijd heeft gemerkt, want uw werk hier al best lang, waarvan het niet niveau naar beneden is gegaan?

Participant: Ja Wiskunde echt sowieso

Participant: eConomie dat zijn gewoon eigenlijk vakken die veel tijd en energie en aandacht vragen, en dat heb ik wel zien veranderen. Ik vind wel dat, dan valt het hier op vwo nog redelijk mee, maar ja, , je merkt gewoon dat leerlingen moeilijk vinden, maar als er echt moeite voor gedaan worden, moet blokken studeren.

Interviewer: Echt aan de bak!

Participant: Goed dat dat, dat vinden ze wel lastig. Ja, en dan zit je in de pubertijd natuurlijk, dus je bent al wat met ook andere dingen aan je hoofd.

Interviewer: Ja.

Participant: Maar dat echte harde studeren, dat ben je voor en dat zijn vakken al zeker meer zoals Wiskunde, scheikunde natuurkunde, natuurlijk zo de zwaardere vakken, dat moeten leerlingen wel aan de bak en dat vind ik wel veranderd. Dus ik vind wel dat de aandacht spannen en zo daar, de, de spanningsboog is wel wat.

Interviewer: Wat minder.

Participant: Ik las laatst ook dat we nu maar een spanningsboog van en een paar minuten maar hebben, vijf minuten ofzo.

Interviewer: Ja, het is niet heel veel, ja, vijf minuten ongeveer.

Participant: Ja, steeds meer naar beneden.

Participant: Ja, toch, maar, dat merk je en ik denk dat dat voorbeeld ook leesvaardigheid want dat is bij uitstek langdurig en lekker rustig lezen. En ja, dat langdurig vasthouden. Maar ik denk dat echt en dat is niet om daar op af te geven, maar iets als tiktok en zo wel gewoon snelle filmpjes en fotos, ja, leerlingen zijn veel minder gewend om tekst tot zich te nemen.

Interviewer: Ja.

Participant: Ook dat uit te pluizen

Interviewer: Gebruikt u hier op school ook bijvoorbeeld iPads of computers?

Participant: Wel laptops, we hebben laptops tot onze beschikking

Interviewer: Ja

Participant: Maar dat is meer, we hebben hier gewoon twee laptop karren. Hier. Bijvoorbeeld hebben we 180 leerlingen, 60 laptops ja, dus bijna iedereen kan altijd wel in een les of gewoon in tussenuren een laptop gebruiken.

Interviewer: Ja.

Participant: Maar niet standaard in de les, nee

Interviewer: Oké, en hoe kwam dat besluit?

Participant: Ja daar is echt bewust voor gekozen omdat we de ervaring van ipad scholen en onze visie ook omdat je, als je van een boek leest en schrijft, ook dat het motorisch helpt om beter te onthouden en zo. Dus daar hebben we wel een visie op. Ja, wij zien een en een telefoon en een laptop zien we als hulpmiddel als je het nodig hebt gebruiken. Het moet tot je

beschikking zijn, maar niet dat het standaard onderdeel is van dat dat eigenlijk wel heel belangrijk iets.

Interviewer: Wel, eerst nog gewoon schrijven.

Participant: Nou ja, dan gaat er nu, ja, eigenlijk wel, ja, dat je dat wel leert. We werken heel veel op de laptop ook hoor in de realiteit.

Interviewer: Ja.

Participant: Ja, dat je dat wel kunt en dat je dat ook beheerst en dat je aantekeningen kan maken, met de hand, ook, weet je.

Interviewer: Ja.

Participant: Ja, het is gewoon bewezen dat dat helpt om kennis in je hoofd beter achter te laten. Dus denken wij nou vooral doen.

Interviewer: nou heb ik de studiekeuze vragen eigenlijk wel gehad, dus nou heb ik iets meer vragen over specifieke opleiding, hoe dat aansluit, meer curriculum.

Participant: Ja duidelijk.

Interviewer: Ja, nou heb ik eerst een vraag over: nou, hoe denkt u dat bijvoorbeeld het onderwijs op het universiteit en onderwijs op de middelbare school, Past dat goed ook mekaar aan? Of is dat heel anders? Wat vindt u daarvan?

Participant: Ik denk dat er nog wel een kloof tussen zit als je kijkt naar hoe het hier gaat. Vakken, een docent in de klas, ja, allemaal losse vakken, losse onderwerpen eigenlijk, waar soms leerlingen lastig vinden om het verband ook tussen de vakken te zien, of de relevantie d'r van te zien. Ja, dat is wel echt middelbare school systeem als je het even hebt over een regulier systeem nog hier, en er zijn vakken die ze toch verplicht moeten volgen. Ze mogen wel kiezen voor een profiel, maar ja zit op vakken tussen die misschien anders niet had gekozen. Mijn broers bijvoorbeeld mochten nog hun eigen vakken samenstellen

Interviewer: Ja

Participant: Ja en ik moest toen echt wel kiezen, nou ja, ik denk dat dat voor en nadelen heeft. Een nadeel is dat je nog steeds heel erg een bepaalde richting opgaat en bepaalde vakken moet kiezen.

Interviewer: Ja, die bijvoorbeeld een leerling, liever niet heeft.

Participant: Precies en ik denk dat: als je voor een studie kiest, is het dan veel meer op je eigen interesse gestoeld dus ja dat is een nadeel en een en een kenmerk van het voortgezet onderwijs. Maar ja ik denk tegelijkertijd : ja, ik vind het ook wel goed dat leerlingen tot een bepaalde leeftijd breed kennis opdoen ja, ook van meerdere vakken iets weten, want heel specialistische kennis is ook niet perse goed, denk ik. Dus kijk het voordeel van het voortzet onderwijs dat je veel vakken hebt, veel kennis van verschillende vakken opdoet, dus ook wel breed leert kijken zeg maar.

Interviewer: Ja.

Participant: Ja, het nadeel is wel, en dat sprak mij wel aan wat jij zei over liberal educatie, hé, dat het meer denken vanuit een breder perspectief van je hebt je kijkt breder he. Nu zit je wel op de eilandjes van de vakken. Ja, dat heeft voor en nadelen dus ik denk dat dat contrast is, als je het dan hebt over jouw studie bijvoorbeeld of jouw opleiding, ja, dan denk ik dat dat we daar wel van zouden kunnen leren.

Interviewer: Ja, oké, en wat denkt u dat, zeg maar bijvoorbeeld dat je universiteit Groningen, dus niet specifiek de campus.

Participant: Ja,

Interviewer: past het onderwijs wat dan de middelbare school doet past dat goed aan bij wat er in de universiteit gebeurt, zeg maar.

Participant: Ik denk op zich qua niveau en zo redelijk, ja, dat dat vakken redelijk op niveau zijn. Nou, ik zie wat er soms gebeurt, we hebben dit jaar wetenschappelijke posters laten presenteren voor het vak nlnt. En het nou, dat was echt goed niveau en zo gebeurt echt goeie dingen, leuke dingen. Maar als je hebt over iets als zelfstandigheid, vaardigheid en wat je dit als student en misschien herken je dat heel veel nodig hebt, je moet zelfstandig opereren, je moet discipline hebben, je moet zelf acteren, niet iemand die me bij het handje houdt dan denk ik dat wij nog wel wat te groeien hebben als middelbare school, want leerlingen klagen wel eens ja en en we moeten dit, we moeten dat, we houden ze nog heel erg bij het handje.

Interviewer: Ja

Participant: En we regelen heel veel voor ze wel, misschien zouden we wel wat meer moeten zeggen: joh het is jouw verantwoordelijkheid. Kijk, je hebt een toets gemist is jouw probleem, los het maar op of hé. Dus meer die manier, die vaardigheden.

Interviewer: En hoe zouden dan de middelbare school daar een beetje dat kunnen veranderen?

Participant: Nou, we werken er hier wel bewust aan. En ik heb dan bijvoorbeeld vandaag even als voorbeeld een mail gestuurd naar leerlingen van nou, ze moeten voor het einde van het jaar moeten ze alle vakken hebben, alle toetsen en opdrachten hebben gedaan. Dus ik zag eenmaal gisteren dat heel veel leerlingen nog dingen open hadden staan, nog ingehaald toetsen moesten doen. Ja, dan mail ik ze vandaag van: let op, je hebt nog een paar weken tot de laatste toetsweek ja, jouw verantwoordelijkheid om het te regelen, regel het maar. Maar ik ligt ze wel in van: dat komt eraan en jij moet het regelen. Ja, zo proberen we leerlingen wel via dat spel te leren van joh, je moet het zelf doen, wij gaan dat niet voor je doen en ik leer ze ook om ook zo te denken van dat is jouw verantwoordelijkheid. Elke keer als ik communiceer met leerlingen, zeg ik dat ook. Wat ga jij dan doen? Ik wil je wel ondersteunen, he, wat ga jij dan doen? Ja, dus we leren wel die manier.

Interviewer: De denkwijze

Participant: Denkwijze, ja

Interviewer: En denkt u dat dan de universiteit leerlingen daar ook goed bij ondersteunt.

Participant: Durf ik niet te zeggen. Ik heb ook wel het idee dat de universiteiten de leerling ook wel eens wat laten zwemmen. Dat idee, dat hoor ik ook wel eens.

Interviewer: Ligt het er ook wel aan welke universiteit?

Participant: ja, en misschien hoe groot de universiteit of hoe groot een opleiding is, ik heb zelf ook Engels gedaan. We hadden maar 60 eerste jaar studenten. Dan heb je, dan ken je mekaar goed, heb je inzicht op mekaar, dus dan raak je minder snel achterop. Opleiding als psychologie, waar dan honderden studenten kwamen Ik kan me voorstellen dat dat lastig is. Om elke student goed te begeleiden dus ik denk dat ook op op universiteiten nog wel wat beter kan.

Interviewer: Ja, als ik dan anders formuleer, hoe zou u denken dat datbijvoorbeeld voor een eerste jaar student wel goed kan gebeuren?

Participant: Nou, ik denk een beetje op op dezelfde wijze als hier. Je moet een vast aanspreekpunt met een vaste coach, iemand waar je altijd terecht kunt u en dat mag best een docent zijn. Jouw ervaring heeft gepunt, is eigenlijk wel 1 vast punt waar je altijd terecht kunt. Ja, of een vast klein clubje waar je mee werkt of zo. Ik denk dat die kleinschaligheid merk hier ook heel erg. Dat werkt gewoon fantastisch, want je weet altijd wel mekaar te vinden, dan is het rustig en veilig genoeg om elkaar op te zoeken. Dus dat zijn van die rand voor waarden die je moet scheppen als Universiteit. En ik denk dat een kleine opleiding heeft een natuurlijk voordeel, want dan heb je maar weinig mensen. Oké, maar goed, als je iets als psychologie begint, en een grote opleiding hebt, dan zul je volgens mij kleine groepen moeten maken en aanspreekpunten moeten maken. Om ervoor te zorgen dat studenten duidelijkheid hebben.

Interviewer: Oké, helemaal duidelijk.

Participant: Ja.

Interviewer: Ja, nou heb ik even een vraag specifiek voor een vak, voor u dan van Engels. in de lessen zelf hebben, zeg maar. Krijgen leerlingen dan ook wel, bijvoorbeeld als zij dan zouden willen volgen of als zij met Engels door willen gaan? Voorbeelden van de universiteit, hoe dat zou werken in de universiteit of is dat echt heel anders geregeld.

Participant: Nee, het is wel echt vak georiënteerd. d'r is nog echt weinig connectie. D'r zijn wel voorbeelden. Ik heb bijvoorbeeld biologie dit jaar, die heeft een DNA, dialoog gewoon , nee sorry donor Dialoog. Dat is een professor, die onderzoek deed, ook naar organen en hoe dat kon aansluiten op lopend onderzoek? Nou, die komen hier langs, dus daar doet een vak daar wel heel specifiek wat aan, om te laten zien. Wat kun je dan mee? Wat gaat daar in. Maar de praktijk is dat 70 procent van de vakken, die doet lekker zijn eigen vak

Interviewer: Ja

Participant: Weinig blik op de universiteit.

Interviewer: En als ik het dan anders formuleer: op bijvoorbeeld ja, het bedrijfsleven of werk daarna, wordt daar ook wel eens aandacht voor besteed in een les.

Participant: Ook nog weinig. Ja, ja, we hebben in het verleden een soort banenmarkt gehad. Kwamen ouders langs om te vertellen over hun studie en dat willen we eigenlijk wel weer gaan introduceren.

Interviewer: Ja, dat ze bijvoorbeeld ook leerlingen weten wat ze bijvoorbeeld met een vak kunnen.

Participant: Lekker iemand kunnen interviewen, die een baan heeft en die vertelt, maar zo werkt dat in de praktijk. Dat moet je doen want dan hoor je het uit de eerste hand.

Interviewer: Ja

Participant: Ja dat moet je echt hebben. Dus dat hebben we op dit moment niet. Ook door corona is dat gewoon, dat wilde gewoon niet.

Interviewer: Oh ja, begrijpelijk.

Participant: Maar dat kunnen we, dat gaan we komende jaren ook wel weer oppakken.

Interviewer: Voor bedrijven bedoelt u dan?

Participant: Bedrijven inderdaad, maar ook banen

Interviewer: Oké, nou heb ik een vraag over Cito, specifiek

Participant: ja,

Interviewer: Of nou niet precies, maar ook het nationale Curriculum van bijvoorbeeld een vak Engels, die dan op een bepaalde manier toets.

Participant: Ja

Interviewer: wat vindt u van de toetsing die specifiek nationaal gegeven wordt aan een bepaald vak?

Participant: Cito op zich vind ik het goed. Ik vind het goed dat dat zo een onafhankelijke meetlat is

Interviewer: ja

Participant: Je hebt landelijk geld, want je weet van he, landelijk, ben ik zo goed of zo goed dat, dat is op zich goed. Tegelijkertijd is het, maar is het wel eenzijdig.

Interviewer: Ja,

Participant: Maar één toets en examen en dat is dan, dat moet de hele vak zijn. Nou, dat is gewoon niet zo. Dus ik vind wel dat we als scholen voldoende ruimte hebben met het school

examenprogramma . Schoolexamens he, drie, vier toetsen van tevoren ja, dat je daar voldoende ruimte hebt om als school je eigen accenten te leggen en breder te kijken dan alleen naar't Cito dus ik vind die, die samenwerking 50 procent schoolexamen 50 procent centrale examens vind ik eigenlijk een hele mooie. Ja, ik kan, ik kan me als school wel nu uit de voeten, ik zou niet pleiten voor het afschaffen van dat centraal examen, want daar zijn ook wel collega's die daar voor pleiten en ik vind het toch goed dat er een soort onafhankelijke meetlat is. Ja, je kunt discussiëren over de kwaliteit van z'n examen, dus dat ene jaar heel anders dan andere en persoonlijk denken. Leesexamen, prima zal wel, voor Engels en ik vind dat cambridge examen, want we hebben bijvoorbeeld veel sterker dan dat Cito examen voor engels. Alleen dat er zoiets is, zo'n instrument en onafhankelijk instrument, wat toetst van hé, het niveau vind ik eigenlijk heel goed. Is dat dat?

Interviewer: Ja precies

Participant: En vooral omdat je voldoende het he, die andere 50 procent kun je als school en veel doen dus je hebt wel voldoende ruimte daarvoor.

Interviewer: Ja oke helemaal duidelijk. En hebt u ook nog eventuele suggesties over hoe universiteiten en hoge scholen en de middelbare school zeg maar, hun curriculum zo kunnen doen dat het, ja, dat het be3ter bij elkaar past?

Participant: Ja dat vind ik ook wel een lastige vraag. Ik zou dus zeggen dat die communicatie duidelijker moet zijn. Dat het gewoon duidelijker is wat ze verwachten. En wat ik net ook zei over die verantwoordelijkheid, ja dat is wel echt belangrijk denk ik , ja ja. Dat de leerling niet zomaar gaat zwemmen en dus meer begeleiding krijgt.

Interviewer: Dus vooral in het eerste jaar dan?

Participant: Ja in het eerste jaar maar ook daarna nog wel hoor, die leerlingen hebben gewoon nog wel hulp nodig bij hun studie, en daar wordt gewoon niet genoeg aandacht aan besteed. ja dat vind ik. En daarnaast dus ook misschien die kleinere klassen. Dat is wel een goed iets hoor. Dat kan ook wel goed zijn. Dus zorg voor die kleinheid. Bij een grote studie is dat misschien wel lastig, maar zorg ervoor dat die kleinere groepen er ook zijn.

Interviewer: Oke, ja, ja, helemaal duidelijk. En denkt u, zou er ook iets, ja, kunnen zijn wat de middelbare school, of uw school zelf ng zou kunnen doen om de transitie beter te maken?

Participant: Ja dat denk ik opzich wel, natuurlijk kunnen wij ze ook zo goed als mogelijk informeren ja, dat is wel erg belangrijk. maar dat gaat volgens mij al wel redelijk goed. Wat er altijd nog bij kan is dat wij ook meer contact moeten zoeken, of nou ja moeten, kunnen eerder. En dat wij de gene zijn die daar het initiatief in nemen. maar dat kan van de andere kant ook gezegd worden. dus ja, ligt er maar net aan wie het eerst doet.

Interviewer: Ja, precies! Oke dat is dan helemaal goed, dan ben ik nu bij het laatste stuk aangekomen van het interview, dus dat gaat over liberale educatie,

Participant: Ja dus ook bijvoorbeeld dat university college, campus fryslan zeg maar, waar jij dan ook heen gaat.

Interviewer: Ja precies

Participant: Ja

Interviewer: Ja oke

Interviewer: Ja hoeveel weet u daar dus vanaf?

Participant: Ja dat hadden we het zonet ook al over gehad voor het interview maar ja, dat dus wat we hebben besproken eigenlijk. Ik wist er dus ook al wel aardig wat vanaf door de campus hier, maar dat was het eerst dan ook wel.

Interviewer: Ja oke, ja, duidelijk, daar hadden we het inderdaad over gehad. En wat vindt u ervan, zeg maar, van liberal education?

Participant: Ja zoals ik net ook al zei, ik vind het eigenlijk wel heel goed dat het zo breed is, dat die optie er is want dat kan ook wel heel handig zijn denk ik ja, en ik vind ook dat die andere manier dus wat minder op toetsen gefocust is wat mij betreft ook wel heel goed. En dat is het echt wel. En daarnaast die globale manier van kijken, naar een vak, dat kijken en dat je die problemen dan oplost ja daar kan ik me wel in vinden.

Interviewer: Oke ja: en zijn er ook problemen die daar bij kunnen opkomen?

Participant: Ja nou ja he, natuurlijk zijn die er wel. Euhm nou ja ik zou zeggen dat die breedte is natuurlijk wel goed he, ja, maar dat kan dan juist ook wel weer een nadeel zijn he. Ja dat je, ja niet echt iets leert in de focus, dus in de diepte. Dat is eigenlijk ook niet handig, dus die diepgang in een studie is voor veel studies ook wel essentieel. En dat zou kunnen hoor, maar dat weet ik ook niet helemaal zeker

Interviewer: ja

Participant: Ja dat je dat dan ja, een beetje mist misschien, dat daar niet genoeg nadruk op wordt gelegd. Want ja, als je medicijnen studeert kun je dat gewoon niet breed houden. Dus het is niet geschikt voor dat soort dingen.

Interviewer: ja

Participant: Ja en daarnaast weet ik ook niet precies, maar ik heb ook wel eens gehoord dat het echt wel meer geld kost. En ja dat kan natuurlijk niet iedereen betalen

Interviewer: nee

Participant: Nou ja dat dus dat is echt wel een struikelblok. nou is het ook wel duidelijk waarom dat zo is natuurlijk. Want het is ook he, echt niet mogelijk om dat dan anders te doen met kleinschalig onderwijs. Dat vind ik ook wel echt heel goed eraan hoor, dat het dus wat kleinschaliger is ja. Dat ja, geeft de de de, leraar ook de kans om echt, echt de aandacht op elke leerlingen te leggen

Interviewer: Ja precies individuele aandacht

Participant: Ja dat ja, en dat is altijd goed als een leerling meer terug krijgt, van hoe ze het doen, dan is de kwaliteit ook beter.

Interviewer: Ja oke, en verder nog andere problemen?

Participant: Ja nou ja, zover ik er nu over kan nadenken denk ik dat het enige wel is dat het misschien lastig is om een vervolgopleiding of werk te vinden met dit. Ja nou ja, ik bedoel, het is dus breder en anders dan het normale, dus als een student dan bijvoorbeeld: een master gaat zoeken of werk dan weten niet heel veel mensen hoe dat dan weer op op elkaar aanpast.

Ja

Interviewer: Ja

Participant: Ja dus dat ja, dat kan lastig zijn.

Interviewer: Oke ja, even zien hoor voor de volgende vraag. Ja, dus euhm zeg maar, hoe denkt u dat zeg maar, de middelbare school en de university colleges dus liberal education zeg maar, dat die bij elkaar aansluiten in de overgang?

Participant: Hmm ja goeie vraag, dat vind ik een lastige. Ja dat kan dan best wel eens lastiger gaan denk ik. Ja ik denk het wel, dat dat dat zeg maar moeilijker aansluit. Ja he wat ik dus een voordeel noemde dat dat het iets minder op toetsen, ja toetsen gefocust is, ja dat is natuurlijk wel lastiger

Interviewer: Ja oke

Participant: vanaf wat wij nu hebben als systeem zeg maar, op de middelbare school. ja dus dat kan nog wel een nadeel zijn. Maar ja dat kleinschalige en voor de rest, denk ik dat het voor de rest niet een groot probleem zou zijn

Interviewer: Oke

Participant: Ja dat dus

Interviewer: Ja oke, en dan ben ik al weer aangekomen bij de laatste vraag!

Participant: ah ja oke top

Interviewer: Oke, dus wat denk tu zeg maar tussen die overgang van middelbare school naar zeg maar een university college, wat kan daar dan nog in veranderen qua verbeteringen? Wat zou u aanbevelen?

Participant: Hm ja dat is een lastige denk ik

Interviewer: Ja

Participant: Nou ja dat kan vanaf hun kant dan wel echt wat duidelijker, zeg maar, dat hoe het daar precies werkt. Ja dat is wel echt heel belangrijk denk ik. Dat dat duidelijk is, en vanaf daar, ja, kunnen wij kijken of we toch niet wat meer van die toepassingen ook kunnen doen. Dus toch meer aandacht voor dat soort manieren van onderwijs ook op onze scholen. Dat zou opzich wel kunnen

Interviewer: Oke ja helemaal duidelijk! Dat was het dan vanaf mijn kant, heeft u verder nog vragen?

Participant: Nee hoor helemaal duidelijk! Was een leuk interview!

Interview deelnemer 3 school 3

Interviewer: heb ik als eerste vraag waar u vandaan komt, uit welke regio in Nederland.

Participant: Ja, toch wel Friesland.

Interviewer: Toch wel

Participant: Ja, ja, ik ben in Friesland opgegroeid.

Interviewer: Ja.

Participant: Tot mn achttiende, toen ben ik gaan studeren in groningen, de stad Groningen

Interviewer: Dat.

Participant: en vervolgens heb ik een beetje in (plaats) gaan wonen, in de (plaats) gaan wonen en ik heb in (plaats) gewerkt op scholen, in (plaats) gewerkt of in (plaats) gewerkt.

Interviewer: Ja.

Participant: En de afgelopen zeven jaar op de stad (plaats).

Interviewer: Oké, dus, dan heb ik als volgende vraag wat uw rol was in het systeem van de educatie.

Participant: Nou, ik, ik ben eerst docent geweest, docent economie en het vak Grieks heb ik gegeven beide vakken en toen heb ik op een geven doorgroeid naar teamleider van vwo.

Interviewer: Ja.

Participant: Toen directeur van een havo of vwo-bovenbouw en toen ben ik daarna directeur geworden in de stad (plaats) van een mavo Havo Vwo school en nu ben ik voorzitter, college van bestuur

Interviewer: Ja.

Participant: Van een scholenkoepel in het primair onderwijs. Dan ben ik het voor woord voor twaalf scholen.

Interviewer: Dat is een hele hoop!

Participant: Dat is een hoop ja,

Interviewer: Ja, klinkt u allemaal best wel indrukwekkend is een hele hoop. En dan voor dit on interview heb ik het dan vooral over de (plaats) school

Participant: ja.

Interviewer: Als dat goed is.

Participant: Ja, prima.

Interviewer: Want ik heb niet perse en focus, ook op het primair-onderwijs kan wel, maar als u dat gaat wat voor wil zeggen, moet u dat vooral doen, maar dat wordt niet vaak. En hoe lang heeft die toen op die school gewerkt?

Participant: Ik heb in (plaats) zeven jaar gewerkt en daarvoor heb ik dus was ik ook directeur in (plaats) op het (school) gelezen op de middelbare school en daar heb ik dus was ik docent, teamleider en directeur.

Interviewer: Dus dat was een beetje over de tijd heen veranderd. Nou ja, en hoe lang was dat ongeveer?

Participant: Zeventien jaar in totaal.

Interviewer: , oké, ja, dus in totaal echt al 24 jaar.

Participant: Ja eigenlijk al wat langer, eerst ook nog in (plaats) dus

Interviewer: Ja.

Participant: Dat mag en daar heb ik drieënhalf jaar gewerkt, ongeveer ja.

Interviewer: Dus wel bijna achtentwintig jaar

Participant: Ja, ja, zeker zo oké.

Interviewer: En heeft ie ook wat? Wat? Heeft ie ook een rol gehad bij het helpen van een studenten naar de hoge school of de universiteit?

Participant: Ja, zeker als teamleider en als docent

Interviewer: Ja.

Participant: Als docent, omdat je natuurlijk gesprekken voert met leerlingen ik had economie of ik gaf Grieks en dan heb heb je gesprekken met leerlingen die bij je komen en vragen van. Nou, meneer wat denkt u, zou de studie economie wat voor mij zijn of een studie klassieke taal er voor mij zijn. dan ga je altijd met hen in gesprek en begeleid je hen eigenlijk ook. En dan vertel je wat het inhoudt ik heb ook in een klassen situatie gedaan als docent, hé dan vertel je heel wat over studenten leven hoe dat er uitzag, hoe dat ik dat zelf heb beleefd, wat ze kunnen verwachten op de universiteit, zeker ook bij de studies he, die horen bij de vakken die ik dan zelf als docent gaf.

Interviewer: Ja.

Participant: En als teamleider zorgde ik ervoor dat het hele dekenaat later veranderde de naam dekenaat naar loopbaanoriëntatie hé, LOB was dat oké?

Interviewer: Oh ja ik kende het alleen nog als dekenaat, dus dat is wel interessant

Participant: Ja dat is wel interessant want er zit wel echt een verschil in tussen dekenaat en loopbaanorientatie.

Interviewer: Daar mag u best het verschil van uitleggen hoor.

Participant: Zal ik straks wel even doen, en als teamleider was ik natuurlijk verantwoordelijk dat het decanaat gebeurden en het loopbaanoriëntatie gebeuren, dat dat goed stond, he, dat leerling eigenlijk vanaf klas drie al van van de onderbouw, maar ook in vier, vwo of vijf, vwo, zes en vier en havo, dat zij op een goede manier begeleid werden, zodat ze uiteindelijk in vijf, havo of in zes vwo de juiste studiekeuze zouden kunnen maken. Dus in die zin en later, als directeur ben je natuurlijk verantwoordelijk voor het hele plaatje. Dat is dus ook het decanaat maar ook gewoon hoe de lessen worden gegeven en dat soort zaken.

Interviewer: Ja, en dat is toevallig ook heel interessant.

Participant: Ja.

Interviewer: Dat komt toch terug, maar ik heb eerst wat vragen over ja, hoe ze., zeg maar wat is echt het begin, wat leerlingen helpt met het kiezen van een studie, en wel wanneer begint dat echt op de school

Participant: Ja meestal

Interviewer: Ja

Participant: Nou, meestal begint dat in klas drie en dan begint dat ook omdat leerlingen, zeker op een havo-vwo school, geld dat ook zo voor vmbo scholen. In klas drie moeten ze kiezen wat voor profiel of sector ze moeten kiezen en bij vwo heette dat vroeger sector tegenwoordig heet dat eigenlijk ook een profiel. , ja, he, dat is die naam is zo veranderd. En wat de havo, vwo, dan moeten ze kijken: ja, kies ik em of kies ik cm of ng of nt ja, en daar hangt natuurlijk mede aan vast dat ze moeten weten: wat ga ik waarschijnlijk later doen?

Interviewer: Ja.

Participant: Hé, want als jij, ik noem wat als jij het nog niet helemaal zeker weet. Je denk: ja, ik zou misschien wel de techniek kant in willen of de zorgkant maar misschien ook wel iets met de economie. Ja, dan is het handiger om bijvoorbeeld ng te kiezen of nt, omdat je daar aan alle kanten uit kan.

Interviewer: Ja.

Participant: Kies je em dan heb je daarmee definitief de techniek kant en eigenlijk ook de zorgkant heb je heb je afgesloten omdat je dan vaak biologie en scheikunde nodig hebt, of dat soort vakken. Dus je moet eigenlijk al in klas drie en ja misschien nog wel mooier in klas twee al leerlingen voorbereiden om daarover te gaan nadenken. Van wat past bij jou? Maar

dan moet je ook eindelijk beginnen. Van wie ben ik eigenlijk als leerling je, wie is jantje en wie is juultje en en wat past bij mij? En wat voor type ben ik eigenlijk? En ben ik een doener of ben ik een denker? Ben ik praktisch ingesteld? Of juist niet praktisch ingesteld? En als je meer kennis krijgt van jezelf, van wie ben ik als mens en en hoe? Hoe steek ik in mekaar en wat past goed bij mij? Dan kun je vervolgens ook beter gaan nadenken van nou welk studie zou eventueel later bij mij passen, en wat voor beroep zou eventueel wel bij me kunnen passen?

Interviewer: Dat zou ook heel erg gefocust zijn op persoonlijke ontwikkeling.

Participant: Ja, eigenlijk ja, en dat in die stap werd vroeger veel te veel overgeslagen want en dan kreeg je eigenlijk in klas drie, kreeg je gewoon voorlichting over de studies. Nou, wat studies heb je allemaal en en misschien een heel klein beroepen testje dat je dus op die manier kon kijken van nou, wat voor soort beroep zo goed bij je passen. Maar als je jezelf niet goed kent, als je niet goed weet wie ben ik eigenlijk en en en wat past goed bij mij, dan is het ook lastig om zo'n beroepen test goed in te vullen en daar wat van te maken. Dus ideaal, zou je zeggen, ingelijk moet je al in klas één beginnen, dat kinderen al in klas één al leren, van wie ben ik, wat kan ik goed? Wat pas bij mij denker of doener? Ben ik praktisch ingesteld of juist niet praktisch ingesteld. Waar ligt mijn natuurlijke interesse, ligt dat in de zorg of de techniek of juist iets met economie? Nou en dat je dat in klas één en twee gaat voeden, zeg maar dat je leerlingen daarin gaat helpen, zodat ze in klas drie een veel betere keuze kunnen maken, ten aanzien van het profiel en daarmee ook al min of meer wat gaan vastleggen nou ja, een beetje voorsorteren zeg maar, wat kunnen ze er uiteindelijk uithalen.

Interviewer: En denkt u ook dat dat wel goed gebeurt?

Participant: Nou, als je kijkt naar de harde cijfers, dan denk ik van niet. Waarom? Wat? Wat zijn de harde cijfers? De harde cijfers is dat en nog steeds een heel groot percentage van studenten in het eerste leerjaar gaat switchen van studie of ze stoppen of ze switchen. Dat betekent als dat percentage soms loopt het percentage een beetje afhankelijk van de studie, maar soms bijna op tot 40 procent zijn heel hoge percentages dat betekent toch dat ze een studie hebben gekozen die niet goed bij hen past? Ja, en als je daarnaar kijkt, dan denk ik van hé, wat is dan in het voor traject misgegaan? Hebben ze er niet goed over nagedacht, hebben ze daar niet goed over nagedacht? Hebben ze een verkeerd beeld ervan gehad? Hebben ze zichzelf nog niet goed leren kennen? Dat ze dat eigenlijk iets gaan doen, waarvan ik denk eigenlijk past dat niet bij ze, maar ik, zo zijn ze eigenlijk helemaal niet. Zo'n typ zijn ze niet.

Interviewer: Ja.

Participant: En ja, dan denk ik: als er maar zoveel studenten stoppen of switchen in het eerste jaar, ja dan dan is er ergens in het voortrjacet toch iets niet goed gegaan.

Interviewer: Ja, zou dat dan liggen aan de middelbare school of ook aan de universiteiten en hogescholen de voorlichtingen van dat.

Participant: Beiden beiden, ik denk datdat ook ligt bij de voorlichting van de universiteiten en ook het goed begeleiden van studenten. Ik denk dat daar wel wat in gedaan kan worden, omdat men te vaak nog denkt van nou, hé, je hebt een diploma, dus jij kunt studeren, klaar en en als je dat niet kunt, ja, dan heb je pech gehad zeg maar dan, dan ben je er ook niet geschikt voor. En ik denk, nee, die studenten moet ook gekozen worden en hebben ook een mentor

nodig. Ook ondersteuning nodig om om verder te kunnen groeien. Dus daar ligt ook wat en bij de scholen, ligt, wat om goed na te denken. Hoe kunnen wij onze studenten nog beter voorbereiden, dat ze dus de juiste keuze gaan maken.

Interviewer: Dan, wat vindt u ervan dat zeg maar dat de profielkeuze, dat al in het derde jaar al gebeurt?

Participant: Ja eigenlijk te jong, want ik denk als je kijkt naar de hersenontwikkeling van pubers hé er komt steeds meer hersenonderzoek komt, komt er vrij waaruit blijkt dat met name die die die prefrontale cortex zeg maar die bovenin je die voor in je hoofd zit. Hé, die is bij een tien er dan nog niet goed ontwikkeld, waardoor een tiener nog heel moeilijk kan inschatten wat zijn huidige acties betekenen uiteindelijk voor de langere-termijn, dat vinden tieners lastig. Dus als je in klas drie al met hen begint, over later, over vier jaar of over drie jaar, moet jij een studie gaan kiezen. Zeg maar, en dan ben je bezig met je beroep. Dat is in het tiener brein, zeg van van een klas drie leerling is dat nog zoiets moeilijk, zoiets vaags zeg maar.

Interviewer: En dan kiezen ze denk ik, ook sneller de vakken waar ze goed in zijn.

Participant: Ja klopt, ja en zonder zich te beseffen van, past dat echt ook goed bij mij. Laat ik een voorbeeld geven, hé, dat zijn ook hele simpele dingen. Ik weet nog heel goed een voorbeeld van een decaan die ik de de destijds zelf in dienst had. Op (school). daar was een meisje, die wilde heel graag accountancy studeren, vond ze een geweldige baan, dacht ze, ja, en en die ging op een gegeven moment ook studeren. Toen ontdekte ze dat heel veel studenten ook de meiden, een meisje was dat, die liepen allemaal in rokjes aan en keurig na de schoenen aan, met hoge hakjes en dat soort dingen, en die kwamen met echt een koffertje kwamen ze naar naar de collegezaal echt van die accountant typetjes, was in die tijdhe, ook al jaren geleden. En toen ontdekte dat meisje van in die wereld wil ik niet zitten, dat is niet mijn wereld. Belgh allemaal van die kakkers zeg maar nou en dan denk ik van hé, dat is ook nog een voorbeeld van. Ze had zich niet goed gerealiseerd hoe die wereld er eigenlijk uit ziet ja,. Terwijl het vak zelf leek haar wel leuk, maar de hele wereld er omheen. Daar. Nou ja, en ze is ook gestopt met de studie. Ja, daardoor is ze ook gestopt met die studie

Interviewer: En ligt er dan ook, daaromheen

Interviewer: Zeg maar: ligt daar ook genoeg focus op bij studiekeuzes of gaat het dan echt vooral over wat de studie zich inhoudt.

Participant: Nou, ik zie wel dat dat op school steeds beter gaat. He de de de leerlingen gaan bij, bijvoorbeeld vier, vwo, vier havo gaan ze naar HBO ze gaan naar de universiteit toe, er wordt steeds meer voorlichting gegeven, in leeuwarden bijvoorbeeld. He, dan komen al studies, kom naar langs en dan kun je bij langslopen zo'n soort he markt is dat dan?

Interviewer: Ja bij NHL Stenden

Participant: Ja precies hé, dus dus ik zie wel dat het echt verbeterd, maar je moet er ook rekening mee houden, kinderen zijn gewoon nog heel erg jong en en hun hersenontwikkeling is gewoon nog niet optimaal en wat dat betreft zou ik wel fijn vinden dat die profielkeuze nou dat misschien nog wel later was, bijvoorbeeld dat je pas in vijf vwo gaat kiezen. Welk profiel je gaat doen.

Interviewer: Tot in hoeverre is dat ook mogelijk met de hoeveelheid vakken?

Participant: Dat is zeker mogelijk

Interviewer: Voor de vierde klasser dan bedoel ik

Participant: Nee, nou, natuurlijk wel, dat is best wel mogelijk. Alleen dat betekent dat je misschien een wetswijziging moet en je moet je een wetswijziging gaan doen, hé, want we hebben het nu in Nederland zo ingericht dat je dat in in de klas, in klas drie moet gaan kiezen voor het profiel. En als je zegt: nou, ik wil toch leerling wat langer laten rijpen, laten ontwikkelen. Dus ze hoeven pas een jaar later te kiezen voor het profiel. dan kies je in vier Vwo, vier havo kies je, ja, dan zijn ze toch wel een jaar verder en dan kunnen ze misschien iets beter inschatten van wat past wel goed bij mij? Ik vind dat de voorsortering is te strak en te vroeg eigenlijk.

Interviewer: Ja, en dat kan een school dus ook niet zelf kiezen. Dat moet echt verplicht van van de overhied.

Participant: IJa dat is inderdaad verplicht

Interviewer: Maar heeft u zeg maar wel vrijheid om bepaalde vakken bijvoorbeeld later te laten kiezen, bijvoorbeeld de talen?

Participant: Ja, dat kan wel, maar je hebt altijd een gemeenschappelijk deel, bijvoorbeeld hé en en een profiel deel. En eigenlijk moet je wel die profiel, een profiel deel moet je hebben gekozen, dus cm, em ng of nt.

Interviewer: Ja.

Participant: En of je daar op een gegeven moment Frans en Duits bij doet in het vrije deel, ik noem maar wat. Ja, daar kan een school nog in variëren. een school kan ook zeggen van je krijgt in vijf vwo, godsdienst en in vier vwo. Maatschappijleer of of nou of of dat precies omgedraaid, dat kan op school wel doen.

Interviewer: Ja, oké, helemaal van m'n vragen afgaan, dat ging wel interessant ik dacht we gaan erop door. Oké, ja, hoe is het precies geregeld tussen de hogescholen en de middlebare scholen qua communicatie en qua voorlichtingen enzo. Hoe communiceren de middelbare school en de daarna volgende opleiding met mekaar over leerlingen ?

Participant: Ja, dan heb ik vooral verstand van het noorden, en ik zie dat bijvoorbeeld bij de universiteit Groningen dat is echt wel de afgelopen jaren verbeterd.

Interviewer: Ja

Participant: Je hebt bijvoorbeeld bij de universiteit, de scholierenacademie een scholierenacademie van de universiteit Groningen, die die organiseert allerlei activiteiten om leerlingen in aanraking te laten komen met met de universiteit en wat het inhoudt om te studeren, zeg maar. En dat betekent dat de colleges worden gegeven waaraan student of wel leerlingen naartoe kunnen gaan, in vijf vwo kun je dan een college gaan van de universiteit.

Interviewer: Ja.

Participant: Je kunt bezoek brengen bij de universiteit De De de pws, dan kun je gebruiken van maken van scholierenacademie je zegt van nou, ik wil dingen weten ook voor mijn pws, dan kun je dat melden bij de scholieren academie en die helpt je dan, dus dat zijn wel hele goeie dingen, zeg maar waar. Op die manier. Universiteit probeert in ieder geval meer bekendheid te krijgen op de middelbare school.

Interviewer: Ja.

Participant: De decanen proberen er ook nauw contact mee te houden, hé dus dus dat er goed contact is tussen de decanen en de universiteit, zodat ze ook op de hoogte zijn van nou, hoe worden bepaalde vakken gegeven op de universiteit? Want dat is best wel een verschil tussen hé dus de economische wetenschappen of de De, de geneeskunde wetenschappen en dat soort dingen allemaal. Zodat de decanen ook goed weten van hoe het eruit ziet op een universiteit. Daarnaast zie ik ook wel op dat gebied van begeleiding en coaching dat er wel wat is verbeterd de afgelopen jaren. Hé dat dat er meer oog is om leerlingen te ondersteunen, omdat ze anders gewoon verzuipen en en ja, categorieën redden dat gewoon weg niet dat en hoe de op het HBO's geregeld is, heb ik iets minder zicht op. Ik heb namelijk zelf gezeten in tijden, in, in de adviesraad van de scholierenacademie zo doende was ik er ook nauw bij betrokken zeg maar, om ervoor te zorgen dat het contact tussen leerlingen en de universiteit zo goed mogelijk zou kunnen plaatsvinden.

Interviewer: Ja voor zo ver ik weet lijkt het er wel redelijk op.

Participant: Oh ja duidelijk.

Interviewer: zou er bijvoorbeeld een initiatief kunnen zijn van af of de middelbaar school of de universiteit hoog school, waardoor het, zeg maar het systeem nog beter zou kunnen gaan, bijvoorbeeld dat er leerlingen d'r echt nog duidelijker uit kunnen komen wat voor studie ze willen doen. En dan komt zo een samenwerking of van maar 1 kant

Participant: Ja, dat denk ik wel. Kijk, wat je zou kunnen doen is dat leerlingen bijvoorbeeld verplicht, gedurende de middelbare leeftijd verplicht toch een aantal colleges gaan volgen.

Interviewer: Ja.

Participant: Op de universiteit of in of of op het HBO hé dat je dat nog veel beter weet, zeg maar hoe die wereld eruit ziet wat dat betekent hoe hoe hoe z'n studie beleefd wordt. Wat krijg je aan theorie bekijken, in praktijk moet je een groepje samenwerken of niet. En ook het beroepsperspectief hé dat je ook veel beter weet wat je uiteindelijk mee kunt gaan worden met met zo'n studie. Ik moet wel, ze hebben al een stuk verbeterd, in ieder geval in de stad Groningen weet ik, dan hadden wij altijd een een soort beroepen markt en dan kon de leerling allemaal naartoe gaan. En dan had je allemaal bijvoorbeeld advocaten, notarissen en rechten zonder man op, en die vertelde wat over hun beroep en hoe ze daar gekomen zijn. Je ook op die manier beetje een beeld van te doen bij de leerling.

Interviewer: Dat was ook al bij de middelbare school, leerling of bij de unie hbo studenten

Participant: Nee, ik ben dat bij de middelbare school leerlingen.

Interviewer: Oké.

Participant: Ja.

Interviewer: Ja, want ik weet dus dat ze wel veel scholen hebben, wel een studie markt, dat er ook met oud-leerlingen komen.

Participant: Ja.

Interviewer: Nou niet vertellen, maar beroep heb ik nog niet van gehoord.

Participant: Van nee, nee, waar een beroep of markt zegt ja, en dan gaat u dan een heel.

Interviewer: Beroepen heb ik nog niet van gehoord.

Participant: Nee, nee, we hadden een beroepen markt zeg maar., en dan hadden we een heel netwerk, zeg maar allemaal mensen die zich ooit hadden aangemeld of die hadden wet zelf actief benaderd. van wil je een, een middag of een avond bij ons komen vertellen. Nou, wat doe je en hoe? Hoe ziet dat beroep er eigenlijk uit? Wat doe je zo'n hele dag. En welke weg heb je bewandeld om daar uiteindelijk te kunnen komen? En leerlingen moesten dan ook een soort carousel doen en we hadden de hele school, elk lokaal hadden we wel iemand zitten en dan moesten ze gewoon ook dat ze verplicht naar een aantal en beroepen toe. Zeg maar om even te luisteren van hoe ging dat

Interviewer: Dat was ook een verplicht iets. Daar moesten de leerlingen ook heen.

Participant: Je moet het vaak toch wel verplichten omdat heel veel leerlingen anders niet heen gaan. Dat past wel bij het tienerbrein heb ik die die die prevontrale cortex is nog niet goed ontwikkeld. Dus dat betekent dat de leerling, als je zegt met belangrijk dat je daar naartoe gaat, dat is voor je keuze later. Ja, dan zeggen leerlingen, maar dat zal dan wel he dat dat dat is dan zo ver weg, dat zie ik wel en juist door verplicht te stellen, dwing je leerlingen toch daar over na te denken, in ieder geval, nou ja, daar iets mee te doen.

Interviewer: Dus verplicht is dan wel makkelijker.

Participant: Ja, ja, ik denk dat dat ook verantwoordelijkheid is van de school om leerling wat school aan te bieden en dan te zeggen tegen leerlingen van ja, dat hort erbij, dus dat moet je doen.

Interviewer: Ja, oké, ja, maar goed, dan heb ik die vraag gehad. Dan heb ik nou iets meer vraag over inhoudelijk stof, van middelbare school en ook van de universiteit. Dat is gewoon eigenlijk gewoon met curriculum en de dat werkelijke studie, dus niet specifiek voor een studie, maar gewoon in het algemeen, zover u het weet.

Participant: Ja, ja, ja, goed.

Interviewer: Dus als eerste, hoe heeft u ter via, zeg maar, hoeveel weten u over de verschillen tussen universiteit educatie, hogeschool, educatie en middelbare school educatie? Wat is uw ervaring daarbij?

Participant: Nou wat weet ik ervan! Ik heb natuurlijk zelf, ik ben zelf leerling geweest, ik heb zelf gestudeerd aan de universiteit, hé, dus ik heb die ervaring heb ik, maar die is wel weer van dertig jaar geleden

Interviewer: Ja.

Participant: En dat is 1. De tweede is. Ik ben natuurlijk meer werkzaam, in mijn leven heb ik heel veel te maken gehad.

Interviewer: Ja

Participant: Nou ja, met de universiteit, ik heb ook een adviesraad gezeten voor de scholierenacademi van universiteiten. Ik heb ook in het bestuur gezeten van expeditie Noord en dat is een organisatie die leerlingen begeleidend ondersteunt, die het eerste jaar vastlopen en die dan nou een traject ingaan om dat opnieuw te ontdekken. Wie ben ik eigenlijk en wat? Welke studie past het beste bij mij? Ja, ik heb in het bestuur gezeten, heb ik jarenlang gedaan, dus zodoende weet ik er best wel wat van.

Interviewer: Ja.

Participant: He, wat er gegeven wordt! Nou, als je dan kijkt naar de verschillende opleidingen, dan is er best nog een verschil in qua opleiding. Hé, je ziet bijvoorbeeld bij geneeskunde, dat weet ik ook vanwege mijn dochter die dat studeert ja, dat is echt studeren aan de hand van hé een cases die je leert, dus je hebt een bepaald, je hebt een patiënt, die heeft een bepaald ziektebeeld

Interviewer: Ja.

Participant: Zoek dat nou maar eens uit wat voor ziekteer bij pasten pak dan ook de theorie d'r bij. Ja, hé, dat is dat is een andere benadering dan bijvoorbeeld de geneeskunde opleiding in België die gewoon jou een pil geeft, een dikke pil geeft, een heel boekwerk zeg maar, en je moet gewoon anders dan bestuderen, he wat er is. En dan een andere manier van werken. Ja, je werkt vanuit de praktijk en dan beredeneer je terug zeg maar welke theorie hoort daar in feite bij? Je ziet ook qua de economische wetenschappen, dat het vaak nog wel een beetje op een op een deductieve manier is. Hé, dat docent die doceert ja, de leerlingen moeten toch schrijven en en verwerken. En dan heb je vaak nog wat werkcolleges waarbij in groepjes wordt gewerkt. Op die wijze en bij bijvoorbeeld bij de creatieve vakken zie je bijvoorbeeld door de kunst, wetenschappen of op de talen kant, waarmee dat er veel meer praktisch wordt geoefend, zeg maar aan de hand van ook weer praktische opdrachten, leer je leerlingen eigenlijk de taal wordt binnen geleid en op die manier daarmee oefent en als ik dat dan vergelijk met de middelbare school, dan vind ik dat een heel aantal middelbare scholen, toch wel heel erg ouderwets zijn in hun systeem.

Interviewer: Ja,

Participant: En wat bedoel ik met ouderwets, dat betekent de docent die vertelt, een leering die consumeert en aan de hand van een dat, aan't einde van een periode wordt allemaal een toets gegeven, dus in feite summatief toetsen betekent dat, en in plaats van van formatief toetsen, waarbij leerlingen een veel meer aan de hand van een portfolio laat zien dat die de stof beheert.

Interviewer: Oh ja!

Participant: En dat zie je wel veel meer bij HBO's en ook bij de universiteiten dat er vaak veel meer met portfolio's worden gewerkt, waarbij de leerling moet aantonen dat je gewoon de stof, nou ja, onder de knieën heeft, dat ie dat gewoon begrijpt en daar ook iets mee kan doen. Ja.

Interviewer: Ja dat is inderdaad wel herkenbaar ook

Participant: Oh ja mooi.

Participant: Het verschilt natuurlijk wel heel erg per plek en studie.

Interviewer: Ja, en zou dat dan ook moeten zichtbaar moeten zijn, zeg maar per richting hoe moet er kenbaar gemaakt worden wat voor soort onderwijs je krijgt?

Participant: Ja, ik vind dat echt een verbeterpunt voor zowel universiteit, als HBO zijn. Dat ze dat veel duidelijker maken, aan de aspirant leerling die nu nog op een middelbare school zit van ja, als je zo'n studie gaat doen, dan is dat de manier waarop en gestudeerd wordt zeg maar op de vervolgen opleiding. Past dat bij jou, is dat, jouw manier van doen en wat ik net vertelde met geneeskunde. Het systeem in België is echt totaal anders, als het systeem wat ze nu in Groningen hebben. Ja, dat moet wel bij je passen en en ik vind dat de leerling dat van tevoren goed moet weten om te voorkomen dat die het eerste jaar vastloopt of teleurgesteld raakt. En dan denkt van ja, dat is helemaal niks, dit dit is, is niet mijn stijl van leren, zeg maar.

Interviewer: Ja, dat is ook de manier van leren goed duidelijk maken.

Participant: Ja, zeker, ja. Maar dat, dat vinden studenten het eerste jaar ook heel erg lastig. Die hebben dan toch onvoldoende geleerd op de middelbare school. Maar dat betekent op de universiteit grote hoeveelheden stof op een andere manier, met langere semesters om dat op te pakken en dat onder de knie te krijgen.

Interviewer: Dus dan zou het dus ook vanaf het middelbare school oogpunt goed zijn om te communiceren.

Participant: Ja.

Interviewer: Maar hoe zou bijvoorbeeld een andere manier van lesgeven daar verschil in kunnen maken?

Participant: Hmm goede vraag, ik vind echt dat ons systeem, onderwijssysteem is vaak nog veel te veel klassiek. Wat ik net vertelde. He, je krijgt les, acht weken, na acht weken heb je een toets, zeg maar. En dan heb je vier toetsweken bijvoorbeeld in een jaar in de bovenbouw.

En dat doen ze ook summatief toetsen. He je toetst met een opdracht, dan komt daar ook een cijfer uit. Dan krijg je een 7 komma 1. Maar wat zegt een 7 komma 1. Ja, dat is hoger als een 7 komma 0. Maar wat zegt dat eigenlijk die 7 komma 1. Hé, en als je formatief toetsen hebt, dan ga je, laat je leerling op een andere manier meer passend bij de leerling zelf he, zodat je kan laten zien dat hij Engels goed kan spreken of goed, goed kan schrijven of goed kan lezen of dat die economische begrippen kent, maar ook weer toe te passen. Dan geef je veel meer vrijheid aan de leerling om op z'n eigen manier te laten zien dat ie de stof kan beheersen. En terwijl wij nu vaak alle leerlingen op een bepaalde manier door die mal heen drukken op weg naar het eindexamen. Ja, nou, ik denk, ik zou dat fijn vinden en goed vinden dat leerlingen daar meer vrijheid in krijgen en dat ook die toetsdruk eraf gaat en dat je nou leerlingen zelf de mogelijkheid laat zien. Van nou] ik, ik beheers de stof, ik kan de stof toepassen.

Interviewer: Ja, dus dat is op een andere manier toetsen.

Participant: Ja, en ook meer verantwoordelijkheid aan de leerling geven zodat die ook meer leert om echt te plannen en daarin keuzes te maken, zodat die, als je strak op de universiteit zit of op het HBO ,en de periodes zijn veel langer dat ik dat ook veel beter aan kan.

Interviewer: Oke, ja, maar hoe zou dat dan aangepast moeten worden? landelijk of juist per school?

Participant: Ja, op zich zou het per school kunnen, want ik vind ook wel mooi dat er een keuzevrijheid is voor voor ouders en leerlingen. De ene school die doet het traditioneler en de andere school is wat meer vrij. Zeg maar nou, ik vind het prima dat daar keuzemogelijkheden in zijn. Maar ondertussen is ook best wel heel veel onderzoek geweest waarin laat zien, bijvoorbeeld je hebt een hele bekende onderwijs guru die, dat is John Hetty en die heeft echt heel goed onderzocht: Wat is nou de meest effectieve manier van feedback geven aan een leerling? Dan moet je voorstellen: op het moment dat je een toets maakt voor bijvoorbeeld scheikunde, en de leerling krijgt een blaadje terug, en daar staat een 7 komma 1 op en de leerling die ziet in de kantlijn wat die fout heeft gedaan, dat is met rood is dat aangewezen en hij ziet dan, dat heeft dan uiteindelijk zoveel punten opgeleverd en die zoveel punten is een 7 komma 1. Ja, nou, hij heeft heel veel onderzoek gedaan en daaruit blijkt dat die manier van eigenlijk feedback geven vanuit de docent naar leerling buitengewoon weinig effectief is. De leerling ziet dat en denkt 7,1 klaar.

Interviewer: Ja.

Participant: Thats it dus het het het leren op dat moment stopt bij de leerling, want hij heeft een 7.1

Participant: weinig effectief is, een leerling ziet die zeven komma 1 en denkt klaar.

Interviewer: Ja.

Participant: Thats it, dus het het het leren op dat moment stopt bij die leerling, want hij heeft 7 komma 1 en 7 komma 1 is voldoende. maar een 7 komma 1 betekent ook dat als je terug redeneert van een tien, die 2 komma 9 hé, dat cijfer 2 komma 9, zeg maar, en dat beheerst ie niet, dat is een onderdeel die ie niet beheerst.

Interviewer: En daar dan niet over nadenkt

Participant: Daar denkt ie ook niet meer over na, hé, en hij denkt ook niet over na of of het misschien wel anders of beter had gekund. Nou, dat is wat hetty eigenlijk heeft laten zien: dat je leerlingen vaak op een andere manier veel beter feedback kunt geven, waarbij je veel meer op het proces gaat zitten. He dus hoe een leerling leert hoe een leerling het aanpakt, hoe hij de stof eigen maakt en daar feedback op geeft op geeft als docent e de kritische vragen over stelt. Van hé, jij worstelt met een bepaadle som en je denkt dat zo te willen aanpakken. Waarom denk je dat dat een goede manier is, dat je die som gaat zo gaat oplossen? Nou, zo en zo en zo, oké, maar er zou misschien een andere manier zijn. En dat je dus veel meer in gesprek gaat met die leerling, over het proces. Het proces om te komen tot de oplossing van het probleem en het summatief toetsen richt zich veel meer op een eindproduct zeg maar. Dus de toets en het formatief toetsen richt zich veel meer op het proces van hoe een leerling leert. En daar feebakc op geven, blijkt vele maal effectiever te zijn. Alleen dat doen we niet in het onderwijs. Dat heeft te maken met de klassen zijn vaak te groot, leraren hebben te grote druk.

Interviewer: Oh ja.

Participant: En de docenten komen daar niet aan toe om dat soort dingen te doen. Ik denk ik zal wel willen, maar hoe doe ik ook met 30 kinderen in m'n klas en ik moet ook nog orde houden.

Interviewer: Ja.

Participant: En ik heb niet alleen deze klas, maar ik heb nog, ik heb nog vijftien andere klassen. Dat is echt een grote stapel toetsen die ik al moet nakijken. Ja, dat lukt me niet. Daarmee zit het systeem klem.

Interviewer: Ja dus de druk ligt eigenlijk bij de docenten.

Participant: Ja, en docenten ervaren daardoor niet de ruimte om even goed na te denken hoe ze het onderwijs op een andere manier zouden kunnen inkleden. waarbij je de mate van instructie en feedback geven veel en vele maal effectiever zou kunnen.

Interviewer: Ja, dus dat ze, wat zou dan een goeie oplossing daarvoor zijn?

Participant: Ik denk dat een goeie oplossing zou kunnen zijn dat de klassen kleiner worden. Daar begint het mee dat docenten veel meer gebruik maken van wetenschappelijke inzichten, van wat helpt nu echt? He, wat zijn bewezen, effectieve manieren van instructie en van feedback geven.

Interviewer: ja.

Participant: Ik zie dat te veel docenten nog eigenlijk gewoon doorgaan in het ouderwetse systeem van ik leg wat uit, kinderen kunnen vragen stellen en over acht weken is een toets, de toets kijk ik na, dan heb je een zeven komma 1.

Interviewer: Ja

Participant: Dat systeem en dat is niet effectief en dat docenten leren, dat begint ook bij de lerarenopleiding van wat zijn wel bewezen, effectieve manieren om les te geven, feedback te geven, dat toepassen in hun lessen. Waarbij ik denk ook belangrijk is, hé, dat kijk, nu is het zo in de middelbare school dat en je hebt een lesuur van 50 minuten, dan ga je weer naar de volgende les en dan ga je weer naar volgende les staan, heel veel wisseling zit daarin

Interviewer: Ja

Participant: En ik zou het juist heel goed vinden dat er meer rust komt. Dat je zegt: we hebben een ochtend, hebben we Engels of hebben we economie.

Interviewer: Ja.

Participant: En dat je dan veel meer met het proces bezig kunt zijn en daarmee ook wat meer ondergedompeld wordt in het vak en de docent ook beter dat kan begeleiden.

Interviewer: Dus eigenlijk automatisch al blokuren instellen.

Participant: Ja, eigenlijk wel, het geeft rust in de school, het geeft rust bij de leerlingen, het geeft rust bij docent, want je hoeft niet elke keer te wisselen op te starten. Wat voor een docent ook erg vermoeiend is. Want als je acht klassen op dag had, ik kan uit ervaring spreken daarin. Dan heb je dus acht start momenten met een klas en dat startmoment moet goed zijn, want je wilt rust hebben in je klas, je wilt, je wilt dat kinderen allemaal tot hun ontplooiing kunnen komen. Nou, dat is heel pittig, dus na acht startmomenten ben ik echt wel even af, zeg maar dan ben je moe honderd procent, en dan moet je nog gaan nakijken.

Interviewer: Ja

Participant: Dus.

Interviewer: Dus dat zou ook vermoeiender zijn dan zeg maar dat je, als je dan acht klas hebt gehad, dan ben je om drie uur klaar, dan ben je dus dan tot vier of vijf, ook als nog steeds bezig

Participant: Ja zeker wel, misschien wel nog meer.

Interviewer: Oké, en zou dat wat u net zei over bijvoorbeeld kleinere klassen en dat er een soort van een andere manier van feedback is hoe zou dat dan ook toepasbaar zijn op hoger onderwijs?

Participant: Ja, maar kijk wat he, wat John hetty heeft onderzocht, geldt eigenlijk voor elke student of het nou een leerling is op de middelbare school, maar ook zeker op op een universiteit,. Met ook professoren hoogleraren, universitair docent, ook op die manier leren om op een andere manier feedback te geven, wat meer met portfolios te gaan werken en leerlingen ook meer ruimte te geven, zeg maar om zelf te bewijzen, zelf te laten zien dat ze dat stof goed beheersen. Ja.

Interviewer: Dus hoe zou dat dan passen bij de grote groepen in universiteiten en hoge scholen?

Participant: Kijk, natuurlijk kun je nog steeds wel hebben dat je dat je hoorcolleges hebt voor zeshonderd man, dat kan. Maar dan moeten daarnaast, nou, de kleine werkcolleges en de begeleiding zeg maar, die moet daarnaast staan, want je weet je ook niet of leerlingen het heeft opgepakt en heeft gesnapt en en het goed verwerkt, zeg maar.

Interviewer: Dus dat mogen ook geen grote klassen zijn.

Participant: Nee, dat, dat is niet goed.

Interviewer: Oké.

Participant: Ja.

Interviewer: Ja, dus kleinere klassen

Participant: Ja, alleen een nadeel is dat kost een hoop geld. Hé, je hebt niet. Dan heb jij een dure studie, omdat je dus in verhouding in de verhouding docent, student zeg maar ja, die ratio is dan klein en dan is het duurder.

Interviewer: Zou dat dan ook in bijvoorbeeld, als we meer begeleiding moet zijn voor leerlingen of meer werk, zou dat dan ook realistisch zijn voor de hoeveelheid geld die in het onderwijs wordt gestopt?

Participant: Op dit moment niet

Interviewer: Nee.

Participant: Het wordt wel beter. He je ziet wel, dat. Hoe meer er nagedacht en hoe kunnen we zorgen voor goed onderwijs? Zeg maar zo dat leerlingen effectiever leren. Je ziet bijvoorbeeld nu ook wel steeds meer zorgen over nou bijvoorbeeld, Maar nu de de hoofdinspecteur van Pieter onderwijzen die zegt: van leerlingen die lezen niet meer goed, ze rekenen niet meer goed, die vaardigheden gaan achteruit. En hetzelfde geluid hoor je eigenlijk op middelbare school.

Interviewer: Zeker.

Participant: Van van ja, die die die basisvaardigheden gaat niet goed, nou, dat vind ik dan moet je er over nadenken hoe wij ons onderwijsstelsel gaan aanpassen, gaan veranderen, zodat ja, leerlingen die vaardigheden wel goed beheersen, hé dat en ook de kennis wel goed beheersen.

Interviewer: Ja.

Participant: Dus dat moet over een aangedacht worden.

Interviewer: Ja, dus ook voor ook wel echt op een landelijk niveau.

Participant: Ja. Vind ik wel .

Interviewer: Dus bijvoorbeeld en er zijn ook dan de kernvakken die dan bijvoorbeeld heel erg belangrijk zijn en dat soort dingen van nederlands-engels wiskunde zou dat dan ook vooral moeten veranderen, of ook echt alle andere vakken.

Participant: Ik denk het goed is dat nederlands-engels-wiskunde op zich kernvakken zijn.

Interviewer: Ja.

Participant: Opzich is daar denk ik niks mis mee

Interviewer: Nee.

Participant: Maar kijk de didactiek, dan heb je het over didactiek dus hoe breng je het vak eigenlijk bij, zeg maar bij het kind. Ik denk dat dat, of het nou voor Nederlands, Wiskunde of Engels is, of natuurkunde of scheikunde. Ik denk dat het goed is om daar naar te kijken en die dingen die ik net noemde, he de feedback geven en dat soort zaken. Dat geldt voor al die vakken.

Interviewer: Ja.

Participant: Ja, alle vakken, wat dat betreft.

Interviewer: En u zei natuurlijk al wel dat dat op sommige manier van leren nog wel een beetje ouderwets is past het dan ook, past het in het systeem dan nog wel goed bij de wereld van nu?

Participant: Nee dat denk ik niet.

Interviewer: Waar zou dan meer een nadruk op gelegd moeten worden?

Participant: Ik vind ook wel creativiteit, dat dat leerlingen niet alleen maar opgeleid worden volgens de kennis economie. Daar wordt heel veel nadruk gelegd op kennis en kennis werkingen maar het is ook heel belangrijk dat leerling zich ontwikkeld als mens

Interviewer: Ja.

Participant: Dat ie creatief is en dat die zich kan uiten dat er ruimte is voor de persoonsvorming van een leerling. Want dat maakt uiteindelijk ook wat voor burgers we in Nederland hebben, he de de mensen die zich niet kunnen uiten, niet goed met elkaar in dialoog kunnen gaan. Eigenlijk heb ik het dan over burgerschapsvorming hé. Want dat, ik denk dat dat heel erg belangrijk is, want dat vraagt ook de huidige wereld. De huidige wereld, dat we zo netwerken, ook internationale contacten. We moeten het hebben van overleg, dialoog gaan met mekaar, dat is zo ontzettend belangrijk, juist in deze tijd met dictators en auto cratie en dat soort dingen. Dat ik denk van jongens juist met elkaar in dialoog kunnen gaan, is heel erg wezenlijk. En leerlingen moeten dat op een lager school, middelbare school, ook studentenleven moeten ze dat leren.

Interviewer: Dus meer van het leven in het onderwijs.

Participant: Ja, dat is inderdaad wat ik bedoel.

Interviewer: Ja, dus bijvoorbeeld een vak als maatschappijleer zou dan iets groter moeten worden?

Participant: Nou hoeft niet groter, wel anders. Ik denk maatschappijleer, is is tot nu heel vaak een vak waarbij het gaat gewoon om kennis van: de kennis van de maatschappij, het rechtsstelsel wat we hebben in Nederland, hoe dat allemaal werkt.

Interviewer: Ja.

Participant: Maar ik denk het ook kunnen toepassen, dus dat er veel meer ruimte is, dat leerlingen met elkaar in dialoog gaan, dat ze respect gaan tonen voor elkaars meningen, dat ze goed zich kunnen verplaatsen in een andermans meningen en dat dat veel meer geoefend wordt. Dus niet alleen de kennis, maar ook het oefenen daarmee.

Interviewer: Nou ja, dus dat zou bijvoorbeeld in een vak als godsdiensts ook heel relevant zijn.

Participant: Ja dat is inderdaad een goed voorbeeld.

Interviewer: Dus dat zou misschien, hoe belangrijks het leren ook voor over andere culturen dan ook?

Participant: Ja ik denk dat dat cruciaal is en je, en je merkt dat ook dat juist als als nou het woordje xenofob betekent alles en betekent eigenlijk dat mensen wat wat vreemd is of wat anders is, daar hebben ze een soort weerstand tegen. Met alle gevolgen verdienen. Zo ontstaat discriminatie en ontstaat racisme, of mensen zetten zich af tegen andere landen, terwijl ik denk van ja, juist leren kennen van andere culturen is zo ontzettend belangrijk om met een open blik naar andere mensen en andere landen en cultuur te kijken, dat is iets wat er wereld nodig heeft. Nou, leer kinderen dat in hun lager schooltijd en in hun middelbare schooltijd

Interviewer: Dus dat moet ook op de lagere school al toegepast worden

Participant: Dat vind ik wel, ja, jong geleerd, oud gedaan.

Interviewer: Ja, dat dat gewoon genormaliseerd wordt. Nou ja, oké, Ja, ook nog even een klein stukje over liberale educatie, dus ik weet niet of u precies weet wat het is.

Participant: Nou niet precies ik weet niet wat jij er exact mee bedoelt, dus misschien goed om dat beeld even te schetsen.

Interviewer: Daarom vraag ik het ook even. Nou wat ik er precies mee bedoel, is eigenlijk een systeem wat zich focust op een iets bredere educatie. Dus niet een heel erg gefocust op één specifiek iets, maar als je ook de cultuur, heel veel andere dingen daar ook nog bij pakt, zeg maar ook in een studie of ook vooral in bijvoorbeeld een profielkeuze dat er bepaalde vaste dingen zijn die altijd nog in de studie blijven zitten. Dus waar we nu bijvoorbeeld over cultuur hebben gehad, dat zou dat als één van die dingen, die dan misschien niet specifiek als vak, maar in alle vakken weer terugkomt dus dat idee van de wereld op dat moment en dan toegepast op een bepaald vak, dat is wat in principe, hoe het toegepast wordt. En ja, dat is in ieder geval het systeem waar hoe ik het definieer in mijn artikel. dus dat is eigenlijk liberale educatie, en dat houdt ook in dat er kleinere klassen zijn, dus Max 30 en er heel erg heel erg

gefocusd wordt op oké, wat kan ik er hierna mee doen? En hoe kan ik me in de wereld zetten, zo zeg maar, zodat ik gewoon goed voorbereid ben.

Participant: Ja.

Interviewer: Dat is het idee.

Participant: Ja.

Interviewer: Dus dat, hoeveel herkende u daar al van?

Participant: Ja, jawel, alleen de de koppeling aan een term liberale educatie zeg maar heb ik niet helemaal scherp, zeg, maar op zich. Het idee wat je nu vertelt, dat snap ik wel, ja, maar ik had het niet echt helemaal aan die term gekoppelt.

Interviewer: nee, het is ook een Engelse term eigenlijk hoor, dus dat snap ik wel. Ja, misschien is er in het nederlands ook nog gewoon een andere term voor, maar die weet ik dan zelf eigenlijk ook niet.

Participant: nee

Interviewer: Maar het idee is inderdaad zo. En zou dit bijvoorbeeld, wat vindt u van zo'n systeem? Hoeveel potentie zou daar in kunnen zitten?

Participant: Ja, ik denk het wel, alleen, je moet wel goed weten, dat nu ook de hoofdinspecteur van het primair onderwijs nu ook heeft gezegd, hé van een school moet niet te breed worden. Want dan krijg je op een gegeven dat er geen focus meer is. Dan leren de leerlingen van alles wat een beetje hapsnap zeg maar een beetje van dit, een beetje, dat een beetje van zus een beetje van zo maar ik denk wel gezien het feit dat de Nederlandse economie een hele open economie is, gezien het feit dat de globalisering alleen nog maar verder gaat. Gezien het feit dat je op mondiaal niveau steeds meer situaties krijgt van eigenlijk onbegrip en je krijgt steeds meer machtsblokken azie VS, Europa, Rusland en het begrip en respect voor elkaar wordt steeds minder. Je ziet ook in democratie of voorheen oude democratieën natuurlijk steeds meer polarisatie krijgt. Je krijgt ook, in Nederland zie je bijvoorbeeld bij politieke partijen, dat versplinterd en je hebt niet meer het oude midden, maar dat gaat steeds meer, ff extreem-links of extreem-rechts zeg maar ja, dat gaat alle kanten een beetje op. Dan denk ik dat het juist belangrijk is dat scholen plekken zijn waarin we met elkaar gaan kijken van oké, maar wat verstaan we onder democratie? Wat verstaan we onder een goede samenleving? Hoe doen we dat? Hoe praktiseren we dat? En maar ook dat principe voor cultuur voor drama voor dans kortom alles wat ja, wat hoort bij, ja, je dat kunt ontplooiën, van jou als een mens in de volle breedte en daar hoort ook religie en godsdienst bij. En christelijke scholen hebben we natuurlijk daar het bijzondere in, dat ze nou ook vanuit het christelijk onderwijs daarin willen zijn. Openbare scholen zouden wat mij betreft heel veel aandacht moeten besteden aan levensbeschouwing ja en e ook de godsdiensten moeten vertellen wat er allemaal is, al was het alleen maar om een begrip daarin te krijgen.

Interviewer: Ja, dus dan dat het vak godsdienst ook op openbare scholen best gegeven kan worden.

Participant: ja precies

Interviewer: dus dus wel echt ook dat al die dingen aandacht krijgen.

Participant: ja

Interviewer: Dus dat maar alsnog wel de specialisatie houden die leerlingen hebben.

Participant: Ja, de focus, he de focus op een leerling moet goed kunnen lezen. Hij moet goed kunnen rekenen, hij moet nou lezen, reken schrijven, dat soort aspecten, zeg, maar dat moet wel goed zijn. Want dat heb je toch nodig uiteindelijk voor de vervolgen opleiding, ook voor je baan.

Interviewer: Ja.

Participant: He dus het is focus, de kern moet goed zijn.

Interviewer: Ja

Participant: maar daaromheen wil je een breed aanbod, zodat je weet van ja dat ik uiteindelijk als wereldburger zeg maar goed in de maatschappij kan gaan staan.

Interviewer: Ja, dus is wel gewoon focus op wat erna komt.

Participant: Ja precies

Deel 6:

Participant: Ik, ik zou het goed vinden dat er veel meer een doorlopende leerlijn zou zijn

Interviewer: Ja.

Participant: Van de scholen en de universiteit en HBO's omdat nu nog vaak de overstap te groot is en dan ook voorleerling of de studenten, moet ik zeggen, studenten nog te veel als een cultuurschok ervaren. Eh wat ik vertel dat bijna 40 procent bij sommige studies die stopt of switcht van studie, ja, dat is een veel te groot percentage en dat moet anders.

Interviewer: Ja, er moet meer communicatie zijn in de manier waarop het, ja, zou bijvoorbeeld dit nieuwe systeem, zeg maar liberale educatie zijn, vooral University colleges nu op dit moment, maar het wordt wel steeds breder. Past dan de manier van waarop wij nu de middelbare school aanpakken, wel bij dat nieuwe, bij bij die andere aanpak.

Participant: Nou wel, als ze goed van elkaar gaan leren he, dat dat de middelbare scholen goed kijken, dan bijvoorbeeld bij een University college. Dan kijken van he, wat doen jullie precies? Ja, is dat effectief? Zijn leerlingen tevreden? Wat zijn de opbrengsten? En als ze dan zien, maar dat werkt eigenlijk heel goed en dat geeft heel veel plezier bij leerlingen en ze, ze stoppen niet, maar ze gaan eigenlijk wel door. Daar kunnen de middelbare scholen dan van leren door te zeggen van oh, hé, dat zijn bewezen, effectieve didactische aanpakken zeg maar op z'n universiteit

Interviewer: Ja

Participant: Daar kunnen wij op middelbare school ons voordeel mee o pdoen, dus moeten wij ook nadenken. Van hoe kunnen wij ons systeem veranderen?

Interviewer: Ja en zeg maar, kan, kan het ook op allebei goed aansluiten. Dat wat de middelbare school, doet

Participant: Ja, dat zou ik ideaal vinden

Interviewer: Of iets klassieker, maar ook op een iets moderner manier.

Participant: Ja, hoewel het op zich niet verkeerd is, dat er kijk dat er wat verschil is, echt niet erg. Dat is juist echt heel leuk. Dat is ook wel leuk, want je gaat nu echt naar de universiteit. En als het andere Hetzelfde zou zijn als een middelbare school, dan wel, nou ja.

Interviewer: Dan zit je d'r nog steeds, ja.

Participant: Jawel ja precies! Het is ook helemaal niet zo erg dat dat ergens een stap is, zeg maar dat ze ook zo op die manier ervaren, maar ik vind dat we veel meer van elkaar kunnen leren

Interviewer: Ja

Participant: Want uiteindelijk, of het dan primair onderwijs is, of voortgezet onderwijs of het vervolg onderwijs, het is allemaal kijken van hoe leert een mens, hoe ontwikkelt zich een mens jong en wat ouder en uiteindelijk nog een wat ouder. En die opvattingen zijn over het algemeen toch wel gelijk, hé, dus ik denk: doe er wat mee. Pak dat op.

Interviewer: Dus meer communicatie, tussen eigenlijk alle educatie wel maken. Ja, nou goed dat waren mijn vragen!

Participant: Oké.

Interviewer: Heeft u zelf nog vraag of iets wat je wilt zeggen?

Participant: Nee het was echt wel duidelijk, dankjewel!

Interview 4 school 2

Interviewer: Yes oké dus. Eerst heb ik nog iets van een paar kleine introductie vraagjes dus: wat doet u op de middelbare school? Wat is uw werk?

Participant: Ik ben docent Engels, en decaan van de atheneum afdeling drie tot en met zes

Interviewer: J en hoe lang doet u dat al?

Participant: Eh nou is twee jaar decaan bijna, en 20 jaar lesgeven

Interviewer: En heeft u die al die 20 jaar hier gewerkt?

Participant: Ja

Interviewer: Ah oke, en uw rol bij het helpen van de studenten naar de volgende stap is dus dat u een decaan bent

Participant: Op het huidige scenario wel ja

Interviewer: En wat was het daarvoor?

Participant: Nou ja, toen was ik leerjaar Coordinator en ik ben coach en mentor geweest. Ja, dan was het net wat anders, maar wij hebben die hier dus op deze locatie voor de decanen dat zijn tweede lijns decanen dus eigenlijk de mentoren en studiecoaches

Participant: Die nou ja begeleiden, het proces en de decaan die nou heeft dan gesprekken voor het geval dat een studiecoach en een leerling d'r samen niet uitkomen.

Interviewer: Ja, en een studiecoach wat doet die precies?

Participant: Eigenlijk is studiecoach hetzelfde als een als een mentor, maar die heeft dan niet een hele klas onder zijn of haar hoede, maar een aantal leerlingen.

Interviewer: Ja.

Participant: Ja, dus vandaar gewoon een andere term daarvoor

Interviewer: En dat is ook een leraar?

Participant: Ja, dat, dat is gewoon een vakdocent inderdaad, die daarnaast ook een aantal coachleerlingen heeft en die daarin begeleidt.

Interviewer: Helemaal duidelijk. Nou, dat was eigenlijk alles wat ik moest weten, vantevoren. Dus nou heb ik iets van vragen over specifiek dekenaat, over overgang. Wat is eigenlijk het eerste punt bij uw school, dat helpt bij leerlingen een geschikte opleiding vinden. Dus wanneer begint dat eigenlijk?

Participant: Nou, eigen het streven is eigenlijk om vanaf klas één in ieder geval al bezig te zijn met nou ja, een LOB programma dus.

Interviewer: ja.

Participant: Het hele proces van van studiekeuze en ja, dat is nu is het helaas, in klas één en twee is er niet veel aandacht voor, omdat er een decaan die ik dus uiteindelijk heb vervangen, in de bovenbouw met pensioen is gegaan. en, d'r is gewoon geen vervanging gevonden voor klas één en twee en ik had er ook geen ruimte voor. Dus eigenlijk het, het idee is om gewoon in klas één al met loopbaanoriëntatie en begeleiding te beginnen, naast ook een programma voor studievaardigheden, ik weet niet of je toevallig dat kent zo'n boekje gemaakt door de HBO's hier in het noorden met allemaal vaardigheden, presentaties geven, schrijfvaardigheid, keuzes maken, dat soort dingen en aan de hand daarvan hebben we ook een heel programma opgezet daarover met die studievaardigheden en dat zou dus ook meegenomen worden in het mentoraat programma vanaf klas 1.

Interviewer: ja.

Participant: En je noemde net (naam programma) wij hebben het programma (naam), ja, en dat is ook een online platform waar ze dus allerlei opdrachten en zo voor LOB maar dus ook voor die voor die studievaardigheden kunnen maken. En nou ja, dat was dus het streven, dat staat ook in ons, in ons beleidsplan maar ja, we zitten nogal in een roerige periode hier, met veel wisselingen, in het management en zo ook. Dus ja, dat komt dan niet helemaal goed uit de verf, maar zoals het er nu wel voor staat is

Interviewer: ja

Participant: Dat is dat we dus vanaf klas drie een nou ja best breed programma hebben voor voor alle leerlingen in klas drie voornamelijk, bekijken we de profielkeuze natuurlijk, die dan gemaakt moet worden. Nou en dan gaan we dus ook uit van opdrachten, van jezelf ook leren kennen. Wat vind je belangrijk? Je normen en waarden? Wat zijn je sterke punten, zwakke punten. Dus je gaat jezelf goed leren kennen. Wat wil je later en aan de hand daarvan ook dan die keuze maken. En dan is het het belangrijkste: wat kan ik goed en wat vind ik leuk

Interviewer: Ja

Participant: Ja, en daarna nog eens een keertje van oh: ik wil dokter worden en ja, je, het belangrijkste is hier gewoon dat je een diploma haalt en het zou mooi zijn als je precies het goeie pakket en zo al hebt. Maar nou, ja, ik noem het niet voor niks dat dokter worden. Ieder jaar zijn er weer heel veel leerlingen die dan ng of nt kiezen, want dan kan je alles nog worden. En dan kan ik geneeskunde gaan doen. Ja, terwijl we dus weten van ja, dat geneeskunde, dat is nou ja, heel moeilijk.

Interviewer: Ja

Participant: Om daar tussen te komen

Participant: Dus we proberen altijd nou ja, ze daarvan weg te krijgen, en ook inderdaad, dan kan ik alles nog. Ja, je hoeft niet alles te kunnen.

Participant: Je moet doen wat je leuk vindt, dus daar zijn we nou heel erg op aan het inzetten. Nou ja, dus derde klas, profielkeuze en dan vanaf de vierde klas, gaan we oriënteren voor atheneum ook nog wil ik havo of wil ik HBO of wil ik wo gaan doen en wil ik uit huis of niet? En nou, dat soort dingen, en dan gaan we hé in atheneum vier, gaan we naar Groningen voor de college carrousel bijvoorbeeld, en we halen in atheneum vijf rug studenten hier voor de studiekeuze workshop

Participant: nou ja, inderdaad, die bezoeken aan de campus doen we, om ze maar zo veel mogelijk ook te laten, nou ja, beleven, hé. We gaan ook naar de NHL voor de studievoorlichting iedere Oktober.

Interviewer: Ja die waar allerlei hogescholen en universiteiten heengaan

Participant: Ja en gelukkig, dat was nog even de vraag of het wel door kon gaan, want d'r ging een hele belangrijke medewerker, administratief medewerker ging weg. En nou, ja, het was dus spannend of daar wel vervanging voor gevonden kon worden. Maar dat is nou gelukkig wel gebeurd, dus daar gaan we dan ook heen. En met havo gaan ze naar Groningen, voor de Hanze experience bijvoorbeeld. En ja, nou ja, dus we proberen en nou algemene dingen te organiseren. Maar uiteindelijk is natuurlijk het belangrijkste dat zo'n leerling erachter komt wat voor hem of haar nou echt belangrijk is. En daarom hebben we dat droomloopbaan, programma dus met allerlei opdrachten die ze gewoon zelf in moeten vullen, bespreken met hun mentor of coach, en ja d'r dan uiteindelijk uitkomen van: Oké en wat past nou bij me en wat wil ik? En dan uiteindelijk de studiekeuze

Interviewer: Ja, oké, dus dat begint eigenlijk een beetje bij de profielkeuze ja, en wanneer moeten ze die echt maken?

Participant: ik heb nou net wat leerlingen hier die als laatste nog een wijziging door wilden geven, dus deze week is echt, het is het helemaal afgerondt.

Interviewer: Ja.

Participant: Maar we zijn daar al, nou ja, sinds Maart mee bezig

Interviewer: Ja

Participant: Om het allemaal binnen te krijgen

Participant: En ja, eigenlijk, sinds November hebben we de eerste bijeenkomst er over gehad, ook met de ouders. Dus voorlichting daarvan, dus eigenlijk het hele derde jaar, staat wel in het teken van: oké uiteindelijk moet die keuze gemaakt worden.

Interviewer: En kunnen ze dan daarna ook alsnog wisselen?

Participant: Nou ja, dat was dus tot deze week was d'r dus ruimte om nog te schuiven. We krijgen natuurlijk straks wel nog de overgangsvergaderingen en stel dat er dan toch naar voren komt van nou, we vinden het toch echt niet zo'n goed idee dat deze leerling wiskunde-b kiest. Bijvoorbeeld, ja, dan kunnen we altijd nog kijken van hé, misschien moeten we toch in overleg gaan en zeggen: ja, het zou toch beter zijn om een andere keuze te maken? Als ze dat niet willen, dan laten we dat ook zo. Maar wij willen gewoon goed adviseren. En als een

leerling zegt ze van ja, maar ik wil toch perse, en ik kan het wel, of ik ga wel bij les volgen. Nou ja, dan wil het wel gezegd hebben zo van nou, het lijkt ons beter, van niet, maar uiteindelijk kiest een leerling gewoon zelf.

Interviewer: oh ja, dus het is een advies en niet perse verplicht

Participant: Het is niet een bindend advies.

Interviewer: Ja.

Participant: We zijn er wel vrij goed in geworden om goed advies te geven. Maar ja, als een leerling toch zegt zo van nou, ik wil dat perse, ja, dan geven we daar op zich wel de ruimte voor.

Interviewer: ja, helemaal duidelijk en u had het dus over (naam programma). Ja, wat voor soort opdrachten zitten daar dan bijvoorbeeld in?

Participant: Nou bijvoorbeeld kwaliteiten lijsten ,wat past goed bij jou? haal eens uit deze lijst van nou zeg 30 kwaliteiten de vier die het meest bij jou passen. Wat denk je dan? En dan maken we dan ook de koppeling naar naar de profielen van wel, wat denk je welk profiel het beste bij jou past en ook praten met je ouders of mensen om je heen. We hebben bijvoorbeeld ook, dat kon dit jaar helaas niet doorgaan wegens Corona maar dat is een soort speed date avond hebben, dat je dus ja met verschillende ouders, van klasgenoten dan spreekt, zo van he: wat is uw beroep? Welke studie heeft u gedaan? Welk profiel had u daarvoor? Dus nou ja, echt gewoon ontdekken van nou, wat zijn de mogelijkheden? Wat past dan het beste bij mij? En dus dat is een beetje de focus van klas drie.

Interviewer: Ja, precies, en hoe vindt u het tijdpunt voor de profielkeuze in klas drie?

Participant: Nou ja, sommigen, die vinden het gewoon heel erg lastig, ook om te weten van welke kant ze echt op willen. Maar ja, dat je moet toch ergens een keuze maken. En ja, voor een heleboel is het ook wel een soort van opluchting dat ze vakken die ze gewoon echt niet liggen, op een gegeven moment ook achter zich kunnen laten.

Interviewer: Ja

Participant: Voordat het al te moeilijk wordt zou ik maar zeggen. Ja dat is de onderbouw, het is gewoon nog te doen voor voor iedereen die het niveau heeft. Maar ja, als je in de bovenbouw komt, dan ga je toch zoveel dieper nog die stof in. En ja, dan is het wel goed om daarvoor gewoon de keuze gemaakt te hebben.

Interviewer: oké, dus de derde is wel echt een plek waar dat handig is?

Participant: Ja, ik denk het wel.

Interviewer: Duidelijk! en nou de profielkeuze die is inderdaad nou wat duidelijk

Interviewer: En dus vanaf de vierde gaan ze echt kijken naar studiekeuze.

Participant: Ja.

Interviewer: En wat is daar dan echt? Wat is in de vierde de grootste focus daarvan?

Participant: Nou eigenlijk oriëntatie!

Interviewer: Ja.

Participant: Dus en misschien nog ter aanvulling, wij geven na periode één in atheneum en vier ook nog een mogelijkheid om eventueel één vak te switchen. ja, stel dat je bedrijfseconomie hebt gekozen, bijvoorbeeld wat niet wordt aangeboden in de onderbouw, maar je denkt toch zo van: nou, misschien is wel een goed vak van mij en je begint erbij en je denkt oh, nee, toch niet, dan moet er een mogelijkheid zijn om toch ook nog te switchen, dus dat kan dus na periode één nog komt ook wel eens voor dat ze echt van profiel willen switchen. En dan zijn er meestal meerdere vakken bij betrokken. Dus dat wordt dan wel pittig en daarom zeggen we ook gewoon na tot toetsweek 1 is de enige mogelijkheid. Ja, anders dan nou ja, gaat het jaar eigenlijk verloren. Dus dat hebben we nog wel ingebouwd en verder, in atheneum vier is het zo dat ze nou, ja, dus inderdaad een keertje naar de rug gaan, hier een keertje naar de campus gaan. Nou, ze doen nog wat opdrachten, we hebben nog een test bijvoorbeeld, de vezelte test dus sector oriëntatie test is dat. Dat ze gewoon een beetje weten van oké, ik zit nou in dit profiel

Interviewer: Ja

Participant: Wat kan ik daar dan mee en wat zijn dan de belangrijkste dingen.

Interviewer: Ja wat kan ik dan

Participant: En ja en een open dag doen ze ook sowieso in atheneum vier.

Interviewer: Oké, en moeten ze zelf kiezen, ff gaan ze daar met de hele school heen?

Participant: Nee, ze mogen dan zelf kiezen, want dat is gewoon heel individueel. Van: wil je perse in het noorden blijven of wil je ergens anders heen? Dus dan mogen ze echt, hé, die studievoorzichting dat gaan we met z'n allen doen. De college carousel doen met z'n allen en campus frysland doen we met z'n allen, en de open dagen mogen ze zelf invullen.

Interviewer: Oke ja, dus dat is in de vierde al eentje en moet ze daarna ook nog?

Participant: Ja, zeker dus in atheneum vier moeten ze d'r één. In havo vier moeten ze d'r twee, omdat dat natuurlijk het voor eindexamenjaar is. In atheneum vijf gaan ze naar twee open dagen verplicht en in havo vijf nog één, en in atheneum zes gaan ze ook naar één open dag en een meeloopdag dus dat is nog weer specifieker bij die ene studie met een student meelopen voor een dag, en dat is dus voor atheneum zes.

Interviewer: Ja, ja

Participant: Dat zijn de verplichte dingen.

Interviewer: Oké, dus dat zijn alle dingen die ze dan moeten doen. En heeft u ook bijvoorbeeld of u of dan bijvoorbeeld de studiecoach ik weet niet precies hoe dat werkt, ook elk jaar een gesprek met de leerling of gebeurt dat dan weer niet.

Participant: Ja, het is sowieso de bedoeling dat LOB iedere keer terugkomt als een mentor een gesprek heeft met een leerling. En we hebben hier ook twee keer per jaar een driehoeksgesprek dus dat is mentor, leerling en ouders, of één van de ouders. Alleen in het eindexamenjaar doen we dat één keer en dan, het tweede gesprek is dan alleen met de leerling. en nou, ja, dan hoort LOB een vast onderdeel te zijn. In de vierde misschien niet-direct aan het begin, want dan zitten ze eigenlijk net in hun gekozen profiel. Maar nou ja, daarna wel, want het moet eigenlijk een proces zijn, wat onderhouden wordt en dat het niet op het laatste moment allemaal nog een keertje moet gebeuren. En dus dat is een beetje de insteek

Interviewer: en heeft u ook eindgesprekken met de leerlingen als decaan?

Participant: nee de mentor doet dat ook. Dus het laatste driehoeksgesprek zou ik maar zeggen, dat is ook meteen het LOB eindgesprek eerder hadden we dus, waren die losgekoppeld was gewoon een LOB eindgesprek het enige onderdeel van dat gesprek. En nu is dat eigenlijk samengevoegd met dat laatste driehoeksgesprek zou maar zeggen. Dus maar dat doet dus allemaal de mentor dat en ik ben dus voor, nou ja, als ze echt vastlopen of d'r niet uitkomen of wat.

Interviewer: Er staat eigenlijk eerst de mentor en als het dan toch niet lukt dan bent u er.

Participant: Ja, dus de mentor is de eerste lijns decaan en wij zijn dus de tweede lijns.

Interviewer: Dus de mentor heeft daar ook best wel veel controle over.

Participant: Ja op zich, de leerling moet natuurlijk dingen doen, maar de mentor is de eerste gesprekspartner dus en wat dat is gewoon heel erg belangrijk dat je daar aandacht aan blijft geven en dat zo'n leerling dusduidelijk maakt van: oké, ik heb dit allemaal gedaan of ja, misschien kan die dat wel niet duidelijk maken. En dan kan een Mentor, zeggen zo van: nou, het is wel belangrijk dat je doorgaat met dat proces.

Interviewer: En hoe gaat dan de communicatie tussen u en de mentor?

Participant: Nou ja, dat is meestal tijdens teamvergaderingen dat we d'r nog eventjes aandacht aan geven, maar ook heel veel via de mail. En we hebben natuurlijk het leerlingvolgsysteem hé, wij werken met (programma) hier, dus dan heb je de logboeken.

Interviewer: Oh ja die ken ik wel.

Participant: Ja, die houden we, die hou ik dus bij van de atheneum afdeling als er dan wat voorbijkomt van; die zit vast in de studiekeuze of er moet een gesprek over overstap naar havo of wat dan ook, dan ben ik in ieder veel op de hoogte en dan kan ik daar ook meteen actie op ondernemen. Ja, dus dat maar nou ja, het is wel eens een strijd om inderdaad die mentoren en coaches aan te sturen, zou maar zeggen: omdat, ja, dat moet natuurlijk een heleboel gebeuren en d'r zijn dan individuele gesprekken. En maar ja, je moet eigenlijk je hele groep meekrijgen in dat hele proces van studiekeuze. dus nou ja, daar zijn we nog wel

mee bezig. Ik zei: dit is m'n tweede jaar, ik heb vorig jaar heel veel gecontroleerd zo van hebben ze alle opdrachten wel gedaan.

Participant: Nou ja, dat werkt dan niet zo lekker, want dan krijg je wat wrijving. Nou, ja, en dit jaar heb ik gezegd zo van nou ja, ik doe af en toe een mailtje van: zover moeten jullie zijn, want ze krijgen van mij een heel overzicht van de opdrachten die ze moeten maken, met de deadlines daarbij. Dus de informatie is er allemaal. Maar ja, dan krijg je toch wel dit jaar heel veel van leerlingen te horen zo van; Nou moeten we ook nog wat voor LOB doen, want we horen er niks van van onze mentor en dan denk ik ja, dat is dan ook weer niet goed

Interviewer: Nee

Participant: Ja, volgend jaar moet ik een beetje de gulden Middenweg zien te vinden dan dat er wel wat gebeurt, maar dat ik niet als van een politieagent sta van: dat moet nog wel, want.

Interviewer: Wordt het ook niet gezellig van denk ik!

Participant: Precies.

Interviewer: Oké, en dan hebben we de communicatie tussen u en de mentoren gehad. En hoe gaat het dan met communicatie tussen bijvoorbeeld u en een hoge school of een universiteit?

Participant: Ja nou ja, er zit misschien ook nog iemand tussen

Participant: Je hebben natuurlijk al met mijn baas gesproken. Dat is mijn teamleider dus die nou doet ook wel veel dingen voor en de aansturing van de mentoren zovan: om even te zeggen: van nou, denk eraan, dit hoort ook bij jullie taak zou maar zeggen, maar ook naar hogescholen toe, dat hij bijvoorbeeld dan de contactpersoon is, of dat hij wordt aangeschreven door nou bijvoorbeeld hé (persoon) van de campus, en dan stuurt ie die weer door naar mij. Ja, ik denk dat de teamleider de meer zichtbare persoon is, die staat gewoon aan het hoofd van de hele afdeling. Maar goed, dat komt natuurlijk ook omdat ik nieuwe decaan ben en gaandeweg wordt dat ook al weer makkelijker. Maar ik heb sowieso dus contact met de rug, hé de scholierenacademie daar en nou ja, de mensen die dat soort dingen, zoals voorlichtingsactiviteiten organiseren. En nou ja, we zitten ook in de decanen kring, dus daar zitten alle decanen in Noord-Nederland zo'n beetje zitten daar daarin. En nou, daar hebben we dus ook veel contact onderling. Over nou ja, als we een vraag hebben over een hoge school of wat dan ook, dan kan je gewoon hun vragen van: Hebben jullie daar ervaring mee of weten jullie het? echt direct contact met hoge scholen en specifieke docenten of zo? Dat heb ik eigenlijk niet.

Interviewer: Maar met bijvoorbeeld met een (persoon), heeft u dan wel contact

Participant: Ja, dat is ook gewoon om dingen te organiseren, hé, dus ik heb niet contact met hem over welke vakken worden er gegeven of wat dan ook. Dat is meer van: nou, ja, we willen wel langskomen en wat zijn de gegevens? Of hé, dan moet ik bijvoorbeeld naar de leerlingen communiceren, welke hoorcolleges er zijn en werkcolleges en hoe ze moeten kiezen. Dat soort dingen dus, dat is dan meer op organisatorisch flak.

Interviewer: Ja, en heeft u vooral contact met hun rug, en ook wel HBO's hier in de regio?

Participant: Ja, ik ben dus zelf, omdat ik dus atheneum onder me heb, zou maar zeggen: hé, ben ik meer in contact met de rug. Maar ja, dat is dus ook voor, nou ja, activiteiten zou maar zeggen. En ja, af en toe. Als een leerling bijvoorbeeld een hele specifieke vraag heeft of zo over een vak en of we wij gingen bijvoorbeeld, laatst heb ik onderzocht als wij het vak informatica aan zouden bieden, om dan ook meer waarde voor een latere studiekeuze misschien te hebben. Wat, hoe moet dat vak er dan uitzien? Wat moet je dan aanbieden? Nou ja, dan heb ik, dan zoek ik contact met specifieke afdelingen van een universiteit. Van wie kan mij d'r wat over vertellen? En maar dat is gewoon echt als ik iets heel specifiek te vragen heb.

Interviewer: En heeft ook wel contact, bijvoorbeeld met andere universiteiten naast de rug bijvoorbeeld voor technische studenten?

Participant: Ja

Interviewer: Hoe gaat die communicatie dan?

Participant: Dat is dus inderdaad als ik die specifieke dingen heb. Dus ik heb nou, informatica wordt bijvoorbeeld in Eindhoven en in Leiden in Delft aangeboden. Nou, dan heb ik dus even contact met de studie adviseurs daar of het informatiecentrum of zoiets dergelijks.

Interviewer: Ja, oké, en de leerlingen vandaar dus niet naar perse naartoe.

Participant: Ah, dat is dan meer als zij echt overwegen van ik wil die studie gaan doen, dan zou ik zeggenuu gaan er dan ook heen, en het liefste ook Fysiek dus, want dit jaar bijvoorbeeld kunnen ze soms kiezen of ze online of Fysiek dingen willen gaan doen. Ja, dat is toch wel de meerwaarde van zo'n open dag, dat je gewoon ook echt even daar rond kan lopen. Hé, online krijg je dan de informatie misschien wel, maar ja, je proeft toch niet echt de sfeer

Interviewer: ja, Denkt u ook dat de leerlingen genoeg informatie hebben, ook van de universiteit, om een goede studiekeuze te kunnen maken, specifiek al genoeg van de studie weten om maar echt goed een goeie keuze te hebben gemaakt?

Participant: Mijn ervaring is dat die dat die websites altijd wel heel goed en volledig zijn. En ja, nou ja, we hebben natuurlijk ook leerlingen met een hoog niveau, dus die kunnen gewoon zelfstandig inderdaad op die sites kijken. En nou ja, wij raden ze wel altijd aan om inderdaad, als ze echt overwegen om een studie te gaan doen, om daar dan ook nou ja, een kijkje te gaan nemen en een meeloopdag af te spreken. Dus dat je gewoon echt het even beleefd, dat moeten ze inderdaad zelf doen.

Interviewer: En denk je dat er ook nog een verbetering zou kunnen plaatsvinden in de manier van de hoe er gecommuniceert wordt met elkaar met de hogeschool, met een universiteit en middelbare scholen wat zou voor u een ideale situatie zijn?

Participant: Op zich is het zo, want ik krijg nog wel eens het commentaar van: kunnen we ook eens wat horen van andere universiteiten? Niet alleen maar de rug want ja, nou ja, op zich is dat natuurlijk wel het meest praktisch, want dat is gewoon het dichtste bij. En ja, toch wel 80 procent van de leerlingen gaat gewoon wel naar de dichtstbijzijnde hogeschool of

universiteit. En dus ja, nou ja, zo daar, dat is een beetje de reden van de keuze. Maar ik heb nou wel bijvoorbeeld wat folder, dus nog aangevraagd en posters en zo van andere universiteiten, zodat ik het wel nou een beetje onder de aandacht breng ja.

Participant: Op zich is het gewoon heel belangrijk dat wij weten wanneer d'r bijvoorbeeld open dagen zijn en dat je de leerlingen daarnaartoe kunt sturen. Dus gewoon vooral die informatievoorziening en nou ja, wat ik al zei, meestal is dat wel op orde. Maar nou ja, zoals de afgelopen jaren wilden wij bijvoorbeeld aan het begin van het jaar een overzichtje met alle open dagen erin. Gewoon alvast, zodat ze dat gewoon in hun agenda kunnen zetten. Nou ja, en dan is het toch niet altijd heel helder wanneer het dan is en van hoe laat tot hoe laat en hoe de aanmelding moet verlopen, of wanneer de volgende dan weer is, hé, dan weten ze misschien wel in Oktober, maar dan weten ze dus niet of d'r in Februari ook weer een mogelijkheid is. Dus nou ja, dat, dat is één van de dingen, dat zou ik fijn vinden als dat bijvoorbeeld echt een goed overzicht was, of zo ergens al van. Nou, dit zijn alle open dagen, misschien studiekeuze 123, dat die ook wel al wel zoiets heeft, maar nou ja, ik heb het zelf in ieder wel nog niet ontdekt.

Interviewer: Meer duidelijkheid daarover.

Interviewer: Oké, dus nou heb ik wat vragen over scholen en zeg maar het systeem, met de opleidingen die ze gekozen hebben. Dus de inhoud van een studie bijvoorbeeld, hoe? Zeg maar denkt u dat de systemen in de universiteit en de middelbare school echt van mekaar verschillen? Wat is nou het grootste verschil tussen wat een leerling moet op de middelbare school en op de universiteit?

Participant: Nou, ik denk dat, op de universiteit is het gewoon wat smaller hé, hier hebben ze, ook al hebben ze een profiel gekozen, nog steeds een hele brede opleiding. En ja, zitten ze misschien helemaal niet te wachten op Engelse literatuur of zoiets dergelijks want ze willen natuurkunde gaan doen en ook alleen maar natuurkunde. En ja, ik zeg wel altijd van, je hebt bij iedere studie ook altijd vakken waar je niks aan vindt. Ik moest ook oud-engels leren en zo vond ik niks aan. Maar nou ja, ik denk wel dat het dan gewoon steeds meer in hun eigen straatje is en ik denk dat dat het grootste verschil is. Nou ja, en meer ruimte in zelf dingen inplannen en minder contacturen en ja, dat is dat is voor sommige een opluchting en voor anderen is het een struikelblok.

Interviewer: Ja oke, en wat zijn dan de grootste problemen, of problemen die u wel eens ziet bij leerlingen als ze dus die transitie maken.

Participant: Ja, nou ja, dat is dat vind ik dus lastig, want ik ja als ze hier van school gaan, ze krijgen een diploma. Ja, de meesten zie je niet weer terug. En nou ja, ik heb dus ook niet zo dat ik echt nog contact hou.

Participant: Ook niet zo dat ik echt nog contact hou of dat we een reunie hebben, steeds of zoiets dergelijks dus eigenlijk moet dat dan echt heel toevallig zijn, dat je dan iemand tegenkomt hé die iets kan vertellen over hoe het nou uiteindelijk gegaan is. Maar daar heb ik zelf eigenlijk niet zo veel informatie over.

Interviewer: Oke, en zou dat wel handig zijn om te hebben, of denkt u dat het niet nodig is?

Participant: Nou, ik zou bijvoorbeeld wel graag willen weten van oké, we hebben dit geprobeerd hier op school om jou goed te begeleiden naar een studie. En nou heb je de keuze gemaakt en ervaren hoe of wat, is er iets wat je gemist hebt?

Interviewer: Ja

Participant: Of wat we beter hadden kunnen doen, of ja, dat is natuurlijk wel, we hebben het wel eens gedaan en in het verleden en ook wel leerlingen teruggevraagd om hé te vertellen hoe zij het ervaren hebben. het studie keuzeproces hier op school en nou over het algemeen was dan wel het antwoord zo van dat ze daar op school, toen ze hier nog waren, d'r heel erg van baalden van, al moeten we weer daarmee. En nou ja, dat droom loopbaan, dat is echt, nou ja, een vies woord geworden, zo'n beetje, van oh moeten we daar weer mee. En maar ja, dat is natuurlijk eigenlijk met alles zo wat je moet doen. Het is dan wel voor het goede doel en dat snappen ze dus achteraf zo van oh, ja, maar ik ben wel heel blij dat ik er echt goed over na heb gedacht.

Interviewer: Ja

Participant: Want ik zie bijvoorbeeld mensen om me heen die afhaken van de studie omdat ze eigenlijk nog niet goed hadden nagedacht en maar een beetje random gekozen hebben. Dus ja, dat, maar dat is altijd zo met dingen ook in het opvoeden enzo

Interviewer: Ja

Participant: Oh dat je daar gewoon op het moment dat dat moet van baalt en dan later pas door hebt van oh, ja, maar dat toch wel nuttig

Interviewer: Ja dat zal dan ook wel niet weggaan.

Participant: Nee, nee, daarom, dus nou ja.

Interviewer: Ja, prima, helemaal duidelijk. En heeft u ook wel iets van de informatie van bijvoorbeeld hoe een leerling het doet qua prestaties bij de unie of hbo?

Participant: Nou eigenlijk niet, nee, dan moet je echt er gewoon iemand over spreken. De enige waar we echt terugkoppeling van krijgen, zijn de mensen die, nadat ze hier weggaan naar het vavo gaan.

Interviewer: Ja.

Participant: Dus mensen die net gezakt zijn of gaan herprofilen bijvoorbeeld, we krijgen periodiek een terugkoppeling van de vavo van nou, deze leerling, die staat er nu zo voor en dit is de absentie of zoiets dergelijks.

Interviewer: Oke, duidelijk ja. En u zegt dus bijvoorbeeld dat u toetsweken had in de vierde en beginnen die dan ook in de vierde? Of heeft u al de hele middelbare school toetsweken en wat zeg maar, wat is de manier van toetsing hier op de middelbare?

Participant: Ja, nou ja, in de onderbouw is het eigenlijk gewoon klassikaal toetsen en we doen wel, aan het eind van dit jaar is dan het streven om een toetsweek te doen, zodat ze dus dat

ook een keertje meemaken. Er is ook wel sprake geweest van halverwege één en aan het eind één, maar ja, ook door corona zijn dat soort dingen gewoon heel veel in het water gevallen de laatste tijd. Maar nou ja, hé, klas één en twee is echt voorlopig. Maar daar zijn ook nog wat plannen over om toch hé overal al wel iets met toetsweken te doen. Maar de huidige situatie is dus nu: de onderbouw heeft geen toetsweken tenzij er misschien toch aan één of zo meegedaan wordt om te wennen en dan, vanaf klas vier zijn d'r vier toetsweken in het jaar. Alleen het eindexamenjaar heeft dan drie toetsweken en dan het eindexamen.

Interviewer: Nou ja, prima, en denk ook dat naast de toetsen ook genoeg aandacht is voor andere soorten van daar. Toetsing, hoe zeg ik dat: Essays, presentaties dat soort dingen?

Participant: Ja.

Interviewer: Wordt daar genoeg aandacht aan besteed denkt u?

Participant: Nou ja, dat is in ieder geval wel een speerpunt van dat we daar naar moeten kijken, dat ze dus de toets druk naar beneden willen halen en inderdaad ook gewoon naar alternatieve dingen kijken. We hebben hier binnen de school ook een andere stroming, dat is het forum, daar is een onderbouw locatie van en de bovenbouw zit hier, en tenminste voor havo-vwo en ja, die hebben dus meer keuzevrijheid in hoe wil je dat af sluiten? Bijvoorbeeld inderdaad met een presentatie of met een verslag of met een poster of met een? Nou ja, filmpje, ik zeg maar wat, hé, die mogelijkheden zijn er wat meer. Daar proberen ze wel inderdaad wat in te sturen. Zo van, hé, ik denk ook eens aan andere vormen dan alleen maar de toets.

Interviewer: En waarin ziet u dat dan vooral terug?

Participant: Ik weet dat niet zo goed. Volgens mij heeft ieder ieder vak wel iets van een praktische opdracht, of zo inmiddels in het programma staan. Ja, en dat ligt heel erg aan de vakgroep hoe hoe actief ze daarmee zijn.

Interviewer: En bijvoorbeeld bij Engels, want u geeft dat vak?

Participant: Ja, klopt, Ja, nou ja, voor Engels hebben we dus bijvoorbeeld het literatuur onderdeel nou ook in een soort van presentatievorm gegoten dus dan moeten ze een pooster maken en daar dan een presentatie bij geven. Dus dan hebben ze ook spreekvaardigheid meteen gedaan. en nou ja, boek lezen in in havo vijf bijvoorbeeld.

Participant: Daar moeten ze dan een essay over schrijven. Dus dan hebben we nou, ja, ook weer twee vliegen in één klap zou maar zeggen, aan de andere kant zijn er toch ook wel, hé, met een, met een taal is het ook gewoon heel belangrijk dat je voldoende woord kennis hebt. Ja, dan kom je toch ook wel eens toch weer neer op op een echte schriftelijke toets waar je gewoon woorden moet vertalen

Interviewer: Ja, het hoeft er ook zeker niet uit hoor.

Participant: Maar ik bedoel dat, dat is gewoon echt een mengeling van.

Interviewer: Oke dus er zitten ook echt wel verschillen in, zeg maar qua dat dat niet altijd een, bijvoorbeeld, een schriftelijke toets is, ja, oké, duidelijk en denkt u bijvoorbeeld ook qua

Engels,, dat een leerling genoeg voorbereid is aan om dan bijvoorbeeld ook aan hun engelstalige studie te beginnen als ze klaar zijn.

Participant: De ervaring is wel daarin omdat het sowieso heel specifiek is, natuurlijk, als ze een engelstalige studie doen en krijg je ook wel heel veel jargon en ja, daar zullen ze wel wat aan moeten wennen maar dat went wel snel. Nou ja, op zich is het niveau wat de gemiddelde leerling heeft voldoende als hij hier weggaan maar ja, dat zijn ook wel dingen. Ja, als je daar moeite mee hebt, dan ga je geen engelstalige studie doen kan. Je kan niet altijd kiezen, maar.

Interviewer: Veel studies tegenwoordig die verplicht engels zijn.

Participant: ja dat is zo. Maar ja, ik heb ook wel leerlingen gehad die zeggen van: ja, nou, ik ga voor die studie, want ik wil beslist niet in het Engels les krijgen. Ja, dat is dan wel een beetje een beperking, maar ja, dat is ook gewoon niet iedereen gegeven.

Interviewer: Nee, maar dat ligt dan ook echt specifiek per leerling dan.

Participant: Ja, zeker, ja,

Interviewer: En zijn er bijvoorbeeld ook nog andere dingen hier op school, dus bijvoorbeeld informatica waar leerlingen dan misschien nog wel moeite mee kunnen hebben op de universiteit zoals bijvoorbeeld bij statistiek.

Participant: Ja

Interviewer: Is dat is dat dan ook goed genoeg uitgelegd?

Participant: Nou ja, op zich, tuurlijk hé, wiskunde, a en wiskunde, b, c en d geven we hier allemaal. En nou ja, dan zijn er meestal de mensen die dat soort studies kiezen. Die zijn wel beter onderlegd ook in in die gerelateerde vakken. En ja, nou, De statistiek, inderdaad heb je ook nodig voor psychologie en dat soort dingen. Ja, nou ja, dat ze volgen gewoon de methode en ik heb nog nooit gehoord dat ze echt ondermaats of zoiets niveau hadden.

Interviewer: ja, precies duidelijk en bijna klaar met deze en is er nog iets waarvan u denkt , zo zou het curriculum beter bij mekaar aansluiten van middelbare school, uni of HBO.

Participant: Nou ja, dan zou je dus ook weer hé, zo zo'n docent ontwikkelteam, dat is eigenlijk wel heel waardevol. Maar ja, goed om dan te zeggen: bijvoorbeeld, nou, ik ga d'r weer een opstarten of zo ja, dat is dan ook weer. Het zou mooi zijn als dat gewoon wat meer ingeburgerd werd. Maar nou ja, dat was toen ook al echt een probleem om voldoende mensen en vooral docenten van het HBO te vinden, die dan aan konden sluiten.

Interviewer: Ja.

Participant: Dat ja, dat zou wel heel mooi zijn.

Interviewer: Dus dan een soort docent ontwikkelteam dat dan overlegt met bijvoorbeeld een vak wat gegeven wordt op de unie of het hbo?

Participant: Of gewoon hé , wij zijn d'r ook wel mee bezig geweest, inderdaad, om om wat meer contact te hebben dan verschillende vakken en we hadden ook al wel wat.

Participant: Wat contact gehad en contactpersonen opgevraagd en zo en op zich hebben we dat wel redelijk in beeld maar het ontbreekt dan gewoon aan de ruimte en de faciliteiten om dat ook dat werkelijk te gaan doen. Dat is gewoon heel erg jammer dat er gewoon zoveel andere dingen ook nog weer.

Interviewer: Zou dat dan vanaf de kant van de uni of de HBO moeten komen, of echt vanaf de kant van middelbare of allebei.

Participant: Ik kan me voorstellen dat dat voor beide gewoon heel goed zou zijn om echt te weten van wat verwachten we en en hoe kunnen we dat anders doen? En het is goed voor de universiteit om te weten van: hoe gaat het hier? En waar kun je dus op rekenen als je ze straks binnenkrijgt maar het is goed voor ons om te weten van nou, dat onderdeel van dat vak, bijvoorbeeld is onderbelicht dus doe daar meer mee, of dat is heel belangrijk. Doe daar meer mee.

Interviewer: Dus de communicatie daartussen moet eigenlijk net iets duidelijker zijn.

Participant: Ik denk wel het. Het zou mooi zijn als studies daarachter komen van nou, dit onderdeel is echt altijd een probleem voor leerlingen. Als wij dat dan weten, dan kunnen we daar natuurlijk wel iets mee doen.

Interviewer: Ja.

Participant: Dus ja, dat zou heel mooi zijn.

Interviewer: Ja helemaal duidelijk, oké, dan heb ik dat gedeelte ook gehad. Dan heb ik dus nu nog specifiek iets van vraag over liberal education

Participant: Ja

Interviewer: Dus dan specifiek university colleges in Nederland, dus u heeft dan de meeste ervaring met bijvoorbeeld friesland, maar dit kan natuurlijk ook over de anderen gaan. Er zijn er bijvoorbeeld ook in Maastricht is ook 1 en in Amsterdam is volgens mij ook nog nog eentje, maar ik weet niet precies meer welke dat was.

Participant: Utrecht volgens mij

Interviewer: Ja, zijn er nog wel een paar, Ik ben er ook niet helemaal bekend mee, maar u heeft er dus al wel eens over gehoord?

Participant: Ja, en we hebben vorig jaar ook een student hier gehad uit Groningen die inderdaad of ik zit even te denken of het vorig jaar was of eerder dit jaar, nou weet ik niet meer precies, maar die kwam dus ook op locatie, op de schrans inderdaad, om daar meer over te vertellen, maar dat hebben we toen nou ja, wel gecommuniceerd naar leerlingen en iedereen die wilde die kon aanschuiven nou en toen kwam d'r nog weer iets tussendoor, of zoiets van CKV dus toen viel dat eigenlijk helemaal in het water. Dat was heel sneu voor dat meisje, maar goed, ik heb het allemaal gehoord en ik heb ook de informatie gedeeld, weer

met leerlingen. Dus ja, we proberen dat wel wat onder de aandacht te brengen en d'r is ook wel een leerling inderdaad die dat wil gaan doen, dit jaar, die zo'n lasopleiding, maar ook omdat het wel duurder is natuurlijk.

Interviewer: Voor Friese studenten natuurlijk niet gelukkig

Participant: Nee, dan moet je dat inderdaad weer aanvragen.

Interviewer: Dat is opzich wel goed geregeld.

Participant: kijk dus dat, dat valt wel mee, ja.

Interviewer: Je zal dan ongeveer 500 euro meer betalen.

Participant: ja.

Interviewer: En natuurlijk het wonen op kamers zelf is wel duurder

Participant: Ja

Interviewer: en wat vindt u eigenlijk van liberal education, maar hoeveel ze maar van wat ie d'r van weet?

Participant: Ja,

Interviewer: Wat denkt u ervan?

Participant: Ja, ik denk dat het voor sommige leerlingen heel fijn is om hé, die die saamhorigheid te hebben, ook dat je dus samen inderdaad woont, maar ook met kleinere groepen en ja voor anderen, als ik het er dan over heb en die hebben al zo'n moeite om een studiekeuze te maken, en dan het vooruitzicht dat je ieder jaar weer moet gaan kiezen met dingen, dat nou, ja, dan is het niet concreet genoeg of zo voor ze zeg maar ja, dat gaf jij net ook al aan, dat dat niet bij alle studies zo is, dat je zoveel keuzevrijheid hebt. Maar ja, dat is op zich is het wel leuk, want we hebben ook vaak leerlingen die ook echt zeggen van: ja, ik vind eigenlijk alles wel leuk, ja, en daar zou zo'n studie op zich wel mooi voor zijn. Dus daar dan noem ik dat wel van, ja, dat je dat dus nu ook hebt, dat je en de beta en de alfa hoek in kan gaan, dat je dat alles gewoon bij elkaar eigenlijk zou kunnen doen.

Interviewer: wat zijn de problemen? Bijvoorbeeld, u denkt dat is bij bijvoorbeeld zo'n opleiding zou mee kunnen brengen, zeg maar voor leerlingen?

Participant: Ja, dat ze dat dus inderdaad wat te vaag vinden van, want dat is sowieso hé met wo studies of zo. Wat word je dan? Ja, dat kan niemand zeggen.

Interviewer: Ja soms is dat inderdaad lastig om te weten

Participant: Nee, precies dat, dat is altijd al zo, maar met dit soort studies natuurlijk nog veel meer. Dus nou, ik denk dat dat het enige is, want dat was ook.

Interviewer: Dus dat is echt een lastige, en u had het ook al over geld, in hoeverre denkt u dat dat een probleem is?

Participant: Nou, ik denk dat dat om even te denken. Er zijn meerdere potjes inderdaad waar je een beroep op kan doen. Maar goed, ja, dat noemen het wel altijd, want dat is natuurlijk wel één van de dingen.

Interviewer: Dus inderdaad iets duurder. En denkt u dus ik heb had u dus al uitgelegd over dat er dus iets meer andere soort toetsing is. En past dat dan ook een beetje bij wat u dan op de middelbare school al geleerd hebt, omdat het zo'n ander systeem is van toetsing?

Participant: Nou, ik denk dat dat niet eengroot, niet zo'n groot struikelblok zal zijn. Ze hebben hier toch ook al verschillende dingen en ja, dat is ook heel erg individueel voor leerlingen.

Interviewer: Dus dat is denkt u niet zo moeilijk.

Participant: Nee.

Interviewer: En dus niet, en als er dus wel problemen zouden komen, wat zou dan bijvoorbeeld zo'n studie kunnen doen om het iets makkelijker te maken?

Participant: Misschien, wat meer concrete voorbeelden zo van hoe gaat dat dan? Zo'n keuze maken en hoe ziet en dag eruit? En dat denk ik.

Interviewer: Nou, dat is komt helemaal goed, want ik ben klaar. Mooi mijn vragen, dus dat zijn heel precies op tijd klaar.

Interviewer: Heeft u nog vragen voor mij? Als u nog iets wil weten over de studie?

Participant: nee, nee, ik zie je verslag graag tegemoet, dus ja, maar voor de rest niks!

Interview deelnemer 5 school 4

Interviewer: Nee, helemaal goed, eerst snel even een paar introductie vraagjes wat doet u in het educatiesysteem, zeg maar breed, en wat heeft u gedaan?

Participant: Oké, even qua opleiding, wat ik heb gedaan, ik heb middelbare school in (plaats) gedaan

Participant: Daarna heb ik de eerste drie jaar van m'n studie Engels universiteit in (plaats) gedaan en het laatste jaar in (plaats)

Participant: En daar heb ik een scriptie ook geschreven ook wel lesgegeven wat Nederlandse les gegeven, omdat ik dan zeg maar :nou, ik hoefde daar geen collegegeld te betalen en als soort met tegenwicht moest ik dan Nederlandse les geven, een paar uurtjes in de week. Nou, dat is helemaal prima!

Interviewer: Ja.

Participant: Toen ben ik weer teruggekomen toen heb ik eerst m'n militaire dienstplicht gedaan en paar jaar bij een verzekeringsmaatschappij gewerkt, en toen heb ik m'n eerstegraads leraren bevoegdheid nog gehaald, ook in (plaats). En daarna heb ik eerst vier maanden in (land) nog gewerkt, was aan het talentcentrum van de universiteit van (plaats) en daar was ik ook docent Engels. Nou, dan hadden ze iemand nodig. En ik dacht nou vier maand, een mooie periode dus, en toen ben ik teruggekomen en nou, toen ben ik hier aan werk het werk gegaan

Interviewer: Hier bij deze school?

Participant: Nee, nog niet hoor, eerste eens wat ziekte vervanging, bijvoorbeeld in (plaats) aan de vmbo school en toen al snel in (plaats) aan havo-vwo school. Daar heb ik een jaar of vijf gewerkt en toen zijn m'm vrouw en ik weer teruggegaan naar Friesland, wat dichterbij de familie. Toen ben ik hier terechtgekomen uiteindelijk dus nou, ik werk hier vanaf 2002 dus.

Interviewer: 20 jaar, en vanaf wanneer bent u decaan geworden?

Participant: 2010.

Interviewer: Oké, dus dat is ongeveer twaalf jaar.

Participant: Ja

Interviewer: Duidelijk, en hoe lang werkt u dan al als leraar echt precies?

Participant: Vanaf 97, zeg maar, dat is 25 jaar.

Interviewer: En u bent dus decaan, en welke leerlingen helpt u daar allemaal mee?

Participant: Nu ben ik decaan havo-vwo bovenbouw ja, en dat betekent eigenlijk gewoon dat ik de kinderen helpt met vakkenpakket wisselingen als ze die hebben, en ook de begeleiding na een vervolgopleiding ja, da's zeg maar de hoofdmoot.

Interviewer: Niet per se de profielkeuze

Participant: Nee heb ik wel gedaan.

Interviewer: Oke

Participant: De verdeling was altijd zo we hadden een decaan vwo, een decaan havo, en dan had je dus traject vanaf klas drie tot en met zes voor vwo en van drie tot met vijf voor havo. Maar goed, er zijn wat personele verschuivingen geweest. En nou, ik heb nou een collega, die is de decaan onderbouw, dus die heeft drie havo, drie vwo en doet de vakkenpakketkeuze of de profielkeuze eigenlijk, en ik doe dat zeg maar de bovenbouw voornamelijk vervolgopleiding.

Interviewer: Oke, maar u heeft het allebei gedaan. Oké, dan heb top, dan heb ik daar ook nog vragen over. Ja, dit waren eerst mijn introductievragen dan heb ik dus nu inderdaad die vraag over profielkeuze, keuze van opleiding. Dus: wat is eigenlijk het eerste moment waarbij u bij u op school op zoek naar een opleiding gaat? Dus ook profielkeuze zeg maar wanneer begint dat echt?

Participant: Zeg maar de vervolgopleiding eigenlijk vanaf klas vier? Echt dat je er echt op inzet. En in klas drie snuffelen ze d'r een beetje aan. Ja, we hebben bijvoorbeeld één van de evenementen die we organiseren is een infomarkt dan nodigen we oud-leerlingen uit om terug te komen

Interviewer: Ja.

Participant: En dat stellen we verplicht voor klas drie en klas vier en klas vijf, zes is vrijwillig. Dan mogen ze als zeh denken. Nou, ik heb toch nog wat aanvullende informatie nodig, of dan komt de student langs met een opleiding waar ik nog eens even mee wil praten. Dan kunnen ze langskomen. Maar voor klas drie en vier zeggen van: nou, gewoon in ieder geval met drie studenten gesprekken hebben, ja, gewoon om alvast eens even te kijken van: hé, wat is er zoal.

Interviewer: En dat zijn nou gewoon een soort van in een klaslokaal of is dat op een andere manier gedaan?

Participant: Je hebt hier een hele grote ruimte. De grote zaal kun je kleine zaal erbij trekken. Nou, dan kunnen nou toch 60 oud-leerlingen kun je daarin kwijt zeg maar.

Interviewer: En dat die komen ook, zeg maar elk jaar wel.

Participant: Jawel het wisselt een beetje met studies natuurlijk die vertegenwoordigd zijn, want ik nou ja, we nodigen dan heel veel mensen uit. Soms heb je geluk, dan heb je een hele mooie spreiding over allerlei studies. Ja, ik heb het ook wel is ja, dan heb je d'r bijvoorbeeld drie mensen van geneeskunde bijzitten weet je wel dat?

Interviewer: Ja

Participant: Dat is dan een clustering dus: je bent een beetje afhankelijk van wie komt.

Interviewer: Ja, oké, ze maar de profielkeuze bijvoorbeeld, want dat is is ook al in klas drie. Wat voor soort advies krijgen de leerlingen daarbij en hoe gaat dat proces?

Participant: Dn hebben we dekenaat lessen, zeg maar zeven tot aan de kerst, waarin we dat hele proces van nou, hoe zit je zelf in mekaar? Wat vind je interessant? Hoe gaat het met de vakken op school? Zeg maar een beetje, je kennis van jezelf een beetje inzicht in krijgen, plus daarnaast wat valt er te kiezen? Wat zijn de plussen en de minnen hé? Ik bedoel, als je een exact pakket kiest, ja, dan dan kun je misschien weer heel andere dingen doen dan wanneer je een wat meertalig pakket kiest, noem het maar op. Dus alles wordt een beetje in beeld gebracht. Zo van, hé, dit valt te kiezen, maar denk er ook om van. Nou, dit zijn de voordelen, nadelen let op bepaalde dingen, dat zijn zeven lessen, tot de kerst.

Interviewer: Ja.

Participant: Dan moeten ze Januari zeg maar, een voorlopig profiel kiezen. Nou, dat vinden ze meestal al spannend, want dan hebben ze al zoiets van ja, dan moet je moet een keuze maken, hé, dus je neemt afscheid van bepaalde vakken.

Interviewer: Ja.

Participant: Tenminste vanaf klas vier dan natuurlijk, en dan vragen we ook de adviezen van docenten, van lesgevende docenten. En dan krijg je vaak wel een heel goed beeld van wat iemand kan en waar de sterke punten van iemand liggen. Dat levert toch wel een mooi beeld op. Dat bespreken we ook met de leerling. Ze hebben nou twee keer gesprekken, zeg maar, voor de voorlopige profielkeuze en een definitieve profielkeuze hebben we met iedereen gesprek.

Interviewer: Ja.

Participant: Individueel, en dan ongeveer Maart eind Maart moeten ze echt een definitief vak pakket kiezen.

Interviewer: Ja.

Participant: Hé en en dan krijgen ze, ouders krijgen dan ook die adviezen mee naar huis en daar staan ook de adviezen van de lesgevende docenten staan erop, dus dan dat wordt er thuisfront ook in meegenomen.

Interviewer: En is een advies van een leraar ook bindend, bijvoorbeeld als een negatief advies?

Participant: Het is in principe zo bij ons. Van als je over gaat, mag je in principe elk pakket kiezen.

Interviewer: En ook als ze bijvoorbeeld een bepaald vak wat ze willen kiezen of doen, waar ze een onvoldoende op staan

Participant: Ja, ja, daar is nog wel eens discussie over, want dat is niet altijd handig Nee, we raden het wel heel sterk aan. Dus in die gesprekken zeggen we dan van: luister, je hebt een, een vier op wiskunde-b, niet verstandig om te doen.

Interviewer: Ja

Participant: Maar als iemand dan zegt van: ja, ik ga dat wel doen, dan heeft ie die vrijheid? Maar goed, dan heb je dan in de bovenbouw vaak wel de gevolgen van ja, hé, dat zien we dan toch wel vaak, want zo vaak wordt er dan niet gewisseld meer in de klas drie he, als ze een pakket hebben gekozen, blijven ze daar vaak wel bij. Maar dan zie je toch dat in begin klas vier daar toch nog wel eens verschuivingen op trekken

Interviewer: Ja, dus tot wanneer mogen ze in klas vier eigenlijk nog wisselen van profiel?

Participant: Eerste twee weken na de eerste toetsweek nou, want dan hebben ze vaak de cijfers daarvan ook weer wat binnen. Dus dan hebben ze even goed zicht van: hé, wat kan ik wel, wat kan ik niet en strookt dat ook een beetje met de adviezen die ik in klas drie heb gekregen. Nou, dat is meestal wel zo en dan dan hebben ze nog mogelijkheid om om te veranderen. Maar goeddaar zit wel een beetje gevaar bij er moet wel ruimte in de ontvangende groepen zijn. Dus stel van, je hebt wiskunde-b en je denkt: ik wil toch nog wiskunde a maar die klas zit vol, dan heb je pech gehad. Dus dan dan zit je wel een jaar lang aan wiskunde-b vast, nou ja, of langer, als je dan over zou gaan.

Interviewer: Ja.

Participant: Dus dat is, gevolg wel.

Interviewer: En gebeurt dat ook nog wel eens dat leerlingen dan blijven zitten en dan daarna nog een nieuw profiel kiezen? Ja!

Participant: Zeker, ja, stel hé klas vier, aan het eind blijven ze zitten. Ja, dan begin je eigenlijk weer met een blanco blad, zo te zeggen, je kunt weer alles kiezen wat je wilt en dan zie je wel eens verschuivingen dat mensen zegen. Nou, ik moet misschien toch geen exact pakket moet misschien toch meer naar cm of em, of bijvoorbeeld met de wiskunde, van wiskunde b naar wiskunde A dat, dat zie je wel.

Interviewer: En heeft u de talen keuze? Ook op vwo drie zitten of havo drie?

Participant: Ja, d daar beginnen ze nou ook in begin klas vier mee. Ja, dat, dat is één geheel dat we hebben, zeg maar niet een tweetraps raket dat al een deel al in klas drie kiest en deel pas later

Interviewer: Oké, en wat vindt u ervan dat bijvoorbeeld alles in klas drie is? wat vindt u van die timing van de profielkeuze?

Participant: Ik vind sws dat het aan de vroege kant is. Het kan, het kan niet anders worden, dat weet ik wel, maar ze zijn er wel heel erg jong. En ja, ze hebben vaak ook nu niet echt een

idee van: Wat wil ik gaan doen en wat je vaak ziet bij dat keuzeproces is dat dat mensen kijken van hé, welke vakken vind ik niet leuk, die streep ik weg.

Interviewer: Ja.

Participant: En dan blijft er wat over. En hoe past dat nou in een profiel? Dat is heel vaak vanuit de leerling hoe ze kiezen

Interviewer: Ja.

Participant: En dan kan dat best goed gaan, hoor, dat zeg ik niks van, maar ik vind ze nog wel jong om te kiezen.

Interviewer: Ja

Participant: En dat is dan toch vaak hoe er gekozen wordt.

Interviewer: Zeg maar omdat er bijvoorbeeld zeg maar dat de keuze, zeg maar in de derde. Dat wordt door de overheid aangegeven. Hoe zou dat dan misschien beter kunnen dat ze iets beter voorbereid zijn op die profielkeuze.

Participant: Ja, is lastig, da's lastig, denk ik hoor, want je hebt ook die tijd nodig om om die vakken die ze dan kiezen, om om om die op eindexamen niveau te krijgen

Interviewer: Ja

Participant: He, stel, je zou een systeem hebben waarbij je bijvoorbeeld bij vwo ook klas vier nog over de volle breedte door zou kunnen noem maar iets, dan heb je alleen vijf, zes, vwo nog echt om om dat dat wat steviger aan te zetten, dus dat dat daar zit ook in nadeel aan. Dus ik snap wel dat die keuze in klas drie is. Het is wel aan de vroege kant.

Interviewer: Maar zou d'r ook bijvoorbeeld met meer voorlichting, zou dat helpen met een studiekeuze of profielkeuze?

Participant: Ja, al alle informatie is welkom, zo is zo hé, we stimuleren het wel van van kijk ook rond, bijvoorbeeld, praat met mensen in de omgeving, ouders, welke beroepen hebben die? Hoe hebben die gekozen? Dus dat je wel die informatie binnenhaalt we hebben ook een tijd lang techniek dag gehad.

Interviewer: Ja.

Participant: Nou ja, goed, door die hele corona toestand is dat een beetje, natuurlijk, ja, die bedrijven dachten ook. We willen geen groepen leerlingen nu binnen de poorten hebben. Dan hadden we wel dat ze een aantal bedrijven gewoon van de binnenkant konden bekijken, van he wat gebeurt daar eigenlijk.

Participant: En en en wat is er voor nodig? En hoe werkt dat? En en ja, dat verandert hun beeld ook wel. Het is heel vaak dan denk je zo: Ja, we fietsen d'r elke dag langs en geen idee wat daar gebeurt, en dan zien ze toch even van he: Als je nou technische kant opgaat nou, dan zou je dit of dat kunnen doen, zo wat beter beeld bij, zeg maar ja.

Interviewer: Dat hebben ze ook, bijvoorbeeld andere beroepen of echt voor de technische kant.

Participant: Nee, eigenlijk wel voor technische beroepen. We hebben wel wat we nou wel hebben. Dat is, zeg maar workshops die georganiseerd worden vanuit de nhl.

Interviewer: ja.

Participant: Dat hebben we wel dan dan dan voor cm en em bijvoorbeeld dat ze ook daar een beeld krijgt van. Hé, wat kun je d'r eigenlijk mee als je cultuur en maatschappij of economie en maatschappij kiest? Ja, wat wat! Wat voor wereld ligt daar?

Interviewer: Ja

Participant: en dat wordt dan verzorgd door student voorlichters en dan dan dan kunnen ze een aantal workshops zeg maar volgen.

Interviewer: Ok.

Participant: Ja, dat dat doen we veel, nou en en en natuurlijk op tenminste voor corona was dat van van Nhl ook de wegwijs dag. Nou, dat is eigenlijk ook zoiets dat dat je gewoon eens even op een hoge school kunt kijken, ook workshops kunt volgen, dus ze krijgen wel van verschillende kanten input ook buiten de school om.

Interviewer: Dus er is wel inderdaad die samenwerking, ja.

Participant: Ja.

Interviewer: Ja, dat heb gehad, oké, en dan gaan we nu hebben profielkeuze gehad, dan wil ik nu iets meer weten over studiekeuze dus zeg maar Wat is de rol van een decaan dan, bijvoorbeeld in een leerling proces?

Participant: Ja, dat is eigenlijk op twee fronten wij organiseren vanuit school zaken, dus we gaan bijvoorbeeld naar de provinciale studievoorlichting in Leeuwarden in Oktober, zeg maar eind Oktober. Daar komen daar voorlichters vanuit het hele land vertellen over hun studies en dan kunnen leerlingen kunnen twee middagen naartoe en per middag drie voorlichtingen bezoeken. Dus dan zouden ze zeg maar he als je dan, het is voor klas vier, vijf, zes. Ze mogen klas vier is verplicht, vijf, zes vrijwillig en dan kunnen ze dus zes voorlichtingen ja, zes studies eigenlijk bekijken. Dus dan heb je wel een mooie kickstart zeg maar.

Interviewer: Dat wordt dan aangeboden door ook allerlei studies uit het land of specifiek een universiteit.

Participant: Uit hele land, dat Universiteit, Twente, Delft zit er vaak, maar ook HBO's komen d'r dus echt heel breed, ja, en ook twee middagen dus dat is echt wel. nou, dan kun je heel wat bekijken.

Interviewer: ja.

Participant: Dus da's wel een heel mooi evenement. Nou, de infomarkt wat ik noemde, organiseren we ook vanuit school. We nodigen voor vijf vwo mensen van de universiteit Groningen uit. Die vertellen dan een studiekeuze workshop. Dat doen we dan aan het begin van het van het jaar. Ja, en voor vijf havo en zes vwo hebben we voorlichters van ja, wat. Wat houdt dat nou in om te studeren?

Interviewer: Ja.

Participant: vier, vwo, die heeft nog college carousel dan ga je gaan met alle vier vwo een dag naar Groningen, aan de universiteit en dan hebben ze een dag van: hé, wat is het nou als je gaat studeren? Dus ze krijgen een hoorcollege, werkcollege nou dan nog leuke activiteiten bij een puzzel, of zoietws dus het moet ook wat leuk zijn en ze worden dan verdeeld langs de lijnen van hun profiel. Dus zeg maar, je hebt dan cm en em bij elkaar, die zit dan in het academiegebouw ng die zit dan vlakbij het UMCG hebben die wel activiteiten en de nt mensen die zitten dan bijvoorbeeld in Zernike

Interviewer: Ja

Participant: De technische club zal ik maar zeggen, dus die hebben dat en vier havo heeft nog oriëntatiedag

Interviewer: Ja.

Participant: Dus dat is ook, ja, oriënteren maar dat is dan in Leeuwarden weer bij NHL stenden hé, die komen daar kijken van, hé, wat heb je aan mogelijkheden op het HBO.

Interviewer: Ja, en is er ook een soort van samenwerking met van hal?

Participant: Die zitten vaak wel bij, die is er wel bij betrokken ja, ja, ik noem NHL stenden maar die hoort er ook bij.

Interviewer: Ja, nee, maar je hoort er minder vaak wat over dus ja.

Participant: , ja is eigenlijk wel wat wat specifiek hé, wat wat meer op biologische kant.

Interviewer: Ja.

Participant: dus dat dat terwijl in heel stenden is, dan weer iets breder

Interviewer: Ze hebben iets minder aanbod, ja, ja, klopt.

Participant: Nou goed, dat is één pot, dat dat. Dat zijn dus dingen die we vanuit school organiseren, en daarna stimuleren we ze om zelf op pad te gaan, meeloopdagen open dagen proefstuderen om daar zo veel mogelijk aan mee te doen.

Interviewer: En wordt dat dan dan ook echt verplicht gesteld? Vanaf de school?

Participant: Nu nog niet, maar we zijn ermee bezig om zeg een soort met een programma van toetsing en afsluiting te maken, waarin dat ook wat opgenomen wordt. Want je hebt bijvoorbeeld nou, als je misschien ook gehoord hebben bij (School)'r werken ze ook met de

(programma) en met dat programma, en daar hebben ze opdrachten en die zijn verplicht. Ja, je moet gewoon bepaalde dingen gedaan hebben, anders kun je ook niet over. Nou dat dat vinden m'n collega ik goed werken en tot vorig jaar hebben we met keuze web gewerkt, maar dat voldeed niet meer zo goed en dan zijn we ook gestapt op de (naam programma), maar ja, dat moeten we nu.

Participant: Nou, herkenbaar, misschien, hé waar dat dat we zei. Nou, dat vonden we toch niet heel super meer, ja en en zijn we op (naam programma) over gegaan. Maar dat, dat zijn we aan inrichten dus dit is echt zo'n overgangsjaar dat we zeggen van nou, dat willen we eerst goed met opdrachten vullen, maar ook dingen verplicht gaan stellen, dat een beetje nou een beetje het model van comenius dat wil zeggen van nou, je moet gewoon elke periode een aantal zaken gedaan hebben. Je moet nou bijvoorbeeld twee open dagen bezocht hebben in klas vier of of twee meeloopdagen nou net maar een beetje goed uitkomt maar dat de vrijblijvendheid er wat van af gaat.

Interviewer: En dat zijn ook echt opdrachten met bepaalde: Wat houdt die opdrachten precies in?

Participant: Nou eigenlijk, het hoeft niet heel uitgebreid, maar bijvoorbeeld paar vragen van nou, welke studies heb je bezocht? Wat waren je verwachtingen van tevoren wat dacht je dat? Dus? Hoe dacht je dat studie in elkaar zat? Wat heb je bijvoorbeeld gedaan om je te oriënteren op de studie? En na afloop? Nou, kwam de reflectie wat overeen met je verwachtingen? Welke punten wel, welke punten niet? Nou, wat zijn nou je vervolgstappen wat ga je nu doen? Dus dat is ook een beetje alvast kijken van: ja, wat worden mijn vervolgstappen.

Interviewer: Dat is dan vanuit het decanaat en hebben ze daar dan een eindgesprek over over per jaar?

Participant: nee, we hebben geen eindgesprek oké.

Interviewer: Nee.

Participant: Zou nog kunnen, maar dat hebben we nog niet erbij gedaan, we hebben nu eigenlijk maar 1 gesprek in totaal.

Interviewer: Ja, dan wordt dat gewoon ja, goed of niet goed? Ja, is dat om per jaar of echt aan het einde?

Participant: Per jaar is het plan

Interviewer: Ja.

Participant: Maar goed, dat staat nog in de steigers. Hoor dat dat, dat moet allemaal dan ngo gaan komen

Interviewer: en hoe gaat het met de zeg maar, hoe is de communicatie tussen de school en de universiteit Wie regelt dat principe en hoe verloopt dat?

Participant: Eigenlijk doe ik dat.

Interviewer: Ja, en vanaf de universiteit, wordt er ook heel veel aangeboden vanuit de universiteit. Of moet u het initiatief nemen?

Participant: Nee, d'r wordt gewoon heel veel aangeboden vanuit de universiteit hoor, je krijg dan aan het begin meestal nou meestal nog wel voor de zomer vakantie, zo'n beetje mei-juni dan krijg je wel een overzicht van wat ze allemaal aanbieden. Ja, nou ja, en eigenlijk kun je d'r op intekenen zeg maar.

Interviewer: Per school dan

Participant: Ja, je kunt daar zeggen van he bijvoorbeeld met die studiekeuze workshops, maar ook met die voorlichting over wat wat studeren inhoudt college carrousel allemaal, dat soort zaken, dan krijg je gewoon van: nou, dit wordt weer aangeboden, wil je d'r aan meedoen wanneer? Met hoeveel leerlingen denk je te komen is? Eigenlijk wordt dat wel heel makkelijk gemaakt.

Interviewer: En er is dus heel veel vanuit bijvoorbeeld plekken in Friesland en Groningen. Dus heel veel. Maar is er ook communicatie met universiteiten en groningen in andere delen van het land?

Participant: Nee, veel minder. Ik krijg de informatie wel. ik sta wel in de e mail bestanden zeg, maar maar goed, ja, de, de meeste van onze leerlingen, die gaan naar Leeuwarden of Groningen qua HBO he, NHL, Hanze hogeschool en qua universiteit naar Groningen, da's gewoon het overgrootte deel

Interviewer: Een groter deel van de technische studenten heb je vaak Groningen iets minder geschikt.

Participant: Ja, ja.

Interviewer: Dus is daar dan wel aandacht voor?

Participant: Ik denk wel vaak mee met met met de leerlingen dat dat he, die komen dan wel bij mij en zeggen: nou ja, ik wil graag technische studie gaan doen. Ja, nou dan dan zeg ik: nou, ga in Twente kijken, ga in Delft kijken.

Interviewer: Ja.

Participant: Eindhoven, kun je eens gaan kijken, bijvoorbeeld, hé, dan Dan kunnen ze ook allemaal met hun plussen en minnen natuurlijk. Ja, dit is natuurlijk een streekschool waar we hier werken. Ja, als je dan bijvoorbeeld wilt gaan studeren, ja, Twente is bijvoorbeeld ook een hele landelijke universiteit, het heel rustig, zou ik maar zeggen, terwijl als je delft ja, dat dat zit je midden in de Randstad, hé, dus ja, ik moet ook een beetje bij je passen.

Interviewer: Ja.

Participant: Wat wat je qua omgeving verwacht.

Interviewer: Zou het dan ook helpen als dat soort universiteiten wat meer naar middelbare scholen zouden toekomen bijvoorbeeld?

Participant: Kan kan. We hebben in principe dat we zeggen van nou, we nodigen niet allemaal de universiteiten uit om hier over hun studies echt te komen vertellen.

Interviewer: Ja.

Participant: Want dat zie je natuurlijk. Ja, wie nodig je wel uit en wie niet? Ja, Groningen ligt natuurlijk voor de hand, omdat dat daar heel veel mensen naartoe gaat.

Interviewer: Ja.

Participant: Twente en Delft zouden dan bijvoorbeeld ook nog kunnen.

Interviewer: Ja

Participant: Ja, maar ja, goed, wie doe je dan verder? Hé, doe je dan ook universiteit van Amsterdam? Doe je dan bijvoorbeeld ook de universiteit Utrecht? Ja, relatief heel weinig mensen naartoe gaan. Ja, ik had trouwens ook nog op stapel staan en met vijf vwo-leerlingen volgens mij naar Global responsibility te gaan. Maar dat was toen net in de periode dat de schoolexamencijfer ook gecheckt moesten worden. Dat was al op dezelfde dag, dus toen heb ik dat gecancelled maar anders had dat ook nog gekund

Interviewer: Wordt er ook genoeg gecommuniceerd door bijvoorbeeld iets kleinere campussen zoals campus frysland?

Participant: Nou, op zich mag er wel iets iets nadrukkelijker hé krijgt natuurlijk wel de informatie, maar in zekere zin is het wel bescheiden. Ja, dat vind ik wel hé, ze mogen zich nog wel iets meer profileren.

Interviewer: Oké, duidelijk en zijn er ook bijvoorbeeld manieren waarop universiteiten nog extra kunnen of hogescholen nog extra kunnen doen om te helpen met de leerlingen de juiste studie te laten vinden. Of denkt u dat dat wel goed systeem is?

Participant: Nou, ik, ik, ik ben er wel tevreden over, hoor wat ze aanbieden. Ik, ik denk nou.

Interviewer: Nou genoeg tips en tricks bedoel ik.

Participant: Ja, ze bieden al het nodige aan. Nou ik ik, nee, ik denk dat dat ze op zich eigenlijk wel wel genoeg mogelijkheden bieden. Ook open dagen, meeloopdagen proefstuderen zeg maar. Sommigen bieden ook aan dat dat je met je pws, het profielwerkstuk op hoge scholen of universiteiten terecht kunt nou is dat vaak, ja, dat dat gaat een beetje buiten mijn scope dan om hoor.

Interviewer: Ja.

Participant: Maar dan denk ik van van ja, dat, dat is soms weer lastiger, omdat je dan tijd op school mist. Dan zou je bijvoorbeeld ja, dan bieden ze iets aan dat je vier of zes-weeken bijvoorbeeld nou elke woensdagmiddag d'r naartoe kunt. Maar goed, weet je, ja, dat daar zit

en school ook weer niet altijd op te wachten. Hé, die denken dan van ja, da's mooi, maar dan missen we een aantal leerlingen weer uit bepaalde lessen.

Interviewer: Ja.

Participant: Ja, dat ze niet meer met docent, die zegt: ja, dat wil ik niet zes-weken lang, elke woensdagmiddag dat ik m'n leerlingen kwijt ben, dus dat, dat vind ik wel hele mooie initiatieven ja, maar dat botst dan vaak weer op binnen een middelbare school.

Interviewer: Oké, dus dat binnen wat waar school dan een probleem? en kan daar omheen gebouwd worden Of is dat heel erg? Omdat er dan een bepaald, alleen maar bepaalde studenten zijn, denken ik of leerlingen, denk ik.

Participant: Ja, kijk daar, daar is 1 punt, gewoon dat dat dat vakdocenten die vinden het minder prettig dat ze regelmatig op dezelfde tijdstippen leerlingen.

Interviewer: Ja

Participant: Hé dan dan he dan, dan krijg je natuurlijk het feit zeg maar, het is mooi dat je die activiteit organiseert maar dat dan ben ik die leerlingen zes keer op een Woensdag kwijt.

Interviewer: Ja.

Participant: Ja, dat is bijna bijna een hele periode. Nou, dat, daar zijn ze dan niet happig op.

Interviewer: Groep, nee, en we merken de leer, de leerlingen zelf dat dan ook, bijvoorbeeld in hoe in prestatie, in dan bijvoorbeeld een vak, wat ze veel missen.

Participant: Nou, dat die geluiden heb ik niet gehoord. Dat zijn vaak natuurlijk ook wel de leerlingen met initiatief, ja en die dingen wel goed in de vingers hebben. Ja, en dat zijn natuurlijk kleine aantallen, hé, die dat doen, dat zij, dat zijn er enkelen

Interviewer: Ja

Participant: Vaak weer, ja

Interviewer: Dan zijn die duidelijk. Dat waren de vragen over specifiek keuze naar de vervolgopleiding. Nu heb ik iets meer vraag, over inhoud? Ik heb, denk ik, dat ik dan ook voor u dan iets meer Engels, omdat u daar het meeste van afweet is, ja, dat is in principe zijn, maar scholen zijn een heel groot deel van hoe een leerling straks bijvoorbeeld naar het latere werk leven toegaat en naar een studies En dan wil ik een beetje praten over die overgang tussen wat zit er nou qua inhoud van bijvoorbeeld een studie en wat ze op de middelbare school geleerd hebben. Wat is dan echt het verschil daartussen en hoe past het op mekaar?

Participant: Ja

Interviewer: Dat is dat mag de volgende vraag over.

Participant: Wij checken dat ook altijd. Nou, als onze school, doen we het vrij goed en zitten we vaak toch wel bovenin bij het aantal geringe uitvallers.

Interviewer: Ja Oke

Participant: Dat nou zijn, nou weer helemaal trots op natuurlijk, dat vinden we dan toch wel weer mooi.

Interviewer: Ja

Participant: Wat we vaak doen bij de infomarkt dan hebben we nou een hele groep oud-leerlingen en die vragen we dan van: nou, hoe ervaren jullie dat? Je hebt hier vijf of zes jaar op dockinga gezeten, nou zit je op een HBO of universiteit. Wat zijn je ervaringen? wat werkt goed, wat werkt minder goed? Nou, dat soort zaken vragen we ze dan en dat komt over het algemeen uit dat het qua vak inhoudelijk goed, dat ze zeggen ja, we hebben voldoende kennis

Interviewer: Ja.

Participant: Daar zijn ze tevreden over, en de dingen waar ze, wat ze soms bijvoorbeeld nog wat missen, is nou werken aan groepsopdrachten.

Interviewer: Ja

Participant: Of dat ze iets zelfstandiger mochten zijn en bijvoorbeeld ook dingen van presenteren, he, dat zijn dingen, die komen ze tegen op HBO of universiteit. Zeg maar dat we, we hebben dan wel iets gehad, natuurlijk, hé van je houdt je spreekbeurten wel en dergelijke, maar dat mocht wel wat wat meer, dat ze meer leren van bijvoorbeeld: nou, je hebt een onderzoekje gedaan, je presenteert dat aan de klas, dat soort zaken, hé, want daar daar komen ze natuurlijk in dat hoger onderwijs tegenaan te lopen en dat krijgen we dan wel terug.

Interviewer: En zou dat dan bijvoorbeeld per vak ook heel erg verschillen?

Participant: Durf ik niet te zeggen. Kijk, bij het ene vak heb je meer dat je die vaardigheden niet krijgt. Ik noem er iets voorbij. Bij Nederlands kom je ook debatteren tegen.

Interviewer: Ja precies.

Participant: We hebben een collega die daar ook buiten de lessen om, zeg maar heel erg mee bezig is en debat wedstrijd houdt en dan ook ook ook regionaal en landelijk.

Interviewer: Oh ja debatterwedstrijden

Participant: Ja, dus dat.

Interviewer: Dan heb je dat wel ja.

Participant: Natuurlijk, maar maar over de hele linie zou dat misschien wel wat meer nadruk kunnen hebben.

Interviewer: Oké, dus dat is dan niet specifiek over de inhoud van wat ze geleerd hebben, maar meer de manier waarop ze het leren.

Participant: Ja, ja, qua vaak inhoudelijk zijn de oud-leerlingen die we hier dan terugzien tevreden.

Interviewer: Oké.

Participant: Hé, en één van de dingen die we bijvoorbeeld ook doen, hé, zeker, afwijkt voor selectie opleidingen. Nou, noem bijvoorbeeld geneeskunde, de tandheelkunde diegenen kunnen dat soort zaken ook al wel leren, dat doen we in het examenjaar bijvoorbeeld door de docent biologie, die helpt ze daar ook.

Interviewer: Oh ja

Participant: Dan missen ze een aantal andere lessen. Dan zitten ze bijvoorbeeld niet bij mij, bij Engels, maar dat is dan geen punt, hé, dan kijken we wel even van. Gaat dat goed? Kunnen ze dat ook missen? Nou is dat zo oké, prima, en dan hebben ze bepaalde perioden waarin ze extra gaat trainen voor die selectieprocedure dat ze dus echt wat extra body krijgen, nou een over het algemeen vooral heel veel van onze leerlingen daar ook wel doorheen dus dat is ook wel weer een ding.

Interviewer: ja, duidelijk en bijvoorbeeld zou je dan ook zeggen dat soort van andere soort van lesgeven, voorbeeld, meer presteren, en of leerlingen bijvoorbeeld goed zijn in academisch schrijven bijvoorbeeld. Ik weet niet of u daar iets over weet?

Participant: Nou, dat mocht ook wel wat beter.

Interviewer: Ja,

Participant: Ja, dat zijn zeker dingen die zouden helpen, die beter kunnen en het nog niet zijn.

Interviewer: Dat helpen zou? Zou dat dan in elke les voor moeten komen? Of er een specifieke lessen? Waar zou je dat neerzetten?

Participant: Bij Nederlands.

Interviewer: Ja.

Participant: Denk ik zo, dat daar die basis belangrijk is.

Interviewer: O ja.

Participant: Dat daar dat vooral aangeleerd moet worden, maar je kunt dat natuurlijk ook bij mij bij Engels, bij vwo, dan moeten ze voor schoolexamen en schrijven bijvoorbeeld.

Interviewer: Ja

Participant: En dat kan dan ook, en dan zou je dat wat vak overstijgend zou je dat kunnen gaan doen, hé dat je samenwerkt met Nederlands, van: hé, wat leren jullie de leerlingen precies aan op het gebied van academisch schrijven? Kunnen we dat ook weer toepassen, bijvoorbeeld bij Engels, met het schrijven van een essay.

Interviewer: Ja,

Participant: Ik kan me ook voorstellen dat dat bij een pws ook terugkomt

Interviewer: Wel ja

Participant: Bij Vwo, havo dan misschien iets minder, maar toch ook wel.

Interviewer: En is dat dan goed geregeld?

Participant: En zeker, want ja, goed, ik ik ik ik, ik zit ook bij onze oudste dochter zit nu eerste jaar hanze hogeschool. Nou, goede dingen die ze moet doen. Denk, ja, dat, dat komt er wel aan bod.

Interviewer: Denkt u dan ook dat dat dan ligt aan bijvoorbeeld de manier waarop het examen of wa, waar er in de bovenbouw behandeld wordt, dat dit heel erg naar het examen toe werkt? En hoe ziet u dat precies? Zeg maar?

Participant: Nou ja, daar zou dan, daar zou je kunnen kijken van. Kun je elementen daarvan, in ieder geval in de schoolexamens wat meer verwerken

Interviewer: Ja

Participant: Ik denk dat die ruimte er wel is, hé, misschien misschien niet heel groot, maar dat er wel punten zijn waarop je kunt zeggen van hé, daar kan ik nou net zo wat ik noem bij Engels, met met dat essay, daar zou dat zou toch iets meer kunnen. En kijk, voor de andere vakken vind ik het lastiger om daarvoor te spreken. Maar ik zou me voor kunnen stellen dat je ook daar op bepaalde terreinen dat wat meer kunt gebruiken.

Interviewer: En daar heb ik nu toch specifiek een vraag voor Engels. Denkt u dat de leerlingen ook en hoog genoeg niveau Engels hebben om bijvoorbeeld een volledig Engelstalige studie te doen?

Participant: Jawel.

Interviewer: Ja, dat kan wel?.

Participant: De reden is ze: ze hebben de basis heel goed hier wel geleerd dat dat is wel oké en wat ik, wat ik ook wel terug heb gekregen van leerlingen, wat die die die hikken daar soms wat tegenaan, hé, ik heb ze wel bij me gehad en dan zeggen ze: ja, maar ja, dat ik een andere studie en kan ik dat wel en dat er toch is, is ook heel veel vak jaar gewoon, hé, je groeit er ook in als ware, en dat dat dan toch wel lukt. Ik hoor vrij weinig dat ze zeggen van nou, ik ben met de studie gestopt omdat het engels te moeilijk was.

Interviewer: Ja

Participant: Dat dat dat die geluiden hoor ik eigenlijk niet, nee.

Interviewer: En hebt u dan ook wel eens hoor, bijvoorbeeld dat leerlingen wel moeite hebben met het lezen van bepaalde stukken? Of is dat echt wel prima.

Participant: In het begin wel dat ze wel even, nou ja, een niveautje hoger, zeg maar, en en dat ze daar even wat hadden voor moeten werken in't begin, maar dat ze wel aan kunnen haken dat niet zo is dat ze zeggen van: nou, het is puur omdat dat Engels lezen maar niet lukt, dat ik ook gestopt ben met de studie, dat.

Interviewer: geen reden daarvoor.

Participant: Nee, nee, dat is wa wa he, wat ik toch vaak gehoord van van aanhaken bij studies, dat het qua inhoudt dat dat die toch anders is dan had dat ze hadden ingeschat. Hé, en dan dat dat net niet de studie is die ze willen, dat ze nog nou toch even wat moeten finetunen terwijl ze al nou begonnen waren.

Interviewer: Zeg maar ja, ja, en dus zeg maar manier van lesgeef op de universiteit en de manier van lesgeven op bijvoorbeeld middelbare school. Hoe verschillen die eigenlijk een beetje van mekaar? Of heeft u daar? Hoeveel weet u daarvan?

Participant: Ja, het is hier schoolser d'r wat natuurlijk op universiteit en ook wel HBO meer zelfstandigheid verwacht. Hé van van sommige colleges zijn niet verplicht. Ja, wat doe je dan? Hé, ga je d'r wel naartoe? Ga je daar niet naartoe als toetsen bijvoorbeeld worden nabesproken nou, op een HBO is dat u bijvoorbeeld ook niet altijd verplicht.

Interviewer: Ja.

Participant: Maar goed dat op dat terrein d'r wat meer vrijheid

Interviewer: Ja

Participant: Kijk, we proberen ze hier wel zelfstandig te maken of zelfstandiger maar goed, als je ziet dat het fout dreigt te gaan, grijp je ze wel in't nekvel, ja, dan zeg je wel van ho Lisa, je zult nu toch deze dingen moeten doen om een beetje tot een goed einde te brengen..

Interviewer:, ja.

Participant: Dat heb je echt wel minder op de uni en het hbo

Interviewer: Ja

Participant: Hé dat dat dat ja altijd als raad zegt van: ja, ik doe dingen niet, ja, dat zijn eigen keuzes meer.

Interviewer: En denkt u dan bijvoorbeeld dat dat goed met mekaar aansluit? Wel dat dat leerling he ineens meer zelfstandigheid krijgen?

Participant: Ja, ik denk dat ook met leeftijd te maken heeft, Hoor ze moeten echt even wat wat ouder worden.

Interviewer: Ja

Participant: Dan zien ze vaak ook wel van ja, ik zit hier voor mezelf, dus ik moet dat ook gewoon zelf op gaan pakken. Hé. Dus dat dat kijk, ze zijn hier ook nog jonger, hé.

Interviewer: Ja.

Participant: Dat scheelt soms toch wel, en soms doen ze een tussenjaar nou, dan zijn nog net even, wat ouder, hebben ze gewerkt en dat dat scheelt gewoon ook. Dan kun je die zelfstandigheid ook wat meer hebben.

Interviewer: Ja dingen zelf echt doen

Participant: Ja.

Interviewer: Oke, dus zou het dan vanaf het eerste jaar meer geholpen moeten worden? Of denkt u dat dat gewoon wel prima is?

Participant: Nou, ik denk dat wel goed is dat er aanspreekpunten zijn, of bijvoorbeeld studentcoaches nou, die zijn d'r soms ook wel te weinig.

Interviewer: Ja, je moet overal wel tegen kunnen.

Participant: Ja, hé tenminste wat ik dan hoor van onze dochter, hé, die bijvoorbeeld, die, die heeft dan ook een student coach, die houdt een beetje in de peiling van. Hoe gaat het? Ja, ik denk dat dat wel verstandig is.

Interviewer: Ja

Participant: Misschien een beetje op afstand, maar wel een beetje vinger aan de pols van. Hé, hoe loopt het?

Interviewer: Oké, als dat het wel in de gaten wordt gehouden.

Participant: Vooral dat de eerste jaren denk ik dat dat belangrijk is.

Interviewer: Denkt u ook dat bijvoorbeeld met de verandering in bijvoorbeeld de wereld tegenwoordig dat bijvoorbeeld met meer techniek en ict, dat middelbare schoolvakken daar ook genoeg tijd aangeven? Is het nog van deze tijd?

Participant: Ja, precie, ja, nou dat dat kan wel wat meer naartoe geschoven worden, denk ik. He, je probeert natuurlijk wel met de actualiteit mee te gaan, maar ik denk dat dat je altijd toch wel een stap achteraan loopt, ook omdat kijk ontwikkelingen gaan natuurlijk heel snel.

Interviewer: Ja.

Participant: En dat is heel lastig.

Participant: Kijk, ontwikkelingen gaan, natuurlijk zeker snel.

Interviewer: Ja.

Participant: Dat, en da's heel lastig om dat heel snel ook altijd te volgen in een middelbare school.

Interviewer: Ja,

Participant: Ik denk dat dat echt echt lastig is.

Interviewer: Dus en is dat dan vooral ook nationaal nodig of eerder echt in een school zelf?

Participant: Nou, ik denk nationaal. Ik denk als je, als je echt zegt van wij willen dat leerlingen op de middelbare school de ontwikkelingen heel snel kunnen volgen, dat dat ook heel snel in in je curriculum verwerkt wordt. Nou, dat dat je dat niet als school alleen moet doen. Dat denk ik niet. Dan dan denk ik dat, dan moet dat nationaal opgepakt worden, ja, en en dan moet daar ook ruimte voor voorkomen dat je dat kunt doen.

Interviewer: Ja.

Participant: Hé dat, maar zoals nu gaat, denk ik dat je daar altijd toch wel een stap achteraan komt

Interviewer: Oké, dus dat moet dan nationaal gebeuren. Hoe zou u dat dan doen?

Participant: ook tijd en ruimte, zeg maar dat je dat soort veranderingen kunt invoeren, want dat d al, daar krijg je wel een heel ander soort onderwijs denk ik.

Interviewer: en hoe zou dat er dan anders-zijn dan wat er nu is?

Participant: Dat je zou kunnen denken aan aan bijvoorbeeld vakoverstijgend werken.

Interviewer: Ja,

Participant: wat je nu nog heel veel hebt, ik noem maar iets ze leren bij Nederlands wat een leidend voorwerp is. Ik noem maar even iets. Als ik bij Engels leidende zinnen ga bespreken, dan leggen ze heel vaak die link nog niet, want dan denk ze: nee, we hebben daar Nederlands en hier hebben we Engels. Nee, ik noem maar wat u zegt. Die vakken hebben allemaal schotjes nou, dan zou je bijvoorbeeld kunnen zeggen: ja, die schotten moeten weg en dat worden, wat een meer nou, taal, groepen of op mensen, maatschappij, groepen.

Interviewer: Ja.

Participant: Dat ze dus ook zien van hé wat ik bij aardrijkskunde leer, kan ook bij maatschappijleer handig zijn, ik noem maar even wat

Interviewer: Ja dus maar meer zeg maar connecties tussen vakken, oké, en zou dat dan ook? Leraren zouden zich dat dan heel erg moeten aanpassen.

Participant: Dat denk ik wel, ja

Interviewer: zou dat ook kunnen in een school?

Participant: Denk ik wel, maar dan moet je wel de tijd en ruimte voor hebben.

Interviewer: Oké, dus ja,

Participant: Ja, zoals ze nu gaat, zeg maar, er zitten mensen echt heel erg vol, hoor.

Interviewer: Ja.

Participant: Ja, dat dat is niet tijd dat je zegt. Nou, hele grote nieuwe ontwikkelingen, pak dat daar nog naast? Dat dat gaat niet werken.

Interviewer: En dan hebben ze ook meer, misschien meer mensen nodig. helemaal duidelijk. En als laatste heeft u nog tips of opmerking over hoe bijvoorbeeld een universiteit of een hoge school en een middelbare school de transitie soepeler kunnen laten verlopen. Hoe zou dat beter kunnen gaan, want dat gaat in uw mening al wel redelijk.

Participant: ik ik. Ik denk bijvoorbeeld door dekenaat bijvoorbeeld sterker te maken binnen scholen, dat het een sterkere positie krijgt. Kijk, het is nu vaak iets wat mensen doen, omdat ze het leuk vinden. Nou, ik vind heel erg leuk, naast het Engels, ja.

Interviewer: Ja

Participant: Mijn collega die geeft dan economie en die heeft dan de onderbouw daarnaast en vind het hartsikke leuk die mix, ja, heel vaak heb je nog oh, ja, oké, dat hoort gewoon bij het decanaat weet je wel, en en de rest van de docenten gaan,doen hun eigen ding.

Interviewer: Ja.

Participant: En ik denk dat dat meer, ja, wat meer door de hele school gedragen zou moeten worden. Ik denk dat dat ook belangrijk zou zijn, hé dat het niet iets is van een paar mensen die het voor hun hobby doen zijn.

Interviewer: Oke dus dat het decanaat belangrijker wordt eigenlijk.

Participant: Ja, ja.

Interviewer: En hoe zou dat vanaf de kant van de unie of de hogeschool kunnen?

Participant: Nou, je zou bijvoorbeeld kunnen werken met ja, een soort met portfolio achtig iets. Dan willen wij dat, willen wij eigenlijk ook dat ze dat ze iets meekrijgen naar universiteit, met of HBO maar dat er ook iets mee gedaan wordt

Interviewer: Ja

Participant: Je hebt nou die matching activiteiten bijvoorbeeld, ja, dat is wel mooi dat je daar aankomt met de dingen die je op middelbare school hebt gedaan om die voor te brengen. Da's misschien ook wel wat, misschien ook wel wat naar gekeken maar volgens mij nog niet zo heel systematisch.

Interviewer: Ja.

Participant: En ik denk dat je daar ook nog een inhaalslag zou kunnen maken.

Interviewer: Een soort van matching dat meer aansluit.

Participant: Ja.

Interviewer: Yes helemaal duidelijk, oké. Dan heb ik nu mijn laatste vragen over de specifiek university college ander systeem van Uni, dus u heeft er wel eens wat over gehoord. Wat precies weet u al van het systeem?

Participant: Ja eigenlijk de grote lijnen.

Interviewer: Ja.

Participant: van dat het meer een mix is van verschillende studies of velden van studies.

Interviewer: Ja

Participant: Dat niet zo zeer is van je studeert economie, of je studeert een taal of nou noem het maar op, en dat men dat je meer kijkt, probleem gerelateerd en vanuit verschillende invalshoeken dat je naar dingen gaat kijken, zeg maar dat er dus ook wat wat breder is, hé, zeker, tenminste wat ik ervan begrepen heb, is dat ze in de eerste jaar wel aardig breed is.

Interviewer: Ja

Participant: Ook voor mensen die het nog lastig vinden om te kiezen dat je kunt zeggen van nou, als je nou zo'n university college gaat doen, dan hoeft je nou niet dat eerste jaar al er te zeggen van oh, ik ga dat doen.

Interviewer: Nou, je moet wel echt geïnteresseerd zijn in het algemene deel van de studie, maar inderdaad zijn wel verschillende delen weer, maar je moet dat uiteindelijk wel kiezen, ja.

Participant: Ja dat is waar, daar ontkom je ook niet aan

Interviewer: Het is ik denk dat er ook wel een belangrijk iets d'rvan nog is. Dat bijvoorbeeld, je hebt wel heel veel specifieke vakken, bijvoorbeeld filosofievakken of echt economisch vakken, maar de problemen die dan behandeld worden in die vakken zijn vaak heel erg breed. Dus in economie behandel je dan een echt, soms wel eens een vak, in, iets over iets in Friesland of iets in Uruguay, of dat soort dingen. Dus dat is, denk ik, vooral de manier waarop het gebeurt. Dus dan kun je wel een specifiek vak hebben, maar gewoon met een andere blik op. Ik denk dat dat ook wel belangrijk is. Erbij en dat is heel vaak ook net iets anders lesgeven, bijvoorbeeld kleinere klassen, veel meer essays veel meer presentaties bijna geen toetsen. Die manier en dus inderdaad ook, ja, een soort van combinatie met ook krijg je ook stage, dus bij bijvoorbeeld HBO's hebben ook vaak stage, dan hebben we een stage en een soort van project met een bedrijf. Ja, dat soort dingen zijn heel anders dan bijvoorbeeld een universiteit.

Participant: Ja.

Interviewer: Dat is, dat is een beetje wat elkaar snel over wou zeggen. Wat is uw mening over dit systeem? Wat vindt u d'r van?

Participant: Nou, ik vind dat op zich een goed systeem naast de andere.

Interviewer: Juist.

Participant: Hé, ik denk niet dat het één beter zou moeten zijn.

Interviewer: Ja

Participant: Of hoeft te zijn dan t Ander, maar ik vind wel mooi dat er dat er wat te kiezen valt.

Interviewer: Ja.

Participant: Dat, dat vind ik wel heel goed, maar tegelijkertijd moet ik ook zeggen dat er gewoon heel weinig van onze leerlingen naar University colleges gaan.

Interviewer: Ja, die zijn er ook iet echt veel

Participant: Nee, nee.

Interviewer: Maar zou dat wel meer kunnen worden?

Interviewer: Zou dat ook potentie hebben om groter te worden?

Participant: Ik denk dat dat misschien al wat meer onder de aandacht gebracht kan worden.

Interviewer: Ja

Participant: Ja, kijk iknoem het ook wel, maar je ziet toch dat de meeste, voor de traditionele manier echt gaan. en de daarbij speelt ook mee, tenminste hier in deze regio van het is wel behoudend hier, hé, het d'r zijn natuurlijk wel eens mensen die kunnen bijna niet wachten om naar Amsterdam te gaan om te studeren en die zeggen van hoe eerder de grote wijde wereld in, hoe beter. Maar d'r wordt ook nog wel veel gekeken van hé, als ik in Groningen ga studeren, dan kan ik eerst nog een thuis blijven wonen.

Interviewer: Ja

Participant: Ja, he dus he

Participant: Ja, ze zijn wel behoudend, het is ook duurder natuurlijk.

Interviewer: Ja

Participant: Ja, nou ja, dat speelt, dat kan in ieder geval meespelen hier in deze regio

Participant: Nee, nee, nee, nee, kijk, en dat in deze regio ook aan dat ook meespelen. Hoor het! Het is niet de rijkste streek van Nederland wat zomaar te zeggen hoor, he en en geld gaan zeker meespelen.

Interviewer: Oké, dus dat zou dan vanaf onze campus duidelijk gemaakt met.

Participant: Ja, dat dat kan zeker naar meespelen in de keuze voor voor de campus. Ja.

Interviewer: Helemaal goed wat zijn denk, denkt u ook dat er problemen zijn die opkomen bij een ander systeem vergeleken met het universitair systeem, wat mensen veel kennen.

Participant: Nou, het is wel belangrijk, denk ik, dat je goed oriënteert, dat je goed weet waar je aan begint. Ja, maar goed, dat geldt bijvoorbeeld voor university colleges dat geldt ook als je Engels aan de universiteit Groningen wilt gaan studeren. Je moet je gewoon goed oriënteren en goed weten waar je aan begint. En dan denk ik dat je de meeste probleem wel ondervangt alleen waar, waar waar je dus mee meestal tegenaan loopt ook is dat mensen zich onvoldoende oriënteren op een studie, dan nog tegen dingen aanlopen van oh, ja, goed, dat, dat wist ik eigenlijk niet, hé en en dat kun je ondervangen door nou met mensen te praten, d'r naartoe te gaan, rondleidingen nou procederen dat je ze een dag meeloopt nou, noem het maar op

Interviewer: Ja en dat die je dan wel

Participant: Ik denk dat dat belangrijk is, maar we we hebben ze d'r ook bij. Ja, zeker met die corona natuurlijk, die alleen webinars hebben gevolgd en op basis daarvan een studie kiezen. Ja, het pakt natuurlijk ook wel goed uit. Ja, dat kan ook gebeuren dat dat anders is dan dat ze verwacht hadden.

Interviewer: Ja, en als u dan bijvoorbeeld ziet dat het net een iets andere manier van lesgeven is, bijvoorbeeld met de andere manier van becijferen, worden leerlingen daar dan ook goed voor voorbereid hier op een middelbare school? Denkt u?

Participant: Je bedoelt dan echt voor university college?

Interviewer: Ja,

Participant: da dat soort dingen, ja, dat dat is wel wat onderbelicht denk ik, en dat kan natuurlijk ook inderdaad, als je dan niet zo heel veel qua orientatie hebt gedaan

Interviewer: Ja.

Participant: En je gaat studeren, dat dat je tegen dat soort dingen aanloopt dat je denkt van hé, maar dit wist ik niet.

Interviewer: Ja, want het is ook echt wel een andere manier van les die je misschien niet gewend bent.

Participant: Ja, zeker, en dat moet je dus wel van tevoren boven water hebben, maar dat, dat geldt bijvoorbeeld ook van van hé, daarom noem ik dat bijvoorbeeld ook tegen leerlingen van van ga wel kijken, want soms heb je bij een studie dat je heel veel colleges krijgt. Ik zeg dan zit je in de banken en staat iemand voor te vertellen hoe et zit.

Interviewer: hmhm

Participant: En ik zeg maar: d'r zijn ook studies. Ja, da's dat, da's meer dat je groepsopdrachten moet doen. Ja, ja, dat is ook maar wat je ligt, hé, we, waar voel je prettig bij wat? Wat vind je fijn, welke manier van lesgeven bijvoorbeeld oh, ja of leren?

Interviewer: En heeft de middelbare school dan de leerling ook voorbereid om voor zo'n studie of zeg maar echt qua manier van toetsen bijvoorbeeld, maar presentaties ook en past dat er wel bij?

Participant: Nee, minder hoor, hier is het vooral toetsen wat je krijgt.

Interviewer: Ja, en denkt u, dat er ook een manier zou zijn om dat iets beter aansluiten, terwijl het nog steeds past bij het andere systeem.

Participant: Het zou kunnen, maar dan moet je het systeem anders gaan inrichten ja, dat is niet van de ene dag, denk ik, maar dat zou kunnen. Maar dat zou echt de binnenschool een school ook moeten hebben van hé, hoe willen wij ons onderwijs aanbieden, willen wij dat nog, zeg maar op de wat klassiekere manier van lesstof aanbieden, toetsen of willen we dat anders gaan doen? Hé, maar dan ga je ook wat meer weer richting handelings deelachtig onderwijs, zeg maar hé, dat had je jaren geleden bijvoorbeeld wel bepaalde dingen daar kreeg geen cijfer op, dat was voldoende onvoldoende. Ja, dan dan zou die kant weer wat meer op moeten gaan. Maar goed, dan moet de raakvlak zijn binnen de school en dan moet je het wat anders inrichten.

Interviewer: Ja natuurlijk, en zou dat dan ook bij beiden kanten moeten passen.

Participant: Ja,.

Interviewer: Oké, dus dat zou dan ook binnen een school gebeuren, of eerder nationaal ook veranderen.

Participant: Nou, dat zou dat, dat zou je bijvoorbeeld binnen school kunnen doen, iets meer met handelings delen, maar daar moet je wel goed draagvlak voor hebben.

Interviewer: Ja.

Participant: Hé dat dat dat je zegt van ja, dat moeten mensen wel meekrijgen denk ik.

Interviewer: Nou, dat was het, dat waren mijn vragen heeft u zelf nog vragen.

Participant: Nee, ik heb eigenlijk zelf geen vragen meer, ik dacht ik, ik hoor al even wat er komt.

Interviewer: Ja, nee, dit was hem. Ik heb nu alles behandeld.

Participant: Ja, maar goed, helemaal prima, echt dan.

Interviewer: Ja dankuwel dat u mee wou werken!

Interview deelnemer 6 school 5

Capstone interview 6

Interviewer: Oke, dus als eerste heb ik de vraag; Wat is uw rol in het educatie systeem? Wat voor een rol voert of voerde u zeg maar uit, in al de tijd dat u dat dat u in het educatiesysteem werkt?

Participant: Ja, oké, dus ik ben heel lang leraar geweest, gewoon ongeveer 20 jaar. Ik denk dat ik dat als eerste en ik ben dus nu sinds tien jaar ongeveer decaan van het vwo, dus we hebben op onze school ook een decaan havo.

Interviewer: Ja

Participant: Dat bedoel ik dus ik help mensen mensen met de profielkeuze maar ik help ze ook met de studiekeuze en al dat soort dingen.

Participant: Oké, en bij welke school bent u werkzaam?

Participant: Ja, deze school ga ik dan niet perse noemen. Nou ja, daar ben ik, dus heb ik zeg maar sinds ik ben begonnen, heb ik eerst nog in een school in een ander deel van Friesland gewerkt. Daarna ben ik hier komen werken.

Interviewer: Ja, en dan als laatste: wat was uw bij het helpen van studenten naar de volgende stap?

Participant: Ja, ik ben dus decaan, ik ben ook mentor geweest, dus ik ben nu ongeveer tien jaar decaan ik heb 20 jaar les gegeven.

Interviewer: Ja.

Participant: En ik heb dus in die 20 jaar, de laatste vijf jaar voordat ik decaan werd, heb ik ook nog ben ik een mentor geweest van een-derde klas.

Interviewer: Oké, helemaal goed, dus dat waren eigenlijk mijn introductievragen en dan gaan we nu door naar De volgende vragen die gaan dan over.

Participant: Ja

Interviewer: Hoe bijvoorbeeld wat opleidingen wordt gekozen, maar ook de profielkeuze dus als eerste vraag heb ik dan: hoe begint bij u op school het helpen van studenten naar een geschikte opleiding die bij hun past?

Participant: Ja, oké, dus wat ik al zei, ik ben dus decaan van het vwo en eigenlijk begint dat in de derde klas.

Interviewer: Ja

Participant: In de eerste en de tweede klas heb je wel van die boekjes met zelfontwikkeling bij ons, dus dat je bijvoorbeeld een beetje leert wat je interesses zijn. Daar hebben we een boekje voor en dat is vooral ook om voorbereid voor te bereiden op de middelbare school zelf. En dan in de derde gaan ze echt kijken naar welke vakken passen d'r bij mij? Wat vind ik leuk? En dat soort dingen, zeg maar, en dan, dat is eigenlijk het eerste moment waarop ze dat doen. Dus dan zeg maar in de derde klas, aan het begin tot en met de profielkeuze zeg maar dus daar zit echt wel het begin. Dus wat je daar eigenlijk doet, is dat je nou ja, die leerlingen, die werken dus met een soort programmatje dat heet (naam programma) en daar kunnen ze dan een soort van interesse test doen. En dan komt eigenlijk uit wat ze qua baan of zo kunnen doen, maar vooral welke kant hun interesses opliggen en dan gaan ze daaruit, proberen wij ze te begeleiden naar een profiel wat bij hun past, ook met hun cijfers en hun interesses.

Interviewer: Ja.

Participant: dus vooral eigenlijk een combinatie daarvan. En daarnaast dus ook met adviezen van leraren en ouders, dus wat wat hun kind echt weet en of ze het wel aan zouden kunnen qua vakken.

Interviewer: Oké, wat voor soort advies krijgen de leerlingen dan bij dat proces, zeg maar van de profielkeuze dus wat kunnen ze, zeg maar echt, kunnen ze zelf kiezen? is er iets verplicht?

Participant: Nou ja, in principe kunnen ze alles kiezen wat ze maar willen. Ik bedoel, we kunnen dan echt iets advies voor is geven, bijvoorbeeld wiskunde-b als je dat gewoon echt, als je een een, een vijf staat op wiskunde, dan moet je dat gewoon niet doen. Maar ja, het mag allemaal wel. Dus als een leerling dat echt heel graag wil doen, dan kunnen wij daar niks tegen zeggen. Maar we geven wel heel streng advies er ook voor en proberen dan de ouders in te lichten en dan zo op die manier het kind te helpen. Nou iets wat bij hen past. Maar als zij echt heel graag wiskunde b willen doen, dan mogen ze dat gewoon doen.

Interviewer: Oké.

Interviewer: En wat vindt u eigenlijk van de tijd waarin leerlingen, zeg maar, hun opleiding kiezen.

Interviewer: Dus. In de derde klas moeten ze de profielkeuze doen. Wat vindt u dan van het tijdstip dat dat gebeurt?

Participant: Ja, dat vind ik een lastige vraag, want ja, ik vind op zich wel vroeg, maar aan de andere kant denk ik in het systeem wat we nu hebben, kan het eigenlijk niet anders.

Interviewer: Ja

Participant: Nou, als je het later zou doen en dan in de zesde examen moet doen met alles wat je moet behandelen, is dat wel lastig en hebben alle vakken die je dan verplicht bijvoorbeeld nog moet doen, zoals natuurkunde en scheikunde, Als je dat helemaal niet kan, dan lijkt mij dat heel vervelend, maar bijvoorbeeld een vak als bedrijfseconomie.

Interviewer: Ja

Participant: Dat krijg je pas in de derde en dan weet je eigenlijk nog helemaal niet of je dat goed genoeg kan.

Interviewer: Oh ja

Participant: Dus dat is wel lastig vind ik, want ja, ik bedoel, stel je voor, je moet dat vak doen en je kent het eigenlijk helemaal niet goed. Ja of stel of vakken die je nog helemaal niet gehad hebt, die je dan ineens moet kiezen. Ja, dat vind ik heel raar, dus ik denk wel dat je alle vakken aan bod moet laten komen. Dus misschien dat er dan op die manier wel al wat onder dat je bijvoorbeeld in de vierde kan kiezen. Dat is bij havo wat lastiger. Maar daar zou ook wel wat op gevonden kunnen worden, denk ik bijvoorbeeld dat je natuurlijk de havo langer maken in plaats van dat het vijf jaar is, dat je daar gewoon zes jaar van maakt, maar dat dat gewoon een lager niveau is, dat dat gewoon iedereen wel dezelfde hoeveelheid tijd een studie doet, bijvoorbeeld gewoon tot in de achttiende. Maar ja, dat is, dat is natuurlijk helemaal het systeem veranderen. Wat ik denk, is dat alle vakken in ieder geval aan bod moet worden gekomen, zodat iedereen een verstandige keuze kan maken.

Interviewer: Oké, ja, helemaal duidelijk, dan heb ik mijn profielkeuze vragen gehad, kunt u dan misschien het proces van studiekeuze uitleggen vanuit het oogpunt van uw school.

Interviewer: Ja, dat kan natuurlijk, ja, zoals ik zeg, in de derde hebben ze dus de profielkeuze en daarna hebben ze vierde, vijfde, zesde en is voor havo vier, vijf is dan echt gefocust op de studiekeuze dus in de vierde krijg je ook, hebben wij dus op keuzeweb hebben ook echt allemaal van die testjes van hé, welke opleiding past bij mij? Wat? Ze moeten allemaal verplicht naar bepaalde voorlichtingen in de vierde hebben wij nog niet echt verplicht, maar dat dan moet je dan gewoon heen met de hele school iEn dus dan hebben wij, zeg maar die dag op nhl stenden daar kun je dan heen en dan krijgen ze dan allemaal voorlichting over verschillende.

Interviewer: Opleidingen ja

Participant: Dus verschillende opleidingen of van verschillende universiteiten en hogescholen, dan kunnen ze gewoon zelf kiezen. Dat is twee middagen dus kunnen ze zelf zes studies kiezen die dan bij hun past. En één middag is dan verplicht. Dus je moet eigenlijk sowieso naar drie toe gaan. In de vierde klas en in de vijfde klas kun je daar dus weer heen. Maar dat is dan niet verplicht. Maar je moet wel verplicht naar een open dag in de vijfde klas dus dan kun je die kiezen. Maar je kunt ook echt naar een open dag of een meeloopdag gaan van een studie of van een universiteit of hoog school. Dus dat is wel echt verplicht. En in de zesde klas is het niet meer verplicht, omdat wij dus al verplichten omdat ze in de vijfde klas gaan. Maar wel, het wordt wel aanbevolen als ze nog niet weten dat ze daar ook heen kunnen gaan.

Interviewer: Oh ja, en hoe zit het voor havo dan precies?

Participant: En voor havo is het dus in de vierde dat nhl stenden en dan in de vijfde alsnog naar een open dag of dus de vierde al, dat mogen ze zou bepalen. Maar ze moeten gewoon na een open dag geweest zijn, het liefst meerdere.

Interviewer: oké. En hoe gaat de communicatie tussen u en de universiteit precies? Of de hogeschool? Hoe wordt dat georganiseerd?

Participant: Ja, we hebben dus wel. We krijgen wel altijd mailtjes waarin we ons kunnen inschrijven voor bijvoorbeeld die studiekeuzes van de NHL of bijvoorbeeld het collegearroussel van Groningen. Dan gaan we niet elk jaar heen. Dat vinden we niet extreem belangrijk. We willen wel dat ze een keer naar Groningen geweest zijn, maar dat willen we niet perse verplichten, dus dat doen we niet per se. Maar ja, je krijgt vooral veel mails.

Interviewer: Ja

Participant: Dan weet je dus: ja, je krijgt heel veel van verschillende universiteiten, dus je weet niet echt precies we bevelen wel heel sterk de rug aan.

Participant: We raden wel heel sterk aan dat ze even in Groningen gaan kijken, omdat het de dichtstbijzijnde plek is. Natuurlijk, en dat is dus heel belangrijk. Wat we vooral belangrijk vinden, is dat ze iets kiezen waar zij graag heen willen. Dus we zitten wel echt hun achter hun broek van wat wil je doen? Maar ja, communicatie, ja, voor de rest is het niet echt heel veel. Ik bedoel, de universiteit zouden niet zo maar bij ons komen. Dat hebben we in ieder geval niet gezien we vragen wel nog oude leerlingen terug.

Interviewer: Ja.

Participant: Voor de kennis markt kunnen de de leerlingen die zeg maar moeten kiezen. Die kunnen dan langs die mensen gaan en vragen wat ze gedaan hebben, en dat is elk jaar wel heel interessant.

Interviewer: Oh ja precies

Participant: en daar komen ook echt, oud-leerlingen komen daar ook wel veel voor terug, dus we vragen dan gewoon, als ze weggaan om hun email adres en dan kunnen we gewoon iedereen mailen. Dus dat is wel heel waardevol en zo komen dus maar als een oud-leerling vraagt: hé, mogen wij een voorlichting geven over onze studie op jullie school, dan mag dat ook altijd. Maar ja, we hebben niet echt contact met de universiteit of zo.

Interviewer: oké, en denkt u dat dat daar wel profijt in zou zitten voor de leerlingen, dat ze er wat meer contact is tussen u en de universiteit en hogeschool?

Participant: Ja, ik denk het wel. Ik denk dat dat wel makkelijker zou zijn als wij ook kunnen horen wat studenten echt moeten doen, specifiek voor een studie, en dat wij kunnen zeggen van hé, dat wij weten van hé, dit kunnen wij als school beter doen om de leerling voor te bereiden. Dus meer dat we dat contact hebben van hé, hoe doen onze leerlingen het op de studies en op de opleidingen? Niet per se dat de leerlingen niet genoeg informatie krijgen, want dan misschien van andere universiteiten in het land is dat wel handig, want we hebben echt vooral contact met de rug en heel veel technische studenten kunnen daar helemaal niet heen. Dus dat is wel een dingetje. Ik denk dat dat wel handig zou zijn, dat daar meer contact mee is en dat die ook zouden wat meer zouden kijken naar ons, want dat gebeurt dus niet altijd. Dat is wel echt een dingetje, wat ik denk van, dat kan echt wel beter.

Interviewer: Ja duidelijk.

Participant: Ja, dat is natuurlijk ook maar de vraag of dat echt een handig iets is. Dus ja, weet je, je weet het niet precies en daarnaast denk ik ook: ja, de studenten hebben wel genoeg informatie om te kiezen, dus het is ook wel goed zo.

Interviewer: oké, dus het is meer dat ze dat de leerlingen weten waar, hoe ze goed kunnen voorbereiden. Zeg maar.

Participant: ja, ik denk dat dat vooral het grootste pluspunt zou zijn. Dat is wel echt belangrijk en dat hebben ze nog niet echt, denk ik. Nou ja, specifiek voor een studie, niet voor de unie zelf.

Interviewer: Oké, hoe zou universiteit dat beter kunnen doen? Of een hoge school, leerlingen helpen bij de juiste studie te vinden?

Participant: Nou, ik denk gewoon echt heel specifiek: wat gaat er nou wel een studie om, wat voor soort mensen gaan daarheen hoe kan ik dat beter doen? Ik denk dat dat echt de beste dingen zijn om te doen bij zoiets.

Interviewer: Ja

Participant: dat is gewoon heel belangrijk en dat zie je gewoon te weinig. Dus ik denk dat dat wel echt meerwaarde heeft voor de rest denk ik op zich dat dat wel redelijk gaat. Ik denk dat studenten wel echt een keuze kunnen maken en dan weten ze gewoon niet zeker of het en soms dan, ja, dan kiezen ze dat toch voor om het anders te doen. En dat, dat vind ik jammer, ja.

Interviewer: oké, en hoe zou u daar bijvoorbeeld bij kunnen helpen, wij dekenaat om leerlingen toch nog iets beter voor te bereiden hé.

Participant: ja, wat ik denk dat echt nog wel meerwaarde zou hebben, is om als school, maar ja, dan moet je ook met teamleiders en de directeur bespreken wel, die meeloopdagen echt verplicht te stellen dat ze een top-drie van hun studies maken en dat ze daar allemaal even heen moeten om te kijken van hé, dit is wat ik echt wel wat ik wil doen.

Interviewer: Ja precies

Participant: Dat je echt een soort van kijkje kan nemen in wat zeg maar bij zo'n studie plaatsvindt want dan weet je pas echt wat je wil doen. Dus dat moeten ze eigenlijk gewoon echt verplicht gaan stellen, want anders dan weet, dan gaan er toch echt studenten zijn die dan?

Interviewer: Toch iets anders.

Participant: Toch niet weet precies weten wat ze willen en ik denk dat wel heel erg handig kan zijn.

Interviewer: Oké, nou, helemaal goed, dan kunnen we nou door naar de volgende vragen en die gaan over meer. Het curriculum van de school. Dus het lessysteem zelf en niet hoe de studenten kiezen meer van het verschil daar tussen, tussen de Uni HBO en de middelbare school. Dus als eerste vraag heb ik dan: hoe denkt u dat het educatie systeem in de universiteit, in de middelbare school van elkaar verschillen?

Participant: Oké, dus dan bedoel je eigenlijk de manier van hoe er getoetst wordt of ook echt wat voor soort content je krijgt als leerling zo iets bedoel je dan?

Interviewer: dat bedoel ik inderdaad dus gewoon echt wat gebeurt, wat krijgt de leerlingen voor en hoe kunnen we dat beter maken?

Participant: Oké, prima. Dus als eerste denk ik: die twee passen denken wel goed op mekaar, maar het verschil is, denk ik, echt. Nou ja, de toetsen is wel anders, ik bedoel op de universiteit ligt er wel aan welke opleiding je kiest, hoor, toch meer essays en groepsprojecten hebt dan dat je op de middelbare school op dat hier toch wel heel erg toets afhankelijk is.

Interviewer: Oke

Participant: Dat is wel een groot verschil, denk ik ligt er wel echt aan wat je doet, bijvoorbeeld bij bij rechten heb je toch ook nog wel heel veel in het begin Dan hé heel veel toetsen, toetsen, toetsen, gewoon stampen, stampen, stampen en dat past dan wel echt redelijk erbij.

Interviewer: Ja.

Participant: Maar we hebben hier niet echt de focus op,

Participant: Andere soort toetsing, denk ik, en dat is op zich wel jammer. Ik denk dat dat wel handig zou zijn. Voor bij een vak als Engels heb je dat er misschien af en toe wel, dat je luistervaardigheid leesvaardigheid en soms een presentatie moet geven, maar bij heel veel andere vakken is het gewoon toets en dan ben je net klaar. En dat is jammer, denk ik. En daarnaast denk ik ook dat de leerlingen gewoon heel veel zelfstandigheid missen, want je krijgt de universiteit of de HBO heel veel vrijheid en je hebt minder begeleiding, dus minder. Een leer leraar die zegt oh, dit moet je doen, op dat moment en dat heb je dan in de universiteit, heb je dat eigenlijk wel nodig. Dus ik denk wel dat dat een probleem kan zijn.

Interviewer: oké, hoe gaat het systeem in uw school om met leerlingen voorbereiden op een volgende studie en hoe ziet het eruit in verschillende lessen? Zeg maar.

Participant: ik vind dat een lastig punt.

Interviewer: Ja, en hoe bedoelt u dat precies?

Participant: Nou, ik denk wel dat,

Participant: Wij als school heel erg vakgericht en niet Persé op de studie daarna. Want bijvoorbeeld, als jij een met een medicijnen ofzo wil doen, dan heb je biologie en scheikunde en natuurkunde eigenlijk wel nodig, Vooral biologie en scheikunde denk ik dan nodig. Nou

ja, dat leer, dat wordt niet echt gericht op de studie die daarna komt. Ik denk dat dat vooral ligt op een soort van basiskennis wat in de ene kant goed is, aan de andere kant is het heel erg toets gericht en meer op de. Oké, dit moeten ze doen op het examen te halen. Dan oké, dit kunnen ze daarna mee en ik denk dat dat misschien nog wel beter kan. Dus het systeem in onze school is vooral echt gericht op. We moeten ervoor zorgen dat de leerlingen hun examens halen. Ik denk dat het vooral is. Dat is wel jammer eigenlijk.

Interviewer: Oke ja helemaal duidelijk, en wat is uw mening van een manier van toetsen die plaatsvindt op de middelbare school?

Participant: Oké, dus dan bedoel je eigenlijk gewoon toetsing, als in wat voor soort toetsen ze krijgen, hoe ze dat krijgen, zeg maar.

Interviewer: ja, precies oké,

Participant: nou nou, leerlingen, die krijgen gewoon de kans om krijgen vooral toetsen en ik denk wel. Bij bepaalde vakken, zoals Nederlands Engels hebben ze ook wel de kans om er projecten te doen. En lees, luistervaardigheid zeg maar dat soort dingen, dat is vooral toetsing en we hebben in de bovenbouw hebben we ook proef weken, dus dat vinden we, dat is nieuw, dat hadden we eerst niet, maar gewoon dat je eerst gewoon eigenlijk je focust voornamelijk. Ja, hoe leg je dat uit? Dat je je focust op voornamelijk?

Interviewer: Over de toetsweek

Participant: Dus de toetsen in die weken, dus je hebt eerst acht weken les en daarna krijgen je een toetsweken dan het je zo'n wel toetsen in het midden, maar vooral die laatste zijn het belangrijkste tellen dan het meeste mee voor die periode en dan ga je naar de volgende periode. Dat is eigenlijk de manier waarop wij het doen.

Interviewer: Waarom denkt u dat er voor die manier gekozen is?

Participant: Ja, hoe leg je dat uit? Ik denk dat voor die manier gekozen is, omdat dat systeem dan al heel lang is. Ik denk dat dat echt het belangrijkste is. Dus ja, dat is gewoon hoe het werkt en daarom doen wij dat ook. Ik denk dat dat het is. Ik weet niet of dat dat beste manier is, maar ik denk wel dat de leerlingen zo genoeg leren om naar een opleiding te beginnen. Ik ben niet precies, niet niet perfect, maar ik denk wel dat ze.

Interviewer: Echt genoeg dan

Participant: Ja dingen leren die ook belangrijk zijn.

Interviewer: oké, wat denkt je bijvoorbeeld van dat soort veranderingen dat lessen in het Engels gegeven worden bijvoorbeeld bij studies, past het dan nog wel goed dr bij?

Participant: Ja, ik denk het wel, ik heb zelf geen Engels gegeven, ik geef economie, ik heb heel lang economie gegeven, nou niet meer natuurlijk nu ben ik decaan maar dat heb ik heel lang gegeven. Engels van wat ik van weet is leerlingen die hebben zoveel Engels omheen dat ze echt wel goed met Engels om kunnen gaan. Het enige wat ik wel denk is dat

schrijfvaardigheid in het Engels niet fantastisch is, want je hebt heel veel grammatica les bij ons op school. Ja, en die grammatica les, die is wel goed, maar echt een academisch paper schrijven, dat weet niemand hoe ze dat moeten doen. Dus dat is wel echt een probleem. Ik denk dat dat echt wel lastiger is. In het Nederlands heb je dat niet ook niet per se geleerd. Maar ja, je kunt echt wel heel netjes schrijven in het Nederlands, je weet hoe je citaties moet maken, dat heb je bijvoorbeeld bij geschiedenis dan wel weer gehad, of Aardrijkskunde of misschien zelfs biologie, dat soort dingen. Met de Pws hebben ze dat ook gehad. Maar om dat in het Engels te doen is, denk ik nog wel een stuk lastiger om echt netjes te schrijven, dus daar kan op zich wel wat aandacht bij vind ik

Interviewer: Ja

Interviewer: Oké, en hoe denkt u dat? Zeg maar, de manier van lesgeven en toetsen past bij de aanpak van zeg maar studies. Dus hoe dat wordt gegeven op studies?

Participant: Ja, goeie vraag, ik denk dat dat wel goed bij mekaar past op zich, want zijn toch wel heel veel studies, die hebben ook wel toetsing. Maar het enige dat ik denk van is, ja, die zelfstandigheid, die vrijheid, dat moeten ze gewoon echt leren. Dat is echt een probleem.

Interviewer: Ja

Participant: Dat moet ervan op de universiteit, denk ik, beter gedaan worden. Of wij moeten ze wat meer vrijheid geven. Maar ik wil ook niet dat dat de leerlingen dan het straks niet halen, omdat wij ze te veel vrijheid geven. Of ze moet er meer van een overgang zijn, van dat dat makkelijker gaat in de unie of HBO, maar voor het curriculum van de studies denk ik dat het wel redelijk goed zit. Ik denk dat de leerlingen dat wel weten. Ik denk wel dat het misschien handig zou zijn als ze bijvoorbeeld de voorbereiding lessen zouden kunnen doen vanaf de unie als ze een bepaalde studie gaan doen, want niet elke middelbare school heeft hetzelfde. Gewoon. Die communicatie daartussen moet beter zijn, dat je gewoon weet wat je moet doen. Dat is gewoon heel belangrijk en ik weet niet of dat echt ook gecommuniceerd wordt. Dus dat lijkt me echt heel belangrijk dat je precies weet wat je moet leren. Want je kunt bijvoorbeeld niet met econometrie beginnen zonder wiskunde-b en dat is soms dan toch nog wel vaag en dan denk je van oh, econometrie dat gaat van economie, maar dat gaat het eigenlijk niet. Dus en je hebt voor heel veel studies statistiek nodig en dat weten en een heleboel mensen ook niet. Denk dat dat soort dingen, dat je daar een beetje kan bijspijkeren dat je dat misschien wel vast op de middelbare school kan doen, heel erg zou helpen.

Interviewer: Oké, is dat dan ook een manier waarop ze dan beter op mekaar aan kunnen sluiten?

Participant: Ja, gewoon communicatie tussen de middelbare school en het hogere onderwijs. Gewoon: wat hebben wij nodig van mekaar en hoe kunnen we dat beter doen? Ik merk dat gewoon te weinig en zeg maar ze ze, ja, ze doen gewoon heel veel apart van mekaar en dat kan gewoon echt wel beter.

Interviewer: Oke, helemaal duidelijk. Dan heb ik nu nog die vragen over wat ik u al daar had uitgelegd, over liberale educatie. Ik had u had toch gezegd dat u daar wel wat van wist.

Participant: Ja, dat klopt inderdaad, ik ken liberale educatie wel en dat komt dus helemaal goed.

Interviewer: Oké, en wat vindt u van dit nieuwe systeem? Is het ook een methode van leren waar u wel waarde in kan zien?

Participant: Dat is goeie vraag, ja, ik denk het wel, het is wel echt anders en ik vind het ook niet leuk dat dat zo duur is en dat het ja, ook al snap ik wel hoe dat dat moet. Maar dat is voor leerlingen is soms gewoon heel lastig en dat is voor leerlingen ook wel een reden om het niet te gaan doen. Maar ja, kleinere klassen is altijd goed. Dan leert een leerling gewoon makkelijker, kunnen ze iets minder snel weggomen met niks doen bijvoorbeeld is gewoon altijd wel goed en lekker in het Engels lekker, globaal bredere vakken. Maar vooral die bredere focus, dat je ook echt problemen tackelt die je nu ziet vind ik zo belangrijk tegenwoordig.

Interviewer: Ja

Participant: Andere manier van toetsen, dus niet alleen maar toetsen, maar ook echt groepsprojecten dus gewoon echt, dat is heel erg baan gericht, meer HBO en ik denk dat dat heel erg goed kan zijn voor sommige leerlingen. Ik denk niet dat dat werkt voor iedereen en voor elke studie. Ik zou dat voor rechten echt nooit aanbevelen maar bijvoorbeeld bepaalde dingen waarvan een studie dus bijvoorbeeld dat cases echt internationaler maken, bijvoorbeeld. Dus dat lijkt me heel interessant. Internationaal recht bijvoorbeeld, en dan op een manier van bijvoorbeeld klimaatverandering ja, ik denk dat dat zo goed kan zijn voor een student.

Interviewer: Oké, wat zijn nou bijvoorbeeld de problemen die je ziet ook komen bij dit systeem?

Participant: Ja, het lastigste is, denk ik, het vinden van iets wat er echt bij pas, want je blijft zo breed, dus je bent nooit echt helemaal gespecialiseerd in één ding,

Interviewer: ja, oké, dat is inderdaad wel lastig,.

Participant: ja precies, en ik denk dat dat wel echt een ding is waar aan gewerkt kan worden, want die specialisatie is wat wel echt waar banen voor zoeken en misschien heb je dat dan wel gehad, maar het lijkt niet zo van op je, op je CV en op wat je voor je master

Interviewer: Niet die aansluiting?

Participant: Nee precies, niet echt een perfecte aansluiting en misschien moeten daar inderdaad masters komen die dat dan wel doen en niet specifiek echt één opleiding vragen en dat het daaraan meer aan ligt. Maar gewoon die aansluiting met een latere opleiding of later Werk is gewoon nog wel lastig en dat is natuurlijk ook omdat er nog niet veel is. Maar daar zouden ze echt wel goed aan kunnen werken, dat leerlingen en studenten gewoon precies weten waar ze aan toe zijn.

Interviewer: Oké, en hoe denkt u dan dat dat systeem aanpast bij de middelbare school? Dus hoe wij leren op de middelbare school?

Participant: Ja, nou, ik vind het sowieso goed op dat meer studies in het Engels zijn, maar ik denk nog dat het qua kleine klassen qua, dus dan heb je iets minder. Je hebt wel dezelfde

zelfstandigheid, maar daar wordt wel toch iets beter in de gaten gehouden. Dat denk ik dat heel goed is voor leerlingen. Ik denk dat dat ook heel goed werkt, dat dat gewoon goed iets is, dat je weet waar je naartoe bent. Maar ik denk wel dat het lastig is dat je dus zo'n hele toets gefocuste.

Interviewer: Ja

Participant: Ik gooi er in een week in en daarna ben ik klaar idee, dat is echt gewoon niet. Dat is groepsproject het is essays en prestaties, ja, dat is gewoon. Daar hebben we onze leerlingen en misschien toch niet goed genoeg op voorbereid. Maar ja, dat hoeft dan ook niet altijd in de HBO's of universiteiten, en daarom denk ik wel dat ik denk van ja, als dit groters zou worden, dan moeten we daar toch wat meer aandacht aan schenken en ik denk dat dat wel echt belangrijk kan zijn.

Interviewer: Oké, en hoe zouden we d'r dan? Van beide kanten kun je voor kunnen zorgen dat het beter gaat?

Participant: Nou, ten eerste zou ik denken: gooi d'r bij de, maak duidelijk wat jij nodig hebt van de middelbare school, zodat zij misschien wat kunnen doen. Dus de middelbare scholen moeten daar wel echt aandacht aan besteden ik denk ook wel echt dat dat goed is andere manieren van toetsing en gewoon voor de algemene ontwikkeling van een leerling. Dus dat kan wel echt beter. Van onze kant is iets minder toetsing meer je kunt ook als eindopdracht een essay hebben bijvoorbeeld, da's helemaal prima. Aan de andere kant van de University colleges vraag ik dan wel wat meer communicatie, van wat ze nou precies nodig hebben, want ik vind dat wel onduidelijk is bijvoorbeeld een zeven op engels ja, oké, en dan wat het wat. Wat is er nou zo echt zo anders? geef de studenten genoeg informatie over je studie, want dat is vaak gewoon. Het is anders, dus er moet heel duidelijk gecommuniceerd worden wat je ermee bedoelt, en dat vind ik nog niet goed genoeg.

Interviewer: Ja, dat is in principe helemaal duidelijk. Dat waren al mijn vragen. Heeft u verder nog vragen?

Participant: Nee, ik vind het wel helemaal duidelijk. Dank je wel, dat was een leuk interview,

Interviewer: Oké, dank u wel.